JAPANSKE BAJKE

БИСЕРИ
5

ЈАПАНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ

Превела с руског:
Љиљана Михаиловић
Насловна страна:
Љубиша Оџаклијевски
Илустрације:
Новица Ћукић

НАРОДНА КЊИГА
БЕОГРАД 1960

KENZO POBEDNIK

U davno vreme na obali mora živeo je siromašan ribar po imenu Kenzo Sinobu.

Jednog hladnog i vetrovitog dana neko zakuca na vrata Kenzove kolibe. On otvori vrata i na pragu vide nemoćnog starca.

— Dozvoli mi da prenoćim kod tebe — zamoli ga starac — mnogo sam rija(1) prošao i sad te molim da mi daš utočište i da mi utoliš glad.

Kenzo se zbuni:

— Poštovani učitelju, ja sam vrlo siromašan i za večeru ti mogu dati samo jednu ribicu.

I Kenzo pokaza na ognjište gde se u kotliću kuvala nekakva mala ribica.

— Ali ti kuvaš tu ribicu za sebe — reče stranac.

— Baš sam sad večerao i potpuno sam sit — poče Kenzo da uverava gosta. — Ne odriči se moje skromne ponude. Molim te ne misli na mene.

Kad je starac večerao, Kenzo mu dade svoj ležaj, a sam, gladan, leže pravo na zemljani pod.

On se noću probudi od starčevih jauka.

— Šta ti je, učitelju? — uplašeno upita Kenzo.

— Hladno mi je, mnogo mi je hladno. Ako odmah ne založiš vatru, umreću od zime.

„Šta da radim? — pomisli Kenzo. — Nije mi ništa ostalo od suvaraka".

Pomislivši na to da nema više suvaraka, Kenzo dohvati sekiru i otrča na obalu gde je ležao njegov stari čamac. Ribar zamahnu sekirom — i uskoro se čamac pretvori u gomilu ivera. Stigavši kući, on založi vatru.

Kad se koliba zagrejala, starac se podiže sa ležaja i reče:

— Sada sam opet zdrav. Kaži mi koja je tvoja najsvetija želja?

Kenzo bez razmišljanja odgovori:

— Hoću da svi Japanci budu mudri, zdravi, časno bogati, hrabri i puni znanja i veselja.

Starac na to odgovori:

— Ta ljudska blaga čuvaju se u sanduku na vrhu Zlatne planine. Tamo ih čuva plavi zmaj. Mnogi smeli ljudi pokušavali su da se popnu na Zlatnu planinu, ali je težak put do zmaja. Hiljadu smrti vreba onog ko pokuša da se dočepa tog blaga.

— Ničeg se ne bojim — gromko reče Kenzo. — Poštovani učitelju, recite mi sada gde se nalazi Zlatna planina?

Starac reče:

— Pođi na jug, ali upamti: na Zlatnu planinu može da dospe samo onaj koji svoj narod voli više od samog sebe i ko ne otstupa pred smrću.

Ujutru, kada je izišlo sunce, Kenzo pođe na put. Dvadeset dana išao je na jug kako mu je starac rekao. Dvadeset i prvog dana našao se na obali velike reke.

Kenzo se tada zamisli kako da se prebaci na drugu obalu. Primetivši u blizini nečiju kuću, on se uputi prema njoj. Čim stiže, upita domaćina.

— Poštovani čoveče, gde mogu da nabavim čamac koji će me prebaciti na drugu obalu?

— Koješta! — mahnu rukom domaćin. — Nikom na svetu nije pošlo za rukom da prepliva tu reku. Vrtlozi su tako užasni! Svako ko je pokušao da se prebaci na drugu obalu, poginuo je.

— Ali ja moram bezuslovno da se prebacim! — uzviknu Kenzo.

— Nijedan smrtnik nije uspeo da prepliva tu reku — ponovo reče domaćin.

— Kad bih imao zavežljaj svile, odmah bih uspeo da se prebacim na drugu obalu! — uzviknu Kenzo.

— Ja ću ti dati zavežljaj svile, — reče domaćin — ali ne mogu da razumem kako ćeš na svili preći reku.

Pošto dobi svilu, Kenzo odmah od nje poče da pravi ogromnog zmaja. Kad napravi zmaja, obrati se domaćinu ovim rečima:

— Molim te, priveži me za zmaja i pusti me u vazduh. Čim me vetar bude preneo na drugu obalu, prerezaću vrpcu i spustiću se na zemlju.

Domaćin poče da odvraća smelog čoveka:

— Možeš se razbiti. Bolje ostani da živiš u mojoj kući, a ja ću ti dati za ženu svoju jedinicu, koja je vrlo lepa. Kad umrem, ti ćeš postati vlasnik imanja.

Knezo mu reče:

— Japanska poslovica glasi: „Ko hoće da otme od zmaja čarobni kamen, mora da stupi sa zmajem u borbu“. Svaki onaj koji je rešio da učini svoj narod srećnim, ne sme da se boji za svoj život.

— Neka bude onako kako ti kažeš — reče domaćin i prihvati se posla.

Pošto je privezao Kenza za zmaja, čovek ga pusti. Zmaj polete pod oblake i zahvaljujući vetru brzo prelete preko široke i bučne reke. Tada vetar poče da se stišava, a Kenzo se polako spusti na zemlju. Čim mu se noge dotakoše zemlje, on radosno uzviknu:

— Brzo na put, ne treba gubiti ni minut vremena.

Ali, tek što je učinio nekoliko koraka, iz žbunja iskoči svirepi tigar. Tog istog trenutka Kenzo ču iza svojih leđa neko neobično šištanje. Okrenu se i vide zmijskog cara koji je puzio prema njemu. Za njega spasa nije bilo: napred tigar, a pozadi zmijski car.

Ali, odjednom se razleže čudan šum, i s neba kao kamen slete ogroman orao. Orao uhvati Kenza i, pre nego što su tigar i zmija došli sebi, podiže se u vazduh.

Orao se dizao sve više, i na kraju Kenzo nije mogao da vidi zemlju. On se odmah doseti da ga orao nosi u svoje gnezdo da ga tamo rastrgne.

Kad je orao počeo da se spušta, Kenzo vide pred sobom penušav okean i obalske stene. Još nekoliko trenutaka i orao će se naći na steni u svom gnezdu. Odjednom orao spazi da mu u gnezdu sedi majmun i jede ptiče. Prodorno kriknuvši, ispusti iz svojih kandži čoveka i baci se na majmuna.

Kenzo pade u vodu, a ogromni talasi ponesoše ga daleko na otvoren okean.

„Zar ću poginuti a da ne usrećim svoj narod?“ — tužno pomisli on.

U istom trenutku primeti u svojoj blizini kita. Skupivši poslednju snagu, dopliva do kita i baci mu se na leđa. Kit je bio tako ogroman da nije ni primetio da mu je neko na leđima.

Kitu je vrlo brzo dosadilo da leži na jednom mestu i, podigavši oko sebe ogromne talase, zapliva dalje.

Umorni Kenzo pruži se na kitovim leđima i ne primeti da ga san savlađuje. Kad se probudi, spazi u blizini obalu. Pošto je malo razmislio, skoči u vodu i zapliva prema obali.

Tek što su mu noge dotakle peščane obale, a on od umora i gladi pade i izgubi svest.

Jadni Kenzo ležao je na obali sve dok ga nije primetio dečak koji je tu doveo bika. Dečak vide Kenza i poče ga hladiti lepezom. Kenzo otvori oči, ali ne beše u stanju da stane na noge. Tada mu dečak pomože da sedne na bika i povede ga u obližnju bambusovu šumu.

U bambusovoj šumi nalazila se velika, prostrana kuća; iz nje iziđe čovek i upita dečaka:

— Koga si doveo?

— Oče, ovaj čovek ležao je bez svesti na obali mora i nisam mogao da ga ostavim bez pomoći — reče dečak.

Otac pohvali dečaka i pozva Kenza da uđe u kuću, zatim mu da da jede i ostavi ga da spava.

Dugo je Kenzo spavao, a kada se probudi, u sobu je ušao dečakov otac i upitao ga:

— Reci, poštovani čoveče, kuda ideš?

— Idem na vrh Zlatne planine da steknem za narod mudrost, zdravlje, bogatstvo, hrabrost i veselje.

— Slušao sam o toj planini — reče čovek. — Ako ti je život mio, ne idi tamo. Niko se otuda ne vraća živ. Ostani u mojoj kući i živi dokle hoćeš.

— Ne! — odlučno reče Kenzo. — Ne odvraćaj me; dogod sam živ ništa me ne može zaustaviti na pola puta.

I Kenzo se opet uputi na jug.

Prošao je pustu stepu, preplivao veliko jezero, probio se kroz neprohodnu šumu i pred sobom video beskonačnu pustinju. Tri dana je išao plemeniti Kenzo po vreloj pustinji umirući od gladi i žeđi, a četvrtog dana vide u daljini vrh Zlatne planine.

Obradova se i poče da trči prema planini; u podne je već bio u njenom podnožju. Ne zaustavljajući se nigde, Kenzo poče da se penje prema vrhu. Prošao je sasvim mali deo puta, kada se odnekud s vrha razleže gromki glas:

— Ni koraka dalje ili ćeš biti rastrgnut.

Ali, nije bilo lako uplašiti Kenza. On izvadi mač i pođe napred. Odjednom ga okružiše strašni psi. Stajali su oko njega otvorenih čeljusti i besno sevali očima.

Ponovo se sa vrha prolomi glas:

— Okreni im leđa! Odlazi odavde, i oni te neće ni dirnuti. Ako učiniš makar i jedan korak napred, psi će te rastrgnuti u komade!

Kenzo udari mačem najbližeg psa, a pas, savivši rep, odmah pobeže. Ostali psi jako su zavijali i škripali zubima. Kenzo ponovo udari mačem najbližeg psa, i on takođe savi rep i pođe natrag.

Opet se razleže strašan glas:

— Učini makar samo jedan korak nazad, i bićeš spasen!

I tada Kenzo shvati da su ti psi strašni samo za one koji se, kad osete opasnost, vraćaju natrag.

Shvativši to, Kenzo presta da stoji na jednom mestu i pođe napred. Tada svirepi psi počeše žalosno da zavijaju i iščezoše. Kenzo ne učini ni nekoliko koraka kada vide jednu lepu devojku. Devojka mu je trčala u susret, širila ruke i ponavljala:

— Spasi me, spasi me!

— Ko se usudio da te uvredi? — upita Kenzo.

— Pobegla sam od plavog zmaja. Trčao je za mnom.

— Zaštitiću te! — uzviknu Kenzo i podiže svoj mač.

— Znaj, plavog zmaja ne može da probode nikakav mač. Ali ovde u blizini nalazi se jedna pećina; u tu pećinu plavi zmaj nikada ne ulazi. . .

— Onda požurimo tamo — obradova se Kenzo.

Devojka pođe napred, a Kenzo za njom.

Kad je Kenzo ušao u pećinu, dugo nije mogao da dođe sebi od čuđenja. Nasred peščare bio je postavljen jedan niski sto na kome se nalazilo mnoštvo jela i krčazi sa vinom.

Smestivši Kenza na beli ležaj, devojka poče ljubazno da ga gosti.

Dolivala mu je čas iz jednog, čas iz drugog krčaga. Tako ukusno vino on nikad u životu nije pio. Ali, san ga odjednom osvoji.

Uskoro se probudi; kad otvori oči, od užasa samo što nije umro: u pećini devojke više nije bilo, a on je bio prikovan za debeo panj na zidu pećine.

Tada shvati da se to podmukli plavi zmaj prerušio u devojku, namamio ga u pećinu i dok je spavao, prikovao ga za panj.

Nesrećni Kenzo ležao je u pećini i čekao da se užasni zmaj pojavi. Ali se zmaj nije pojavljivao.

Mnogo je dana prošlo od dana kada se Kenzo probudio prikovan za zid pećine. Svakog dana mučile su ga glad i žeđ, a snaga nesrećnog čoveka polako je iščezavala. Kada je već bio spreman da umre, u pećini je odjednom zafijukao vetar, zatresli se zidovi, a pred ribara je stao plavi zmaj.

Bio je to strašan zmaj. Na zmijskom vratu povijala se ogromna konjska glava, sa grivom dugom kao bičevi; zmajev trbuh i leđa bili su pokriveni debelim krljuštima.

— Ako pristaneš da se natrag vratiš, ja te neću ni taknuti — zagrme zmaj. — Ako se s ovim ne slažeš,' umoriću te glađu.

— Dok sam živ, neću se odreći namere da učinim svoj narod srećnim — odgovori Kenzo.

Zmaj otvori čeljusti i pećina se ispuni smrdljivim dimom. Ponovo je zafijukao vetar i ponovo su se zatresli kameni svodovi pećine. Kad

se dim razišao, zmaja više nije bilo u pećini. Iščezao je. Ali je odmah u pećinu nagrnulo deset demona; svaki od njih prilazio je Kenzu i govorio:

— Pristani da se vratiš kući, a mi ćemo ti . dati onoliko zlata koliko možeš da poneseš.

Kenzo je svakom od njih odgovorio:

— Radije bih umro nego da se vratim bez sanduka sa ljudskim blagom.

Tada su demoni uzeli čelične buzdovane i počeli da tuku Kenza. Posle svakog udarca, pitali su ga:

— Hoćeš li da odeš?

A Kenzo bi svaki put odgovorio:

— Ne! . . .

Demoni ništa nisu mogli da učine sa Kenzom i požurili su svome gospodaru.

Sa besnim urlikom vrati se plavi zmaj u pećinu. Odvali cepanicu kojom je Kenzo bio prikovan za zemlju, odvuče ga do ogromnog vodopada i baci u vodeni bezdan. Ali, tek što se Kenzo nađe u burnom potoku, zmaj ga izvuče i reče:

— Vrati se kući, a ja ću ti dati toliko bisera koliko možeš da poneseš. Pristaješ li?

— Ne! — uzviknu Kenzo — ne!

— Dobro, onda ti je došao kraj — povika besno zmaj.

Zatim priveza Kenza za visoki bor, a iznad njegove glave priveza za sto grana jedan veliki kamen. Pošto učini tako, Zmaj reče:

— Ovaj kamen drži se za sto grana. Svakog minuta seći ću po jednu granu. Ako za sto minuta ne priznaš da si pobeđen, kamen će ti razmrskati glavu.

Rekavši to, zmaj poče da seče granu po granu.

Prošlo je devedeset i devet minuta, a kamen se držao samo još za jednu granu.

— Poslednji put te pitam: hoćeš li da odeš odavde ili nećeš? — zaurla zmaj.

— Ne! — ponovo odgovori Kenzo — ne!

— Onda umri! — povika besno zmaj i zamahnu mačem da iseče i poslednju granu. Istog trenutka razleže se jak glas:

— Stoj!

Kenzo podiže glavu i vide pored zmaja onog istog starca koji mu je pričao o Zlatnoj planini i o sanduku sa ljudskim blagom. Starac je bio obučen u crvenu svilenu odeždu; u desnoj ruci imao je zlatnu palicu.

Zlobni zmaj nije se ni okrenuo prema starcu. Zamahnuvši mačem, on saseče poslednju granu za koju se držao ogroman kamen.

Ali starac, koji je i sam bio svemogući čarobnjak, dotače kamen zlatnom palicom, i kamen pade kraj nogu privezanog Kenza.

— Rastrgnuću te! — zavapi zmaj i, izbacujući smrtonosni plamen, ustremi se na čarobnjaka. Ali ovaj izgovori neku čarobnu reč i pretvori se u snažnog diva. Videvši to, zmaj se pretvori u lava. Tada div ponovo primi oblik čoveka, podiže uvis zlatnu palicu, a iz oblaka se na lava prosuše oštre strele.

Lav kriknu od bola, skoči u mestu i iščeze.

— Vi ste pobedili plavog zmaja — viknu Kenzo privezan za drvo.

Ali čarobnjak se još nije radovao. On baci ogledalo, položi ga na zemlju i u ogledalu vide sve što se dešava iza oblaka. Kenzo vide na nebu zmaja kako se leči od otrovnih strela. Čarobnjak opet podiže prema njemu zlatnu palicu, a zmaj pade na zemlju. Ali tek što se dotače zemlje, on se pretvori u vuka i poče da beži. Čarobnjak se preruši u tigra i pođe u poteru za vukom. Tada se vuk pretvori u jastreba, a čarobnjak u snažnog orla. Ali tog istog trenutka kad orao stiže jastreba, jastreb savi krila i pade na travu pretvorivši se u krticu i zari se duboko u zemlju. Istog časa orao se pretvori u vepra i poče da rije u pravcu krtice. Krtica iskoči iz zemlje, pretvori se u kamen i poče da se kotrlja niz brdo. Tada starac ponovo primi svoj raniji oblik, udari po kamenu zlatnom palicom, i kamen se raspade u sitne komadiće; ali ti komadići se podigoše u vazduh i pretvoriše u mušice. Čarobnjak uze šaku peska, baci ga, a u vazduhu se stvori jato vrabaca, koji napadoše muve, počeše da ih kljuju i uskoro od svih muva ostade samo jedna. Kenzo je ugleda kad je bila već

visoko na nebu. Još jedan trenutak i ona će se sakriti sasvim iza oblaka. Ali, starac dunu u oblake, i celo se nebo prekri paučinom; u tu paučinu uplete se muva.

Kenzo vide kako se muva koprca u paučini, ali što se više koprcala, to se sve više uplitala. Čarobnjak baci na muvu zlatnu palicu, a muva pretvorivši se u zmaja, raskide paučinu. Pavši sa takve visine, zmaj se razbi i osta mrtav.

Tada čarobnjak odvede Kenza do sela i reče mu:

— Ti nisi štedeo svoj život da bi usrećio svoj narod. Zato sam došao da ti pomognem. Ti se nisi plašio smrti, niti se odrekao svog junaštva, zato te zle sile nisu mogle da usmrte. Idi na vrh Zlatne planine. Put ti je slobodan.

Obradovan ovim, Kenzo zaboravi na umor i požuri na vrh. Tamo odmah spazi sveti sanduk, uhvati ga i potrča dole.

Kenzo se vraćao kući dan i noć. Žurio je u Japan da daruje svoj narod svim ljudskim bogatstvima. Stupivši na rodnu zemlju, on otvori poklopac sanduka? a otuda izlete Mudrost, Zdravlje, Bogatstvo, Hrabrost, Znanje i Veselje.

Ta blaga do danas žive na zemlji. Govori se da njima može da vlada samo onaj ko se ne brine samo o sebi, već misli na sreću i blagostanje svog naroda.

NAJJAČI

Neki bogat i zavidljiv samuraj(2) uputi se u šetnju. Bilo je podne i sunce je peklo tako jako da svileni suncobran nije mogao da zaštiti čoveka od vrelih sunčevih zraka.

Hladeći se lepezom, samuraj pogleda u nebo i reče:

— Najslabije stvorenje na svetu je čovek. Njemu sve može da naškodi: i vetar, i mraz i sunce. Hteo bi da budem sunce. Na svetu niko nije jači od sunca!

Samo što to reče, pretvori se u sunce.

Pogledavši na zemlju, čovek-sunce gordo reče:

— Niko nije jači od mene! Sve ljude što žive na zemlji mogu da spalim svojim zracima za jedan minut!

— Pogrešno misliš da niko nije jači od tebe! — dobaci mu ogroman crni oblak koji je lebdeo pored njega. — Pogrešno misliš!

Oblak se raširi pod suncem i sakri ispod sebe zemlju.

Makoliko se sunce trudilo, njegovi zraci nisu mogli da probiju ogroman tamni oblak.

Sunce se rastuži: „Znači, oblak je jači od mene. Ah kako želim da postanem oblak!"

Samo što to pomisli, pretvori se u oblak.

Oblak se obradova: „Na svetu niko nije jači od mene! Odmah ću pokriti sunce i potopiti svu zemlju!“

Iz oblaka koji zakloni sunce poče da pljušti kiša.

Odmah sa brda pojuriše strašni potoci i vode, reke iziđoše iz korita i jurnuše na polja i kuće stanovnika.

A oblak je sve to posmatrao i likovao:

— Niko nije jači od mene! Niko!

Ali, odjednom na oblak nalete svirepi vetar i ponese ga u okean.

— Znači, nisam ja najjači, već vetar! — povika oblak. — Kako bih želeo da postanem vetar.

Rekavši to, oblak se odmah pretvori u vetar. Zavijajući strašnim glasom, vetar poče da goni po nebu lake oblake, zatim polete na more i podiže do samog neba ogromne vodene stubove.

Ja sam jači od sunca, jači od oblaka, ja sam jači od mora i od svih na svetu! — likovao je vetar. — Poleteću sada u grad i razoriću sve što su stvorili jadni, slabi ljudi!

Ostavivši more, vetar polete na obalu. Videvši granitnu stenu, vetar povika:

— Ja sam jači od svih. Sad ću te pretvoriti u prah.

I on nalete na stenu, ali ona je stajala nepokolebivo.

— Ja sam jači od sunca, jači od oblaka, jači od mora! Sad ću te uništiti! — zlobno zafijuka vetar i ponovo nalete na stenu.

Ali stena je kao i pre stajala gorda, visoka, jaka.

Tada vetar shvati da ne može da savlada granitnu stenu.

—~3nači, nisam ja najjači, već stena! — zafijuka vetar. — Kako bih želeo da postanem stena.

Samo što to pomisli, pretvori se u granitnu stenu na obali mora.

Ogroman talas udarao ju je po grudima, ali ona ništa nije osećala. Jak vetar naletao je u besu na njen vrh, ali i to nije pomoglo, stena i to nije osećala. Sunce upravi na nju svoje vrele zrake, a stena je kao i pre stajala visoka, jaka i radovala se.

— Najzad, ja sam jači od svih na svetu! Niko ne može da me savlada, ni sunce, ni more, ni vetar.

Tog istog trenutka stena oseti jak udarac. Jedan, drugi, treći. Svaki udarac odvaljivao je od njenog podnožja ogromnu parčad.

— Ko sme da me se dotakne — povika stena i pogleda dole. Ali tamo nikoga ne vide, jer su vrh stene obavijali gusti oblaci.

Dotle je nevidljivo biće produžavalo da joj nanosi udarac za udarcem.

— Znači, na svetu postoji biće jače od sunca, mora, vetra, oblaka, jača od mene — stene. Ko je taj junak?

Tada vetar razagna oblake koji su obavijali vrh stene, a stena u podnožju vide običnog čoveka. To je bio kamenorezac. On je zamahivao čekićem, a od stene su se odvajala velika parčad.

— Šta, — uzviknu zaprepašćena stena — nisam se uplašila morskih talasa, nisam se zaljuljala na svirepom vetru, odolevala sam žarkim sunčevim zracima, a sada mi ništavan čovek nanosi udarce i ja ništa ne mogu da učinim. Zar je taj kamenorezac jači od mene?

Čuvši to, kamenorezac reče:

— Da, ja sam jači od tebe, jer ja umem da radim. Znaj da na svetu niko nije jači od čoveka koji zna da radi.

Rekavši to, kamenorezac se ponovo prihvati posla i posle svakog udarca njegovog čekića stena je postajala sve manja i manja.

Dugo je čovek radio na obali mora, i uskoro od ogromne stene, koja je mislila da je jača od svega na svetu, osta samo mali obalski kamen. Međutim, ni on nije dugo ostao na obali. Za vreme prve morske bure talasi ga ponesoše u more, a mali rakovi napraviše pod njim divno prebivalište.

LEPEZA MLADOSTI

U davno vreme živeo je neki mladi seljak po imenu Masao; on zavole ribarevu kćer, lepoticu O-Take. O-Take takođe zavole Masaoa. Dan i noć su mislili jedno na drugo.

Susrevši jednom devojku, Masao joj reče:

— Sutra ću poslati tvome ocu svatove sa darovima.

Zadovoljna O-Take otrča kući; ali u kući ju je čekala nesreća. Njenom ocu dođe u posetu stari, bogati trgovac i reče:

— Ti se sigurno sećaš da si mi dužan sto rea.

Ribar se pokloni trgovcu:

— Onoga ko zaboravlja svoje dugove, treba baciti ribama.

— Onda mi za jedan dan vrati sav dug. Ako mi ne vratiš, baciću te u tamnicu.

Uplaši se jadni ribar.

— Molim te nemoj, ako hoćeš uzmi moju kćer! . . .

Na to trgovac odgovori:

— Dobro, poštedeću te, ali pod jednim uslovom: za jedan dan O-Take mora da mi postane žena.

Rekavši to, starac ustade i ode.

Kad su ujutru Masaovi svatovi došli s darovima ocu O-Take, oni su saznali da će se sutra devojka udati za starog trgovca. Svatovi požuriše Masaou i saopštiše mu tužnu vest. Čuvši to, Masao dotrča ribaru. Videvši oca lepe O-Take, pokloni mu se do zemlje i poče da ga moli:

— Ja volim tvoju kćer više od života. Daj mi je za ženu; kunem ti se da za čitav život neće proliti nijedne suze.

Ribar uzdahnu i reče:

— Da li ti imaš sto rea? Da li možeš da odužiš moj dug trgovcu? Zar me možeš spasti tamnice? Ništa ne možeš da učiniš, moja kći mora da napusti moj siromašni dom.

Masao kriknu od bola:

— Bolje da oslepim nego da vidim O-Taku kao ženu nakaznog i pohlepnog trgovca!

Od tog dana on napusti rodno selo i naseli se u susednom.

Dugo je Masao išao bez odmora i noć ga je zatekla u šumi. Mladi seljak izabra veliku duplju, uđe u nju i zaspa. Masao se u ponoć probudi od jakog šuma. Izvirivši iz duplje, spazi letećeg zmaja ljudoždera sa sandučetom na leđima. Zmaj se spusti u susedni dub, skide poklopac sa sanduka i otuda izvuče starca. Zlobno gunđajući, zmaj uhvati starca, veza ga jakim konopcima za dud, zevnu i reče:

— Hoću da spavam. U zoru ću se probuditi i poješću te! . . .

Zmaj još jednom zevnu, zatim stavi kraj sebe mač i odmah zaspa.

Masao iz svoje duplje vide kako privezani starac pokušava da raskine konopce. Ali, zmaj ga je vezao tako jako da je sav starčev trud bio uzaludan.

Masao tada iziđe iz duplje, privuče se bešumno starcu i preseče konopce kojima je starac bio vezan. Ne gubeći ni delić vremena, oslobođeni čovek priđe zmaju, uze mač i probode čudovište koje je spavalo. Posle toga se pokloni Masaou i reče:

— Dobri čoveče, ti si mi spasao život, a ja hoću da te nagradim.

Posle ovih reči starac izvuče iza pojasa mrtvog zmaja lepezu i poče njome da se hladi. I, gle čuda! Starac poče da se podmlađuje. Nije prošao ni minut, a pred Masaom je stajao mlad čovek.

— O Masao, — reče čovek — zmaj mi je ukrao tu lepezu mladosti. Sada ti je darujem. Znaj, ako stari čovek zamahne tom lepezom pet puta, postaće mlađi.

I čovek iščeze ispred očiju začuđenog Masaoa.

Mladi seljak pogleda čarobnu lepezu i pomisli: „U našem selu u svakoj kući živi poneki nemoćan starac. Neka mi ova lepeza donese sreću".

U podne on dođe u svoje selo i odmah primeti da u kući trgovca ima mnogo svečano obučenog sveta.

— Šta se ovde događa? — upita Masao

Neko mu odgovori:

— Danas se stari trgovac ženi lepoticom O-Take. Oprostio je njenom ocu dug i poklonio mu pet bisera. Hajde s nama na svadbu.

Kad je Masao prešao prag trgovčeve kuće, svi su gosti već bili na okupu i čekali nevestu.

Masao sede nedaleko od trgovca i takođe poče da čeka O-Take.

Uskoro su se razlegali radosni usklici: „Ide nevesta. . .“

Tužna O-Take sede kao što treba, nasuprot mladoženje, i odmah spazi Masaoa. Trgovac primeti da nevesta gleda Masaoa, razljuti se i reče mladom seljaku:

— Smesta odlazi odavde! Nisam te zvao na svoju svadbu!

Masao ustade i reče:

— Za sreću O-Take ničeg mi nije žao. Evo ti lepeza mladosti, zamahni njome pet puta i postaćeš duplo mlađi.

'Grgovac istrže iz Masaovih ruku lepezu i poče njome da se hladi. Odmah su sa njegovog lica iščezle duboke bore, seda kosa ponovo je postala crna, leđa se ispravila, a u očima se pojavio blesak. Kada je lepezom zamahnuo peti put, od nemoćnog starca postao je svež četrdesetogodišnjak.

— A sada mi vrati lepezu, ja odlazim, — reče Masao — jer u našem selu ima još mnogo staraca. Danas će svi oni biti ponovo mladi.

Ali trgovac odgurnu Masaoa i viknu:

— Neću da ostanem četrdesetogodišnjak. Hoću da budem isto tako mlad kao što si i ti!

Pri ovim rečima on zamahnu lepezom šesti put.

Tada svi gosti spaziše kako se mladoženja za trenutak pretvori u bebu. Beba se bacakala u prazničnom odelu trgovca i plakala na sav

glas.

Gosti nisu mogli da se uzdrže od smeha:

— I to mi je mladoženja! Sve je u redu, samo njemu nije potrebna žena, već dadilja!

Masao se nije smejao trgovcu. On priđe ocu O-Take, pruži mu lepezu i reče:

— Evo mog svadbenog dara. Zar mladost vredi manje od pet bisera.

I tad svi starci koji su bili na svadbi povikaše:

— Na svetu nema ništa draže od mladosti! Otac O-Take uze od Masaoa svadbeni poklon, a drugi dan se praznovala svadba. Na svadbu je bilo pozvano celo selo. Nije došao samo trgovac. A i kako bi mogao da dođe kada još nije umeo da hoda, kada je ležao prepovijen kod kuće.

O-Take i Masao proživeli su dugo mladi život, jer od dana O-Takine svadbe niko u selu nije znao za starost — svi su bili mladi i zdravi.

PLAŠLjIVAC KERATA

Neki čovek po imenu Kerata voleo je da se hvali svojom snagom i hrabrošću. Ljudi su mu verovali, a kad je prolazio selom, svi su sa poštovanjem govorili:

— Pogledajte, pogledajte, eno ide hrabri i jaki Kerata!

Jednom u zemlji poče rat. Svi se seljaci iz sela odmah uputiše u rat, samo je Kerata, kao i pre, ostao kod kuće. Tada mu susedi rekoše:

— Ti si jak i hrabar. Zašto sediš kod kuće? Idi, bori se s neprijateljima.

Kerata se uplaši i reče:

— Ja umem da se borim samo na konju. Da imam konja, odmah bih proterao sve neprijatelje.

Tada neko od staraca reče:

— Uzmi mog konja i odjuri na mesto bitke. Neprijatelji su došli blizu našeg sela.

Kada su hvalisavom Kerati doveli konja, on ga pogleda i reče:

— Ja umem da se borim samo na crnom konju, a vi ste doveli šarenog. Dajte mi crnog konja i videćete kako će od mene pobeći neprijatelj.

Kerata je znao da u selu niko nema crnog konja i zato je tako i govorio. Ali na njegovu nesreću tog trenutka kroz selo prođe neki čovek na crnom konju. Čovek ču Keratove reči, pokloni mu se i reče:

— Slavni ratniče, ako si ti tako jak i hrabar, onda uzmi mog crnog konja i neka ti bogovi pomognu da pobediš neprijatelja Japana.

Kerata je morao da sedne na crnog konja i da se uputi na opasan put. Ne prođe ni sat vremena, a on više mnoštvo ratnika, ču krike, zveket mačeva, rzanje konja. Na širokom polju vodila se žestoka borba.

Kerata sjaha s konja na zemlju i brzo se uvuče u žbunje. Njegov konj odmah nekuda pobeže. Borba se vodila ceo dan, i ceo dan je Kerata ležao u žbunju i drhtao od straha. Kad pade mrak i borba presta, Kerata iziđe iz žbunja i pođe kući. Ali, odjednom pomisli:

„Kako ću se vratiti kući bez konja. Svi će se dosetiti da mi je konj pobegao, a ja sam rekao da mogu da se borim samo na konju. Treba nešto izmisliti".

I tog trenutka on na putu spazi nečijeg ubijenog konja.

— Setio sam se, setio! — uzviknu obradovani Kerata. Potrča prema ubijenom konju i odreza mu rep.

U zoru Kerata stiže u svoje selo. Odmah ga okružiše susedi i počeše da ga zapitkuju o bici.

Kerata bez ikakvog ustručavanja poče da laže.

— Jurio sam petoro! Šta govorim? Ne petoro, već desetoro. Neprijatelji su samo padali od mojih snažnih udaraca. Moj crni konj uspevao je da ih sustiže.

— A gde je tvoj slavni, crni konj? — iznenada se setiše susedi.

— Mog jadnog konja ubili su pred sam kraj borbe— reče Kerata i napravi se kao da mu je vrlo žao.

— Ubili su mog slavnog konja! I ostao mi je za uspomenu samo, evo, ovaj crni rep. Odrezao sam ga pred sam polazak kući. Evo ga, evo crnog repa!

Tog trenutka iziđe sunce, i svi u Keratovim rukama videše beli konjski rep. Pokazalo se da je on u mraku odrezao rep belog konja.

— Eee! — vikali suseljaci. — Zar crni konji imaju bele repove?

Na to Kerata nije mogao ništa da odgovori, i svi shvatiše da je on uvek lagao o svojim podvizima.

Otada, kad god bi Kerata prolazio kroz selo, svi su govorili sa prezrenjem:

— Gledajte, gledajte, ide hvalisavi i plašljivi Kerata.

DOSETLjIVA NEVESTA

U jednom selu, nedaleko od neke reke, živeo je stari seljak. On je imao dve kćeri. Teško je živeo. Od jutra do večeri kopao je motikom svoje parče zemlje u blizini svog doma. Ali zemlja je bila tako rđava da letine nije bilo dovoljno ni za pola godine.

Jednom dok je seljak radio na svom polju, naiđe neki čovek obučen u narodni kimono i reče mu:

— Dobro jutro, prijatelju! Sunce još nije izišlo, a ti si već u polju. Zašto se tako mučiš?

— Moram da ustanem pre sunčevog izlaska, — odgovori seljak — inače ćemo i ja i moje kćeri pomreti od gladi.

— Žao mi te je — reče nepoznati. — Daj mi da ti okopam polje.

Seljak se zbuni:

— Hvala, dobri čoveče! Ali ja sam vrlo siromašan i ne mogu da ti platim za trud.

Nepoznati se pokloni:

— Daj mi za ženu jednu od tvojih kćeri — i bićemo izmireni.

Siromašni seljak obradova se što će se njegova kći udati za tako vrednog čoveka i reče:

— Dobro, slažem se.

Došavši kući, seljak reče starijoj kćeri:

— Sreća nas nije mimoišla. Raduj se, tobom hoće da se oženi dobar i vredan čovek. On sada radi na našem polju.

Kći priđe prozoru, pogleda i povika:

— Oče, oče, brzo pogledaj, to je prerušeni ljudožder.

Seljak priđe prozoru i vide na svom polju ne čoveka, već odvratnog kosmatog majmuna.

Starija kći zaplaka:

— Šta si uradio! To je ljudožder iz obližnje šume. On će me odvesti i pojesti kao što je pojeo mnoge devojke.

Otac od užasa nije mogao da izgovori nijednu reč.

— Ne boj se, sestro, — odjednom reče mlađa kći. — I ti, oče, takođe ne očajavaj. Reci ljudožderu da se slažem da se udam za njega. Samo mi za miraz kupite lepu lepezu i veliki glineni ćup.

Pred zalazak sunca majmun se opet preruši u čoveka. Ljudožder uđe u seljakovu kuću, pokloni se i reče:

— Ja sam svoje obećanje ispunio. Polje sam obradio. Sada si ti dužan da ispuniš svoje — da mi daš za ženu jednu od tvojih kćeri.

Seljak pokaza na mlađu kćer i reče:

— Evo tvoje buduće žene. Ali ja neću da dam svoju kćer bez miraza. Dođi sutra u podne i tada će sve biti gotovo.

— Dobro — reče prerušeni ljudožder. — Sutra, tačno u podne, doći ću po nevestu. . .

Samo što ljudožder iščeze, seljak požuri u trgovinu. U trgovini kupi za poslednji novac lepezu od kornjačevine i veliki glineni ćup.

Sutradan, tačno u podne, ljudožder dođe po svoju žrtvu. Nevesta ga je čekala u svadbenoj odeći i u rukama držala novu, lepu lepezu. Videvši mladoženju, ona reče:

Ja sam spremna da pođem s tobom. Samo šta ćemo sa glinenim ćupom? To je moj miraz i ja se ni za šta neću rastati od njega.

Ljudožder namrgođeno pogleda ćup i progunđa:

— Niko te ne tera da se rastaneš od njega. Ponesi taj ćup ako ti je toliko potreban. . .

— Šta, šta! — uzviknu nevesta — zar ti ne vidiš da je on velik. Ja ne mogu da ga podignem.

— Dobro, ja ću ga poneti, samo hajdemo brže — reče prerušeni ljudožder.

— Ali ako ti poneseš ćup, onda će obe tvoje ruke biti zauzete — reče nevesta.

— Pa šta s tim? Neka budu zauzete! — srdito povika ljudožder.

— A kako ću preći preko reke? — upita devojka. — Tamo su tako rasklimatani uski mostići. Umreću od straha ako ne budem mogla da se oslonim o tvoju ruku...

— Pa onda ostavi taj nezgodni ćup ovde. Sutra ću doći po njega.

— Ne, ne, ja bezuslovno moram da ga ponesem sa sobom. Znaš šta sam se setila? Privezaću ti ćup na leđa, pa će sve biti u redu: ti mi tada možeš pomoći da pređem reku.

— Dobro — složi se ljudožder. — Brže priveži ćup! Poći ćemo na put!

Ljudožder je u sebi mislio: „Hajde, samo da te dovedem do šume, a tamo ću se brzo s tobom obračunati!"

Devojka čvrsto veza za ljudožderova leđa ogromni glineni ćup, oprosti se s ocem i sestrom i pođe s mladoženjom. Išla je za ljudožderom i neprekidno se divila svojoj novoj lepezi:

— Ah, kako je divna lepeza! Uverena sam da takvu lepezu nema ni kći poznatog samuraja. Umrla bih od od tuge kad bih je izgubila.

Ljudožder ču te reči i zlobno pomisli:

„Umrećeš ranije nego što misliš! Ja već iza reke vidim vrhove drveća. Tamo u šumi ću te pojesti!"

Uskoro su stigli do reke. Drveni mostići pružali su se s jedne obalu na drugu. Ljudožder uze devojku za ruku, i uputiše se prema drugoj obali. Ali nisu došli ni do sredine reke, a devojka uplašeno uzviknu:

— Pričekaj, pričekaj! Pala mi je lepeza, moja divna lepeza! Kakva strašna nesreća!!!

— Nema nikakve nesreće! — srdito reče ljudožder. — U mojoj kući ima dosta skupocenih lepeza... Požurimo, i ti ćeš se uskoro u to uveriti. Uveravam te da se dok prođe jedan sat nećeš više žalostiti.

Seljakova kći odlično je razumela zašto ljudožder govori da se ona za jedan sat neće više žalostiti.

Zaklonivši lice rukama, devojka se napravi da plače i žalosno uzviknu:

— Tu lepezu poklonio mi je moj dragi otac! Zar ti ne znaš kako treba čuvati roditeljske poklone. Ne, ne! Bogovi će me kazniti ako

zaboravim na roditeljeve poklone. Molim te dohvati mi sa dna reke moju skupocenu lepezu.

— Dobro, — povika ljudožder — dohvatiću ti lepezu. Ostani na mostu i ne miči se, inače ćeš pasti.

Rekavši to, ljudožder potrča sa mosta na obalu i uđe u reku.

— Uđi, molim te, još malo, lepeza je pala dalje— reče devojka videvši da se ljudožder zaustavio nedaleko od obale.

Ljudožder pođe još napred n poče rukama da pipa po dnu.

— Ne tamo, ne tamo! — povika mu s mosta devojka.— Bliže sredini!

Ljudožder ponovo učini nekoliko koraka napred.

— Dalje, još dalje! — povika opet devojka.

Sada je voda dosezala ljudožderu već do grudi.

— Ostalo ti je još sasvim malo! — uzviknu devojka. — Lepeza ti se nalazi kraj nogu, ja je odlično vidim odozgo. Brzo zaroni dok lepezu nije odnela voda.

Zaboravivši na to da mu je na leđima ogromni ćup, ljudožder zaroni duboko u vodi. Ćup se za trenutak napuni vodom, a ljudožder odmah potonu na dno. Ma koliko se ljudožder koprcao — sve beše uzalud, jer ćup beše tako vezan za njegova leđa da nije mogao da ga se oslobodi.

Tako je seljakova kći spasla svoj i sestrin život. Otada ljudi govore:

„S nesrećom se bori pameću, a ne suzama“.

DOBAR I POHLEPAN

U davna vremena živeo je u jednom selu siromašan starac po imenu Hanasaka. Kraj kolibe starog Hanasake rasla je divna trešnja. Jednog jutra, dok sunce još nije granulo, Hanasaka vide kraj drveta mršavog, zalutalog psa. Dobri Hanasaka sažali se na gladnog psa, nahrani ga i ostavi da živi u kolibi.

Kad je došao mesec cvetanja trešanja, Hanasaka iziđe iz kolibe da se divi svom rascvetalom drvetu. Iza Hanasake išao je pas. Kad pas dođe do rascvetale trešnje, poče da grebe zemlju.

— Ne podrivaj korenje drveta! — viknu Hanasaka. — Uništićeš mi voljenu trešnju.

Ali pas, ne slušajući gazdu, produži da grebe zemlju.

Razljućeni Hanasaka potrča drvetu i htede da udari psa, ali tog momenta spazi da je pas otkopao veliki sanduk. Začudi se Hanasaka i pažljivo diže poklopac. Svojim očima nije mogao da veruje. Sanduk je bio pun srebrnog novca.

Istog dana zadovoljni Hanasaka ispriča susedima ovo svoje otkriće. U blizini Hanasake živeo je bogati i pohlepni starac. Kad je čuo da je Hanasakov pas našao sanduk, ode do njega i reče mu:

— Kako ti imaš dobrog psa, Hanasaka. Vrlo dobrog! Dozvoli mi da se malo s njim prošetam po bašti.

Hanasaka nije hteo da naljuti suseda i dozvoli mu da se prošeta sa psom. Čim bogataš dovede psa u baštu, odmah mu naredi:

— Traži sanduk!

Ali pas ne htede da traži sanduk. On leže na stazu i zatvori oči.

— Ah, ti lenčugo, — zlobno povika bogataš i poče da tuče psa štapom. — Odmah traži sanduk. Evo ti! Evo ti!

Isprebijani pas skoči sa staze, ode pod kiparis i poče da grebe zemlju.

— Brže, brže kopaj! — zurio je pohlepni bogataš, ne odmičući se od psa ni za korak.

I odjednom vide da je pas otkrio veliki sanduk pokriven rđom.

— Sanduk, ja sam našao sanduk — radosno povika bogataš i skinu poklopac sa sanduka.

Tada iz sanduka, sa šištanjem, vriskom, piskom, izmileše odvratne zmije, gušteri, pauci, žabe i slepi miševi.

— Ah, ti podli stvore, — zavapi u besu bogataš i tako udari psa po glavi da ga ubi na mestu.

Ljutit starac izbaci mrtvog psa na put, zakopa ga ispod jednog bora i ode Hanasaki.

— Tvoj pas izdahnu — reče on ljutito. — Zakopao sam ga na putu ispod bora...

Tužni Hanasaka dugo je stajao pored groba svoga psa, a zatim je posekao bor i napravio od njega avan za tucanje zrna.

— Svaki put kad počnem da tucam zrna u ovom avanu, — reče Hanasaka — setiću se svoga psa.

Te večeri Hanasaka baci u avan šaku pirinča i, tek što je to uradio, desi se čudo. Avan se odmah napuni do vrha pirinčem, ali najčudnije se desilo malo kasnije. Makoliko da je Hanasaka skupljao pirinač iz avana, on je kao i pre bio pun.

Uskoro su svi džakovi u Hanasakovoj kolibi bili napunjeni odabranim i očišćenim pirinčem.

Bogati sused se začudi: otkud Hanasaka ima toliko pirinča. Dođe kod Hanasake, pokloni se i upita laskavo:

— Otkuda tebi, poštovani Hanasaka, toliko divnog pirinča?

Prostodušni Hanasaka i ovog puta ništa nije sakrio od suseda, već mu je sve ispričao.

Tada pohlepni sused napravi tužno lice i poče da ga moli:

— Dobri Hanasaka, pozajmi mi za jedno veče tvoj avan, samo za jedno veče. Sav moj pirinač pojeli su miševi, i sada moja deca umiru od gladi.

Dobri Hanasaka poverova lažovu i dade mu čarobni avan.

Bogataš požuri kući, naspe u avan pirinač i poče da ga tuca. Tek što se dotakao avana, desi se čudo: iz avana se podiže oblak otrovnih muva, komaraca, bumbara, pčela, osa, i svi su oni neprekidno zujali, ujedali, grebali i peckali gadnog čoveka. Tada bogataš dohvati avan i baci ga u vatru. Izgore čarobni avan, a samo gomila pepela osta od njega. Sutradan Hanasaka dođe susedu i zamoli ga da mu vrati pozajmljeni avan, a bogataš mu reče:

— Tvoj avan je poludeo. Skočio je u vatru i izgoreo.

Hanasaka se rastuži.

— Taj mi je avan bio uspomena na mog dobrog psa. Daj mi makar onoliko pepela koliko mogu da uhvatim s tri prsta.

— Uzmi, — reče bogati čovek — nije mi žao da ti dam pepela.

Hanasaka stavi malo pepela na dlan i tužan pođe kući. Bila je zima i celo selo beše pokriveno snegom. Kad je Hanasaka prišao svojoj kolibi, nalete vetar, odnese s njegovog dlana sav pepeo i raznesega po trešnji. I ponovo se desi čudo. Na očigled svih, Hanasakova trešnja pokri se divnim cvetovima.

Kada je za to čudo doznao pohlepni sused, obradovao se.

— A sada ću se obogatiti — uzviknu on i, skupivši sav pepeo od izgorelog avana, ode u drorac kod upravnika.

Kraj njegovog dvorca stajala je straža.

— Recite blagorodnom upravniku — reče bogati čovek — da mogu da učinim da bilo koje drvo cveta u njegovoj bašti.

Straža to saopšti upravitelju. Upravitelj se začudi i iziđe da vidi čoveka koji može zimi da oživi njegovu baštu. Zaustavivši se, upravitelj pokaza na jabuku i reče:

— Učini da ova jabuka cveta, a ja ću te bogato nagraditi.

Pohlepni bogataš brzo se pope na jabuku, i ne misleći mnogo, pospe na njene grane punu šaku pepela. Pepela je bilo toliko da on

zaslepe upravitelju oči, uvuče mu se u nos, uši, usta, a drvo kakvo je bilo takvo je i ostalo.

— To je lažov! — ljutito uzviknu upravitelj. — Hej straža, uhvatite ga.

Straža skide bogataša sa jabuke i tako ga isprebija batinama da se on jedva dovuče do svog doma.

Od tog vremena ovaj čovek više nije prilazio Hanasakovoj kolibi.

HATICUGA

U selu Katano, u provinciji Kovati, živeo je jednom neki samuraj po imenu Sanataka. On je imao mnogo zemlje i novca, ženu lepoticu, ali nije imao dece.

I zato supruzi počeše da mole boginju milosrđa Kanon da im pošalje makar jedno dete. Ona usliši njihovu molitvu, i rodi im se kćer.

Majka i otac zahvališe se u hramu Hase boginji zato što im je uslišila molbu i zamoliše Budu da bude zaštitnik njihove kćeri.

Vreme je brzo prolazilo. Kada devojčica napuni trinaest godina, teško joj se razbole majka. Bilo kako da su na nju pazili otac i kćer, bolesnici je svakim danom bilo sve gore i gore.

Jednom prilikom, uveče, pozva majka devojčicu, pogladi je po kosi oslabelom rukom i reče:

— Kako imaš dugačku kosu! Kada bih poživela još tri godine, sasvim bi ti kosa porasla.

Tada majka gorko zaplaka, zatim uze lakovanu kutiju, koja je stajala kraj nje, i stavi devojčici na glavu.

Dok je devojčica nagađala šta se nalazi u toj kutiji, majka joj mirno stavi na glavu ogroman drveni lonac, tako velik da se ispod njega ništa nije videlo.

— Eto tako! — uzdahnu majka sa olakšanjem. — Ispunila sam volju boginje milosrđa.

Rekavši to, ona zatvori oči i tiho umre, kao da je zaspala. Naricao je nad njom muž, ali se ona ne probudi.

Sanataka sahrani svoju ženu i tek tada primeti da devojčica na glavi ima veliki drveni lonac. Pokuša da ga skine, ali mu ne pođe za rukom. Lonac kao da je srastao za glavu.

„Nesrećnica! — pomisli otac s tugom gledajući kćer. — Ostala bez majke, a još povrh svega postala takva nakaza“.

Ljudi su sa čuđenjem gledali sirotu devojčicu i u šali je prozvali Haticuga, što znači — „nosi lonac“.

Ne prođe mnogo, a Sanataka se po savetu rođaka i prijatelja oženi po drugi put. Ali Haticuga nije nikako mogla da zaboravi svoju majku i često se nje sećala. To se nije sviđalo maćehi. Zamrznu pastorku i poče da traži načina kako da je se oslobodi. A kada maćeha rodi dete, za Haticugu više nije bilo mesta u kući. Otac je stalno slušao maćehine klevete i prestao da misli o rođenoj ćerki. Maćeha ju je uvek krivila.

Haticuga je svaki dan odlazila na majčin grob; išla je tamo sa suzama u očima i molila:

„Uzmi me što pre, rođena moja majko! Nemam više snage da izdržim".

Maćeha sazna da Haticuga odlazi na groblje i reče mužu:

— Tvoja kćer hoće da baci prokletstvo na naš dom.

Otac se razljuti i povika na Haticugu:

— Ja sam te žalio jer si nakaza, a ti bacaš prokletstvo na nas, nesrećnice! Napolje iz moje kuće!

Maćeha se obradova, dohvati Haticugu za ruku, obuče joj prljave dronje i izbaci je napolje.

Haticuga pođe iz očeve kuće gorko plačući. A gde da ide? — ni sama nije znala.

Išla je, išla, a zatim spazi veliku reku.

„Zašto da skitam bez kuće i da umrem od gladi kad je bolje da se odmah rastavim od života" — pomisli Haticuga. Priđe dubokoj reci — i baci se. Ali, nije mogla da potone: na vodi je zadrža veliki drveni lonac što joj je bio na glavi.

Tada prođoše niz reku ribari u čamcu. Primetiše lonac i htedoše da ga izvuku iz vode, ali odjednom spaziše da se ispod njega neko

nalazi. Ribari se uplašiše, baciše Haticugu i pođoše dalje.

„Nema nesrećnijeg stvorenja od mene — s gorčinom pomisli devojčica. — Ne mogu čak ni da umrem“.

Izvuče se nekako na obalu i pođe opet i sama ne znajući kuda.

Tako dospe do nekog sela. Ide ulicom, a svi na nju sa strahom prstom pokazuju i šapuću:

— Gledaj, gledaj, vampir-lonac nam je došao.

U selu nije bilo čoveka koji bi se usudio da nahrani ili prihvati sirotu Haticugu.

Međutim, desilo se da je kroz selo prošao upravnik provincije sa svojom svitom. On izdaleka primeti devojčicu sa velikim loncem na glavi, a oko nje gomilu seljaka.

— Šta se tamo dešava? Idi da vidiš! — naredi on sluzi.

Sluga požuri prema gomili. Videvši ga, seljaci se razbegoše, a osta samo Haticuga. Stoji i gorko plače. Sluga ne razumede zašto devojčica ima lonac na glavi.

Povede je svome gospodaru, a ovaj pogleda Haticugu i reče:

— Skinite joj lonac sa glave!

Devojčici priskoči nekoliko slugu, ali tek što se dotakoše lonca, ona povika:

— Ne, ne! Taj lonac ne može niko da skine.

Sluge ne poverovaše.

— Zašto? Govoriš gluposti!

Rekavši to, oni počeše silom da vuku lonac, ali ga nisu mogli da skinu, jer beše prirastao za glavu— ne možeš ga odrati.

Pošto nisu mogli ništa da urade, morali su da ga ostave. Videvši to, upravnik se začudi.

— Odakle si? — upita Haticugu. — Ko te učini takvom nakazom?

„Ako mu istinu kažem, oca ću osramotiti" — pomisli Haticuga i odgovori upravniku:

— Rodila sam se u siromašnoj porodici. Majka mi je umrla, a ja sam čitavo vreme lutala i plakala. Ali jednom prilikom pade lonac s neba na moju glavu i tako mi osta.

— Na svetu se dešavaju svakakva čuda! — začudi se upravnik. — A gde sada ideš?

— Gde da idem? — reče devojčica. — Posle majčine smrti nije mi niko od bliskih rođaka ostao. Nemam nikog na svetu. Kome je potrebna ovakva nakaza! Svi me gone i svi me izbegavaju. Gde god dođem beže od mene.

Upravnik se sažali na nju i reče:

— Da, teško ti je da živiš. Hajde pođi kod mene.

Tako Haticuga dospe u upravnikov dom.

U domu je stara služavka upita:

— Šta umeš da radiš?

Kada je Haticuga bila mala, majka ju je učila da čita, da piše stihove i da svira na kotu(3) i na bivu(4) , ali pošto je sada bila služavka, to sve nije odgovaralo. Haticuga se zbuni.

— Ne, — odgovori — ja ništa ne umem.

— Dobro, onda hajde, grejaćeš vodu za kupanje— reče stara služavka.

I Haticuga posta ložač. Ustajala bi pre svanuća i radila ceo dan do same večeri, dok svi ne bi legli da spavaju: nosila je vodu, ložila vatru pod kotlom i večito je išla sva garava i čađava.

Ujutru su je zvali:

— Hej, dosta je spavanja, ustaj! Spremaj vodu za umivanje! Samo brže!

Uveče su je grdili:

— Zašto zevaš? Gazda je već došao.

Tako je provodila dan za danom u ljutom dimu kraj kotla, a čim je bila slobodna, Haticuga bi se zavlačila u neki tamni ugao da je niko ne bi video i gorko plakala.

Upravnik je imao četiri sina. Tri starija sina peć su bila oženjena; a bili su oženjeni lepoticama, a najmlađem — Sajsou — mladu ne behu još našli.

Sajso je imao dobro srce. Video je kako Haticuga radi od jutra do mraka najgori posao i srce mu se steže od žalosti. Ostali su samo grdili Haticugu, a on je pri svakom susretu nežno govorio s njom. Ostale služavke zavidele su joj na tome.

— Zašto li samo mladi gazda voli takvu nakazu?

Služavke počeše da kleveću Haticugu kod gazda i oni je takođe omrzoše. Rešiše da je prvom zgodnom prilikom isteraju iz kuće. Sajso sazna to i rastuži se. On dođe ocu i majci i reče im:

— Zar vam nije žao sirote devojke! Iako nije lepa, ja je volim! Dozvolite mi da se njom oženim!

Otac se naljuti, izgrdi sina i naredi mu da ne razgovara više sa Haticugom, ali Sajso reši da ne ostavi u nevolji sirotu devojku. Noću nije spavao, noć je samo mislio na to kako će zauvek da ostavi Haticugu u očevom domu.

Sajsova majka to primeti i uznemiri se. Pozva dojkinju i upita je:

— Postoji li neki način da Haticuga sama ode iz kuće?

Stara dojkinja bila je lukava. Shvati u čemu je stvar i reče:

— Objavite da ste rešili da ćete dati Sajsou da se oženi Haticugom, ali zakažite takmičenje. Na takmičenje pozovite neveste, i neka se Haticuga s njima meri po lepoti i po učenosti. Bilo kako da je bestidna ta devojčura, takvu sramotu neće moći da podnese i sigurno će pobeći iz kuće. Tada će mladi Sajso prestati da je voli.

Gazdarica se obradova što je našla način da se reši Haticuge i objavi da se u kući sprema takmičenje.

Čuvši za takmičenje, Sajso odmah sve shvati i bi mu teško. Dođe Haticugi i reče joj:

— U našoj te kući mrze i žele da te ismeju. Šta ćeš da učiniš?

Devojka poče da plače:

— Sve su to smislili da me isteraju odavde. Bolje da odem sama iz tvoje kuće.

Sajso se uplaši:

— Šta ti je? Kuda možeš sama da odeš? Na tebe će se svako istresati i svako će te vređati, a ja to neću moći da preživim. Bilo gde da odeš, ja te neću ostaviti, jer hoću da budeš pored mene.

Njih dvoje počeše da se spremaju za put, i u tamnu noć, kada je sve bilo gotovo, tiho napustiše dom.

Tek što iziđoše iz kuće, a odjednom se pojavi na nebu mesec, velik i bleštav kao bakarno ogledalo.

Haticuga pogleda mesec. Mesec je sjao na onu stranu gde se nalazio hram Hase. Devojka sklopi ruke i prošaputa:

— Ne ostavljaj me, boginjo milosrđa!

Istog trenutka sa glave joj spade lonac, a zajedno s njim prosu se na zemlju zlatan novac i drago kamenje.

Sajso pogleda u Haticugu i poče da joj se divi. Pred njim je stajala neopisiva lepotica, kakvu još nikad nije video.

Nagnu se nad drveni lonac, a u njemu dve kutije pune dragocenosti. U jednoj su se nalazili veći ukrasi od srebra i zlata, a u drugoj haljina, skupa i ukrašena.

Oni se obradovaše. Sada nisu imali zašto da beže iz upravnikove kuće. Haticuga i Sajso vratiše se natrag i mirno počeše da čekaju dan takmičenja.

A u kući se samo vodio razgovor o takmičenju. Svi su mislili i nagađali da li će Haticuga imati smelosti da se takmiči sa ženama starijih upravnikovih sinova.

Dođe i dan takmičenja.

Stariji sinovi dovedoše u svečane odaje žene i posadiše ih na svečana mesta. Žena najstarijeg sina imala je dvadeset i tri godine, žena drugog — dvadeset godina, a žena trećeg — osamnaest. Sve su bile ukrašene i razgolićene da im se ne možeš nadiviti. Sve lepotice po izboru, jedna lepša od druge.

A malo dalje od njih, na golim daskama, namestili su pocepanu asuru od slame, kojom se patos pokriva. To mesto odredili su za

Haticugu.

Svi su se skupili i čekali kada će se Haticuga pojaviti, a nje nikako nema.

„Zašto sama nije otišla iz kuće“ — sa sažaljenjem je mislio upravnik.

Ali, najzad se pojavi Sajso sa Haticugom. Svi se zadiviše kada umesto prljave i čađavv služavke videše petnaestogodišnju devojčicu neopisive lepote, u bogatoj haljini i skromnog držanja.

„Kao da nam se s neba spustila" — pomisliše svi.

Haticugina haljina bila je tako zaslepljujuće boje da je izgledalo da je njena pojava osvetlila celu kuću. Svi su ostali zaprepašćeni. na mestu, nemajući snage da progovore ni reči od čuđenja i divljenja.

Za to vreme Haticuga u svojoj blistavoj haljini priđe mestu koje joj je bilo određeno. Ali, tek što htede da se spusti na pocepanu asuru, sam upravnik potrča k njoj i uhvati je za ruku:

— Zar se može takva lepotica ovde ostaviti?

Zatim je odvede na počasno mesto iznad ostalih i postavi je kraj sebe.

Tada Haticuga izvadi ukrase od zlata i skupe haljine što ih je našla u drvenom loncu i prinese ih Sajsovom ocu i majci. Nijedna od žena starijih sinova nije imala tako lepe i skupe darove. A i sama Haticuga je bila neuporedivo lepša od svih koje su bile došle na takmičenje.

Sajsov otac i majka bili su zadovoljni što im je snaha tako lepa, a ženama starije braće zavist nije davala mira. One su mislile na koji način da doskoče Haticugi. Mislile su, mislile i smislile da se takmiče na muzičkim instrumentima. Najstarija od njih poče da svira na bivu, srednja na frulu, mlada na bubnju, a Haticugi dadoše koto.

Upočetku Haticugi je bilo teško, a zatim se seti kako ju je majka učila, dotače rukom strune i razliše se divni zvuci. Niko nije svirao lepše od nje.

Kad žene videše da ni ovim nisu uspele da nadmaše Haticugu, uzeše hartiju i tuš i rekoše:

— Hajde da pišemo stihove! Koja u jednoj kratkoj pesmi opeva prolećno cveće, biće prva među nama.

Haticuga poče da odbija to takmičenje, jer ona, prosta, nije mogla da piše stihove. Ali niko nije hteo ni da je čuje. Nije znala šta da radi, već uze pero i divnim rukopisom napisa ove stihove:

Trešnja cveta u proleće,
leti cveta limun,
jesen je vreme hrizantema,
ah, na koje cveće biser rose da padne!

Kad žene pročitaše ove stihove, zanemeše: shvatiše da nikada u svom životu neće moći ništa lepše da napišu, i skloniše se ispred Haticuge

Upravnik sagradi svom najmlađem sinu divan dvorac, pokloni mu plodna polja, a Sajso poče da živi srećno sa Haticugom.

Prošlo je nekoliko godina i rodiše im se deca. Haticuga se seti svoga oca i pomisli:

„Kad bi video kakve unuke ima“.

Jednom prilikom Haticuga ode s mužem u hram Hase da se zahvali boginji milosrđa. Odjednom ona spazi kako u uglu hrama sedi neki starac u prljavim dronjcima i usrdno se moli Budi. Haticuga pogleda u starca i u starom monahu prepozna svog oca.

Sa suzama u očima starac se baci u zagrljaj svoje kćeri, a zatim poče da priča:

— Proterao sam te iz kuće, i od tog vremena okrenula mi se sreća. Sve svoje bogatstvo potrošio sam, a sluge su me zbog zle žene ostavile. Setio sam se tebe i zaželeo sam da makar jedanput vidim svoju dragu Haticugu. Preruših se u monaha da bih lakše mogao da putujem i da te tražim. Dugo sam išao po svetu, obišao sam ceo Japan, mislio sam da ću te sresti, ali tek danas mi se nasmešila sreća.

Haticuga uze oca sebi, i on poče da živi u miru zajedno sa svojom ćerkom i unucima.

TRŠČICA I KOVAČ

Živeo jednom neki stari čovek po imenu Taketori. Od trske i bambusa pravio je divne asure i korpe i prodavao ih na pijaci.

Jednom Taketori donese, kao i uvek, svežanj bambusa, sede u ugao i prihvati se posla. Odjednom ču kako neko reče tankim, tankim glasićem:

— Dobardan!

— Dobardan! — odgovori Taketori i poče da zagleda oko sebe. Ali ma koliko da je gledao, u kolibi nikog nije video.

„Sigurno mi se učinilo" — pomisli Taketori i ponovo se prihvati posla. Uze bambusovu trubicu i samo što htede da je savije, kad ponovo ču kraj sebe onaj isti glasić:

— Dobardan!

Taketori pogleda u trubicu i vide jednu devojčicu malu kao mrvicu. Taketori postavi devojčicu na dlan: ne mogaše da se nagleda koliko je bila lepa.

— Odakle si izišla? Zašto si tako mala? — upita majstor.

Devojčica odgovori:

— Zato što sam se rodila na mesecu, a na mesecu su sve devojčice tako malene, ali mi vrlo brzo rastemo. Uskoro ću biti sasvim velika.

— A kako si ovde dospela? — opet upita Taketori.

— Šetala sam po mesečevoj stazici, okliznula se i pala na zemlju. Dobro je što sam pala u bambusovu trubicu, inače bih se sigurno razbila.

— Šta da radim s tako nežnom devojčicom? — pomisli glasno Taketori.

— Uzmi me za kćer — reče devojčica. — Ja ću ti pomagati u pletenju asura, održavaću ti vatru u ognjištu, krpiću odelo, negovaću cveće u vrtu...

— Dobro, ostani! — reče Taketori. — Bićeš mi kći. Zvaću te Trščica.

I tako je Trščica ostala da živi u Taketorijevoj kolibi.

Kao što je devojčica rekla, tako se i desilo. Raslo je ne danima nego satima, pomagala ocu da plete asure, skupljala suvarke za ognjišta, krpila staro odelo.

Prošlo je samo nekoliko meseci, i Trščica se pretvorila u pravu lepoticu.

Nedaleko od Taketorijeve kolibe živeo je kovač. To je bio veseo i jak čovek. Veštijeg od njega nije bilo u celom kraju. On je mogao da iskuje ma kakvu stvar od zlata, srebra, gvožđa i dragog kamenja. Po ceo dan je radio u svojoj kovačnici glasno pevajući.

Jednom kovač vide Trščicu i zavole je.

I Trščica je takođe zavolela veselog kovača.

Jednom kovač reče:

— Trščice, udaj se za mene.

Trščica odgovori:

— Dođi sutra mome ocu i zaprosi me. Biće onako kako reši otac.

Dok je Trščica razgovarala sa kovačem, u Taketorijevu kolibu dojahala su tri upravnika obližnje provincije. Prvi u kolibu uđe upravnik Isidzukuri i reče starcu:

— Hoću da se oženim tvojom ćerkom. Ako mi je ne daš za ženu, narediću da te bace u more, i bićeš hrana ajkulama. Sutra ću doći po odgovor.

To reče i iziđe iz kolibe.

Za njim uđe upravnik Karamoti i reče:

— Ako mi svoju kćer ne daš za ženu, narediću da te bace tigrovima. Sutra ću doći po odgovor.

Rekavši to, Karamoti iziđe iz kolibe.

Posle njega uđe kod Taketorija upravnik Miusi i reče:

— Daj mi za ženu svoju kćer. Ako li mi je ne daš, narediću da ti otseku glavu. Sutra dolazim po odgovor.

Kad Trščica dođe kući, starac joj ispriča sve.

— Šta da radim? — upita Taketori.

Trščica mu odgovori:

— Ne boj se. Sutra ću ja dočekati upravnike i sama ću s njima porazgovarati.

Svanu jutro. U Taketorijevu kolibu prvi dođe Isidzukuri. Na vratima ga susrete Trščica i reče mu:

— Čula sam da hoćeš sa mnom da se oženiš. Da li je to tačno?

— Da, tačno je. Zato sam i došao.

Trščica tada reče:

— Hoću da znam da li je jaka tvoja ljubav i da li si hrabar. Donesi mi za svadbu iz Indije gvozdenu čašu napunjenu dijamantima. Tu čašu čuva osmoglavi ljudožder. Zapamti: čaša je iskovana od gvožđa koje je tanje od prozračnog krila vilinskog konjica. Donesi mi tu čašu, a ja ću poverovati da me voliš. Čekaću te sto dana.

— Ubiću ljudoždera i doneću ti čašu iz Indije — reče Isidzukuri i iziđe iz kolibe.

Putem srete upravnika Karamotija i upravnika Miusija.

— Tršičca je pristala da se uda za mene — povika zadovoljni Isidzukuri. — Za sto dana pozvaću vas na svadbu.

Čuvši to, Karamoti i Miusi se vratiše natrag, a Isidzukuri, pošto se udalji malo od Taketorijeve kolibe, pomisli:

„Neću da se borim s ljudožderom. Imam ja dovoljno dijamanata da napunim gvozdenu čašu. A čašu će mi napraviti bilo koji kovač".

Pomislivši to, Isidzukuri dade slugi novac i reče:

— Idi kod kovača i reci mu da mi iskuje gvozdenu čašu. Samo neka gvožđe bude tanje od prozračnog krila vilinskog konjica.

Kovač napravi gvozdenu čašu neviđene lepote; sluga je uze, a novac ne dade kovaču, već ga zadrža za sebe.

Istog dana Isidzukuri se obuče u praznično odelo, napuni prozračnu čašu dijamantima i uputi se nevesti.

Upravnik provincije stavi kraj Trščicinih nogu svadbeni poklon i poče da se hvali:

— Četrdeset dana plovio sam do Indije i tek četrdeset i prvog dana moja lađa pristade uz obalu. Na obali sam ugledao užasnog ljudoždera, koji je imao četiri vrata, a na svakom vratu po dve glave. Izvukao sam mač i počeo da se borim sa njim. Dugo se otegla ta borba, sto puta sam bio za dlaku dalje od smrti. Ali nisam otstupio, niti sam se od ljudoždera uplašio, već sam ga ubio. Posle toga uzeo sam gvozdenu čašu napunjenu dijamantima i tebi je sada donosim. Hoću da danas bude naša svadba.

Trščica sasluša Isidzukurijevu priču, pomisli na kovača i zaplaka.

Taketori tada reče:

— Dobri upravniče! Dokazao si svoju ljubav i hrabrost. Idem da zovem goste na svadbu.

Ali, ne napravi ni korak, a u kolibu ulete kovač. On se pokloni Isidzukuriju i reče:

— Pravedni gospodine, tvoj sluga je varalica. Obećao mi je da će mi dati novac ako za tebe napravim gvozdenu čašu koja se sada nalazi pored Trščicinih nogu, a ništa nije platio. Iz toga izlazi da čaša nije tvoja, već moja.

Rekavši to, kovač prospe na zemlju dijamante, a čašu pruži devojci i reče:

— Poklanjam ti je.

Posle toga se vrati u svoju kovačnicu.

Trščica steže čašu na grudi i reče upravniku provincije:

— Nikada neću biti žena varalice. Odlazi!

Posramljen Isidzukuri, skrivajući lice lepezom, brzo iziđe iz Taketorijeve kolibe.

Tek što je izišao, a u kolibu uđe Karamota.

— Došao sam na Isidzukurijevu svadbu — reče on.

— Isidzukuri je varalica! — uzviknu Trščica.— Nikada neću biti njegova žena.

Karamota se obradova:

— Udaj se za mene! Ja sam hrabar i uvek govorim istinu, a ako nećeš — baciću tvog oca tigrovima.

Trščica odgovori:

— Hoću da znam da li je jaka tvoja ljubav i da li si hrabar? U okeanu se nalazi ploveća planina Horaj. Na plovećoj planini raste čudesna višnja. Koren joj je srebrn, stablo zlatno, a plodovi biserni. Težak je put do te planine. Ako me voliš, donesi mi za svadbu granu sa bisernim višnjama.

— Naći ću planinu Horaj u okeanu i doneću ti drvo sa bisernim višnjama — gordo reče Karamota.

— Za sto dana zovite goste na svadbu.

Rekavši to, Karamota ode. Usput naiđe na kovačnicu, a u kovačnici vide kovača u poslu.

Karamota upita kovača:

— Šta ti znaš da praviš?

— Što narediš, sve ću napraviti!

— Napravi mi onda takvu višnjevu granu da na njoj budu biseri umesto višanja, a ja ću ti za to pokloniti svileni kimono.

Kovač prihvati ovu ponudu i poče da radi. Danima nije gasio vatru u ognjištu, danima nije ostavljao kovačnicu — i u dogovoreni dan donese upravniku Karamoti granu od višnje sa bisernim višnjama.

Karamota uze granu i požuri Trščici. Od radosti zaboravi da je obećao da pokloni kovaču svileni kimono.

Upravnik dođe kod neveste i vide da u kolibi Taketori i Trščica pletu od bambusa korpe.

Karamota položi kraj Trščicinih nogu svadbeni poklon i poče da laže:

— Teško sam došao do ove grane. Trideset dana plovio sam lađom po okeanu. Vetar je skinuo sa lađe jedra, vihor je slomio krmu, ali ja nisam hteo da se vratim, već sam plovio samo napred i napred. Četrdeset i prvog dana pristao sam uz obalu. Ali tek što stupih na tlo, videh ogromno čudovište. Njegova glava bila je slična glavi tigra, šape majmunskim, a iz čeljusti je šikljao crni dim, dok su iz očiju sevale iskre. Čudovište me primeti i zagrme: „Vrati se kući ili ću te rastrgati". Ne uplaših se, već mu rekoh: „Bolje ću poginuti nego što ću se vratiti ne ispunivši Trščicinu želju“. Čudovište se baci na mene. Do same večeri borih se s njim, a uveče mu odrubih glavu i pođoh dalje da u okeanu tražim planinu Horaj, koja po njemu pliva. Najzad spazih da u susret moje lađe pliva tako visoka planina da joj vrh dodiruje oblake. Popeo sam se na planinu Horaj i počeo da tražim čudesno drvo. Nađoh ga na samom vrhu planine. Čuvala su ga tri tigra. Nisam se uplašio. Jednom tigru odrubih glavu, drugom šapu, a treći savi rep i pobeže. Tada otkinuh granu višnje, sedoh na lađu i usputni vetrovi dovedoše me do našeg ostrva. Ispunio sam tvoju želju i hoću da danas bude naša svadba.

Taketori reče:

— Hrabri Karamota je dokazao svoju ljubav i hrabrost. Idem da pozovem goste na svadbu.

Tek što se spremio da pođe, a u kolibu stupi kovač, uze Karamotin poklon i reče:

— Gospodaru moj, vi ste mi obećali svileni kimono ako vam napravim ovu granu sa bisernim višnjama. Zašto ste pogazili svoju reč? Prema tome, ta grana nije više vaša, već moja.

Kovač podiže sa zemlje granu i pruži je Trščici:

— Poklanjam ti je.

To reče i uputi se u kovačnicu.

Tada Trščica reče vlasniku ostrva:

— Nikada neću postati žena varalice! Odlazi!

Posramljeni Karamota pokri lice lepezom i jurnu napolje.

Samo što je izišao, a u kolibi se pojavi Miusi.

— Došao sam na svadbu — reče Miusi. — Ali zašto ne vidim cenjenog mladoženju? Gde je dostojni upravnik Karamota?

— Karamota je kukavica i varalica! — uzviknu Trščica. — Ja nikada neću postati njegova žena.

Miusi se obradova:

— Udaj se za mene. Ja sam hrabar i uvek govorim istinu. Ako se s tim ne složiš, narediću da tvome ocu otseku glavu.

Trščica na to reče:

— Hoću da znam da li je jaka tvoja ljubav i da li se hrabar. Donesi mi iz Kine zlatnu pticu. Ta ptica nije veća od nokta na malom prstu, a na svakom krilu ima deset hiljada pera. Samo znaj, zlatnu pticu čuva svirepi morski zmaj. Ako me voliš, za svadbu mi donesi zlatni pticu iz Kine.

— Doneću ti je — reče Miusi i iziđe.

Ujutru upravnik sede na lađu i zaplovi prema Kini. More je bilo glatko i mirno. Miusi je plovio dva dana po mirnom moru, a trećeg poče da se hvali:

— Nikada se nikoga nisam bojao. Neću se uplašiti ni morskog zmaja. Naći ću ga i odrubiću mu glavu, a zlatnu pticu ću uzeti.

Samo što to reče, podigoše se vetrovi, a strašni talasi nateraše lađu pravo na stene.

Miusi se doseti da je možda njegove reči čuo morski zmaj.

Zardrhta od straha i zavapi promenjenim glasom:

—Oprosti mi gospodaru.Iz gluposti sam se hvalio. Gde ja borim s tobom. Ostavi me živog, a ja ću čitavog svog života slaviti tvoju dobrotu. Na Trščicu neću više ni da mislim.

Čuvši preplašenog upravnika, Zmaj se sažali na njega. Na nebu se raziđoše oblaci, smiriše se talasi, a vetrovi pokrenuše lađu na drugu stranu. Preko noći lađa prispe na neku obalu. Miusi siđe na zemlju da bi video gde se nalazi. U isto vreme pojavi se iza brda mesec, i upravnik vide da je vetar doterao lađu na ono isto mesto gde žive Taketori i Trščica.

Tada se Miusi seti zlatne ptičice koju je obećao nevesti. Šta će sad reći Trščici? Kako će joj priznati da se uplašio zlih vetrova i da se odrekao ljubavi prema njoj? Za takvu kukavicu ona se neće udati. Odjednom, upravnik ču u daljini udarac čekića.

— To sigurno negde kuje kovač — doseti se Miusi. — Sunce ,još nije izišlo, a on već radi...

I upravnik požuri u kovačnicu.

— Napravi mi do podne zlatnu pticu — naredi on kovaču. — Ta ptica ne treba da bude veća od nokta] na malom prstu; i zapamti: na svakom njenom krilu treba da bude deset hiljada pera. Ako učiniš to kao| što sam ti rekao, dobićeš kao nagradu svileni suncobran i nove sandale.

U podne dođe upravnik u kovačnicu, a zlatna ptičica već je bila gotova. Mala kao nokat na malom prstu, a na svakom krilu deset hiljada pera. Sedi ptica na kovačevom dlanu kao živa i samo što ne poleti.

Miusi uze ovu čudnu pticu i otrča u Taketorijevu kolibu. U kolibi vide starca sa ćerkom, priđe joj, i, stavivši kraj njenih nogu dar, reče:

— Ispunio sam tvoju želju. Hoću da danas bude naša svadba.

Taketori reče svojoj ćerci:

— Dobri upravnik ispunio je svoje obećanje, a sada ti moraš svoje.

— Ja svoju reč neću da pogazim — reče Trščica. — Samo hoću da saznam kako je hrabri upravnik od morskog zmaja dobio takvu pticu.

Ponizi upravnik svoju čast lažju i poče da priča:

— Deset dana vetrovi su nosili moju lađu po moru. Jedanaestog dana na obali videh desetoglavog zmaja. Poče borba. Odrezah devet glava čudovištu, htedoh da odrubim i desetu, ali se uplaši plašljivi zmaj: „Uzmi zlatnu pticu, — reče on — samo me ne ubijaj". Sažalih se i ostavih u životu zmaja, a zlatnu pticu donesoh ti kao poklon.

Sasluša Trščica priču, uzdahnu tužno i istog trenutka vide da u kolibu ulazi kovač.

— Nepošteni upravniče, — povika kovač. — Ja sam uradio sve kao što si mi rekao: iskovao sam ti zlatnu pticu, malu kao nokat, i u svakom krilu napravio sam deset hiljada pera. Ali ti mi ništa nisi dao za sav taj posao. Znači to nije tvoja ptica, već moja.

Rekavši to, kovač pruži Trščici zlatnu pticu:

— Poklanjam ti je.

Trščica priđe kovaču, stade pored njega i surovo reče upravniku:

— Neću da budem žena varalice! Napolje! Posramljeni Miusi požuri da se sakrije.

Zasmejavši se radosno, Trščica reče kovaču:

— Svi poznati upravnici pokazali su se kao lažljivci i kukavice. Samo si ti jedini umeo da napraviš sve ono što sam od njih zahtevala. Neka otac odredi dan svadbe, a ja ću ti biti žena.

Samo što to reče, sunce se pomrači, a na crnom nebu pojavi se ogromni, crveni mesec.

Trščica od straha pljesnu rukama i suze je obliše.

— Znam zašto je u jasno podne iščezlo sunce i pojavio se mesec na crnom nebu! To se razgnevio car meseca zato što sam na zemlji zavolela čoveka. Sada će me vratiti natrag na mesec.

— Neću te dati mesečevom caru! — povika kovač izamahnu čekićem. — Danonoćno ću čuvati tvoju kolibu.

Trščica ništa ne odgovori, samo tužno zavrte glavom i uđe u kolibu zajedno sa ocem.

Kovač osta da čuva kolibu. Ali snažan mesečev car baci svoje zrake na kovačeve oči — i kovač zaspa. U ponoć mesečev car posla svoje sluge da mu dovedu Trščicu. Sluge cara meseca spustiše se

preko oblaka u kolibu; pred njima se otvoriše vrata i oni uđoše u Taketorijevu kuću.

Trščica im reče:

— Vratite se na mesec bez mene. Ja volim kovača i neću se rastati od njega.

Hitre sluge cara meseca tada rekoše:

— Poštovani car meseca poslao ti je svadbeni poklon. Pogledaj!

Sluge otvoriše sanduk u kome je ležao tako lep kimono da se ne bi postidela ni careva žena da ga obuče.

Trščica se obradova i obuče kimono.

Nije znala da je taj dar začaran: ko to obuče, odmah zaboravi svoju prošlost. Samo su sunčevi zraci mogli da ponište čarobnu moć mesečevog poklona.

Čim je Trščica obukla kimono, odmah je zaboravila svog oca, starog Taketorija, i svog mladoženju — najveštijeg kovača na zemlji.

Mesečeve sluge staviše Trščicu na oblak, a oblak zapliva po nebu.

Istog trenutka probudi se kovač, ulete u kolibu i tamo nađe Taketorija bez Trščice.

Taketori mu ispriča kako su sluge cara meseca prevarile njegovu kćer i kako su je odvele na oblak.

Kovač pogleda u nebo, uze čekić i potrča za oblakom. Dugo je trčao dok se oblak ne zaustavi nad vrhom visoke planine. Pope se kovač na planinu i povika:

— Trščice, ja sam ovde; spašću te!

Ali tek što to uzviknu, oblak se podiže i zaplovi prema mesecu. Ne znajući šta će od prevelike žalosti, kovač takvom snagom udari čekićem po planini da joj se vrh raspuče, a iz pukotine planine podiže se uvis ognjeni stub i dotače oblak. Oblak se rastopi od vatre, u plamenu izgoriše sluge cara meseca. Samo je Trščica ostala nepovređena jer ju je štitio začarani kimono.

Trščica se spusti na vrh planine živa i nepovređena. Kovač radosno povika:

— Hajdemo što pre da se sakrijemo dok car meseca ne pošalje za nama poteru!

Ali, na sirotoj Trščici bio je začaran kimono: ona je gledala kovača, ali ga nije poznavala.

— Hajdemo odavde, hajdemo odavde što pre! — žurio se kovač.

Ali Trščica, kao i ranije, nije poznala svog mladoženju.

— Ko si ti? — srdito upita ona. — Odlazi, ja te ne poznajem!

I ona odgurnu kovača.

Nesrećni kovač tada povika:

— Zašto da živim ako si prestala da me voliš. Rekavši to, baci se u pukotinu planine.

Tog istog trenutka izišlo je sunce, njegovi zraci osvetliše začarani kimono, a čarobna moć poklona cara meseca iščeze. Tada se Trščica seti svega: kako su je ugrabile sluge cara meseca, kako ju je kovač spasio, kako ga je gurnula i kako se on bacio u pukotinu planine.

Trščica tada uzviknu:

— Ostaću zauvek sa onim koga sam volela.

Rekavši to, Trščica se baci za kovačem u pukotinu.

* * *

Deset hiljada godina je prošlo od vremena kad su sa zemlje iščezli Trščica i kovač, ali se ljudi u Japanu do današnjeg dana sećaju njih. Mnogi su uvereni da Trščica i kovač nisu poginuli, već da žive u podzemnom dvorcu skrivajući se od gneva cara meseca, a kada pale svoje ognjište, onda se iz pukotine podiže prema mesecu stub ognjenog dima.

Otada su Japanci nazvali tu planinu Fudži-san, što znači — Planina besmrtnosti.

HRABRI ISIMBOSI

Ovo je priča o malom dečaku, tako malom da su mu roditelji dali ime Isimbosi. Oni su ga tako nazvali zbog toga što na japanskom ime Isimbosi znači — palčić.

I zaista, Isimbosi nije bio veći od palca. On nikada ni pred kim nije spuštao pogled, bio je hrabar, veseo i pametan.

Kada je Isimbosi napunio šesnaest godina, dođe roditeljima i reče:

— Hoću da vidim kako žive ljudi u Japanu! Pustite me u Kioto.

Majka se uplaši:

— Gde da ideš iz rođene kuće? Poginućeš u tuđem gradu! Svako može da te povredi!

— Neću dozvoliti da me povrede, ne boj se! — reče Isimbosi.

— Dobro, ako si tako hrabar, onda idi! — složi se otac.

Isimbosi poče da se sprema za put. Od igle napravi mač, od slamke korice, od orahove ljuske čamac, a od štapića za jelo veslo. Isimbosi se oprosti sa roditeljima, sede u svoj orahov čamac i zaplovi rekom. Dugo je morao da vesla, dok je stigao na obalu u blizini Kiote.

I na kraju Isimbosi se nađe u prestonici. Dostojanstveno stavi ruku na mač i poče da se šeta bučnim ulicama Kiota. Kako su ovde bile ogromne i divne kuće! A koliko sveta na ulicama!

I tako, prolazeći ulicama, on se odjednom nađe pred nekim divnim dvorcem.

— Ah, kakav dvorac! — uzviknu Isimbosi. — Hoću da živim u njemu!

Treba da znate da je Isimbosi svoje reči uvek sprovodio u delo. Eto zbog čega je, ne razmišljajući mnogo, prošao kroz dveri, popeo se stepenicama i našao se u odajama dvorca. Taj dvorac pripadao je prvom ministru carskog dvora, knezu Sandži.

Niko od straže nije primetio kako je Isimbosi ušao u dvorac. Ministar je važno sedeo na počasnom mestu.

— Dobar dan, gospodaru moj! — glasno reče Isimbosi.

— Ko me to pozdravlja? — začudi se Sandži. — Nikoga ne vidim!

Isimbosi priđe sasvim blizu i reče jače nego pre:

— Ovde sam, gospodaru moj! Stojim kraj vaših nogu.

Ministar spusti pogled i vide sićušnog čovečuljka.

— Ko si ti i odakle si? — začudi se Sandži.

— Zovu me Isimbosi; došao sam u Kioto da vidim ko ovde živi i kako. Dozvolite mi da ostanem kod vas i da vas služim.

— Zar ćeš ti za nešto biti sposoban? Tebi će se sve moje sluge smejati.

— Neka se samo smeju! — ljutito uzviknu Isimbosi i izvadi iz korica od slame svoj mač od igle.

— Gle, kako si ti odvažan! — reče ministar. — Potrebni su mi smeli ljudi. Ostani da me služiš

Tako se Isimbosi nastani u dvorcu prvog ministra Sandžija.

Nije prošlo mnogo vremena a novog slugu svi zavoleše. Isimbosi je bio pažljiv, veseo, uslužan. Ministrova naređenja izvršavao je brzo i dobro.

Isimbosiju je naročito bila privržena kneževa kćer, petnaestogodišnja Ogin. Isimbosi joj je svirao, pevao seoske pesme i pratio je za vreme šetnji.

Jednom dok su se Isimbosi i Ogin šetali, ni sami nisu primetili kako su se našli iza gradskih zidina. Nedaleko se tamnela šuma u kojoj su živeli strašni đavoli. Tek što su Isimbosi i Ogin prišli šumi, iskoči visok i ogroman đavo. Za pojasom mu je bio zadenut, umesto mača, mali malj.

Videvši đavola, Ogin u strahu poče da beži u Kioto, ali Isimbosi se ne pomače s mesta. On izvuče svoj mač i strašno viknu:

— Stoj! Ne miči se!

Đavo se začudi:

— Ko viče?

A Isimbosi opet reče:

— Stoj, inače ću te probosti mačem.

Tek tada đavo primeti Isimbosija; primeti i poče da se smeje. Isimbosi je već vrlo smešno zamahivao iglom.

Đavo prestade da se smeje i zagrme:

— Ah, ti ništavni pužu, živog ću te progutati! Uhvativši Isimbosija, đavo ga proguta.

Samo što je Isimbosi dospeo u đavolov stomak, poče da bode čudovište svojom iglom.

Đavo zavapi strašnim glasom; oči mu od bola iskočiše na čelo.

A Isimbosi ne prestajaše da bode đavola iglom. Đavo se od bola iskosi, pade na zemlju, sklupča se i poče da se kotrlja. Ništa ne pomaže. Isimbosi ga je neumorno ubadao Na kraju se đavo doseti kako da izbegne smrt. On uzdahnu dosta vazduha, a zatim ga iz sve snage izdahnu. Zajedno sa vazduhom izbaci i Isimbosija.

Đavo se obradova što ga više niko ne bode i povuče se u šumu. Samo je malj zaboravio na mestu gde se valjao.

Isimbosi podiže malj i poče da trči za Ogin. Ona je stajala kraj gradskih zidina i plakala. Bila je sigurna da je ogromni đavo ubio majušnog Isimbosija.

— Evo i mene! — veselo reče Isimbosi i zamahnu đavoljim maljem kao da se ništa nije desilo.

— Hvala ti, hvala ti! — uzviknu Ogin. — Da nisi zaustavio đavola, on bi me odvukao u šumu. Hajdemo što pre kući. Ispričaću ocu o tvojoj hrabrosti.

I oni se uputiše kući.

Isimbosi je išao zajedno sa Ogin i mahao maljem. Slučajno malj dotače Ogininu lepezu. Lepeza odmah posta duplo veća. Isimbosi se začudi; dotače maljem svoj mač — i on odmah posta duplo veći.

— Đavo je izgubio čarobni malj! — povika Isimbosi. — Pogledaj šta će sada biti!

On spazi pod drvetom nekog crva, dotače ga maljem, i crv posta velik kao puž.

— Daj mi brzo taj malj! — uskliknu radosno Ogin. — Znam šta treba da učinim!

Ogin prihvati malj i njime pet puta dodirnu Isimbosovu glavu. Od svakog dodira malja, Isimbosi je postajao sve veći i veći, i, na kraju, kada ga je Ogin dodirnula peti put maljem, Isimbosi posta visok, lep mladić.

Kad su Isimbosi i Ogin ušli u Sandžijev dvorac, ministar upita:

— Ko je taj mladić? Zašto je došao u moj dom?

Tada Ogin ispriča kako ju je Isimbosi spasao od đavola, kako je đavo od straha izgubio čarobni malj i kako se posle toga pomoću njega Isimbosi pretvorio u visokog i lepog mladića.

Isimbosi koraknu napred, pokloni se ministru i reče:

— Ja volim Ogin, a Ogin voli mene.

Sandžijeva kći takođe koraknu napred i reče:

— Zar ti ne dozvoljavaš da se tvoja kći uda za onoga koji joj je spasao život?

Ne treba ništa reći o tome da je ministar učinio onako kako je molila Ogin.

Isimbosi posta Oginin muž.

Uskoro su u Kioto došli i Isimbosijevi roditelji, a u Isimbosijevoj kući živeli su veselo i srećno, kao što priliči dobrim ljudima.

JAZAVAC I LISIČIĆ

Davno, davno u gustim šumama u blizini grada Macumoto živelo je mnoštvo divljih zveri. Za to su saznali lovci i počeli da odlaze u tu šumu u lov. Od jutra do mraka u šumi su se čuli krici i pucnjava. A sa svakim pucnjem zveri je bilo sve manje i manje. Najzad je došao dan kad su od svih zveri ostali samo jazavac, lisica i lisičić.

Jazavac i lisica dugo nisu izlazili iz svojih rupa. Bojali su se da se ne sretnu sa lovcima. Videvši da su poubijali sve zveri, lovci su prestali da odlaze u tu šumu.

I eto, tako ležeći u svojoj jazbini, lisica pomisli: „Ako ostavim svoju jazbinu, nije sigurno da neću pasti u oči lovcu. A ako ostanem ovde još nekoliko dana, ja i moj lisičić crknućemo od gladi. Razmišljajući o tome, lisica se oprezno izvuče iz rupe i poče da se osvrće i prisluškuje. Ali nigde ni traga od ljudi.

Obradovana lisica potrča do jazavčeve jazbine i viknu:

— Gospodine jazavče! Iziđite, ne bojte se! Lovci su prestali da dolaze u našu šumu. Sada smo spaseni!

Plašljivi jazavac dugo se nije usuđivao da pomoli njušku iz jazbine, ali ga glad natera i on na kraju krajeva napusti svoje sklonište.

— Šta da radimo? — upita jazavac lisicu. — U našoj šumi više nije ostala ni jedna zverčica. Proći će dan dva, a mi ćemo umreti od gladi. Bolje da umremo od metka, nego da umremo od gladi.

Lisica mu na to odgovori:

— Oboje umemo da uzmemo oblik koji želimo. Hajde tako da učinimo. Ja ću se pretvoriti u lovca, a ti se napravi mrtav. Prodaću te

nekom kupcu, a za dobijeni novac kupiću sve što želimo. Ti ugrabi pogodan momenat — i trkom natrag u šumu; ovde ćemo podeliti na dva jednaka dela sve što kupim.

— Slažem se! — radosno uzviknu jazavac. — Hajde da to učinimo što pre. Nemam više snage, glad me je izmučila.

— Dobro! — reče lisica i preruši se u lovca. Videvši to, jazavac se odmah napravi mrtav. Tada ga lisica-lovac prebaci preko ramena, oprosti se sa lisičićem i uputi se u grad Masumoto.

Dalje je sve bilo onako kako je zamislila lisica. Nekakav kupac kupi jazavca i, bacivši ga u ćošak, reče:

— Sutra ujutro odraću mu kožu, a sada, ljubazni, uzmite novac za svog jazavca.

Dobivši novac, lisica-lovac uputi se na pijacu. Šta sve tamo nije nakupovala! Sa velikom mukom dovuče do svoje kuće džak sa jelom.

Kad gladno lisiče vide toliko hrane, visoko skoči od radosti, ali lisica reče:

— Ne smeš ništa da diraš: sačekaćemo jazavca i sve ćemo podeliti na dva jednaka dela.

Ceo dan je gladno lisiče plačući molilo majku da mu da makar samo jedan mali riblji rep. Lisici je bilo žao svoga sina, ali mu ništa nije dala, već je simo govorila:

— Uzdrži se još malo, još malo, samo još malo! Doći će jazavac, i kad podelimo našu zaradu, onda ćemo se najesti.

Jazavac je uspeo da pobegne od kupca tek u zoru. Privuče se lisičjoj jazbini i srdito povika:

— Vi ste sigurno već sve pojeli bez mene! Proždrljivci!

— Šta ti to govoriš, jazavče! — reče lisica. — Mi bez tebe nismo hteli ni džak da razvežemo.

— Zato sam ti i poverovao! — progunđa jazavac, dograbi svoju polovinu i uputi se u svoju jazbinu.

Posle nekoliko dana jazavac dođe kod lisice i reče:

— Ja sam već sve pojeo. Sada je došao red da ja tebe prodam. Napravi se mrtva, a ja ću se prerušiti u lovca i s tobom ću se uputiti u

grad.

Kad se lisica napravila mrtva, jazavac se preruši u lovca i ponese lisicu u grad da je proda.

Tek što se pojavio na pijaci, a već ga pozva u svoju radnju neki kupac i odmah kupi lisicu. Dok je kupac brojao novac, jazavac pomisli:

„Treba da se izbavim od ove dosadne lisice! Onda neću s njom deliti hranu“.

I zli jazavac pozva nastranu kupca i šapnu mu:

— Lisica se samo pretvara da je mrtva. U stvari, ona je živa i sprema se da noćas pobegne od tebe.

Čuvši to, trgovac zamahnu teškim štapom i ubi nesrećnu lisicu. A bezdušni jazavac kupi na pijaci dva džaka hrane i odvuče ih u šumu.

Uzalud je siroti lisičić čekao ceo dan i celu noć svoju majku. Ujutro otrča do jazavca da čuje šta se desilo sa lisicom.

Jazavac, koji je već popio punu flašu sakea(5), ležao je ispružen na džaku s jelom. Čim spazi lisičića, poče da laže:

— Tvoja te majka uopšte ne voli. Nije htela da ti se vrati i pored toga što sam je ja nagovarao.

Kad lisičić vide koliko jazavac ima hrane, dossti se da je on ubio njegovu majku da ne bi s njom delio zaradu.

Lisičić ništa ne reče. Vrati se u svoju jazbinu i poče da razmišlja kako da se osveti bezdušnom jazavcu.

Dugo lisičić nije mogao da zaspi od gladi. Pred svitanje on reši da se prikrade u obližnje selo i da pronađe nešto za jelo. Ali u tome nije uspeo. Mislio je da u to vreme svi ljudi u selu spavaju, a video je da na putu za selo rade mnogi seljaci.

Lisičić se sakri u visoku travu i poče da sluša šta govore ljudi. Oni su govorili da će u podne proći iaj bogatiji knez i da je potrebno što pre napraviti put prema šumi, ravan i prijatan.

Čuvši to, lisičić otrča jazavčevoj rupi i reče:

— Jazavče, slušao sam od svoje majke da ti možeš da se prerušiš u svašta. Da li je to tačno?

— Sigurno, istina je! — hvalisavo reče jazavac.

— A znaš li ti da ja takođe mogu da se prerušim u svašta? — upita lisičić.

— Lažeš! — naljuti se jazavac.

— Ne, ne lažem. Danas u podne ja ću se prerušiti, a ako me ti prepoznaš, obavezujem se da ti budem rob do kraja života.

— Slažem se! — povika jazavac. — Slažem se! Samo zapamti: kad postaneš moj rob, ne traži od mene milosti.

U podne jazavac iziđe na šumski put i poče da gleda. Odjednom spazi da neki ljudi putem nose palankin(6). U palankinu je sedeo sam knez i hladio se lepezom.

„A, evo u koga se prerušio lukavi lisičić! — pomisli jazavac i skoči u palankin. Uzevši iz kneževe ruke lepezu, on povika:

— Jadno stvorenje! Usudio si se da pomisliš da sam gluplji od tebe. Od sada si ti moj rob do kraja života. Izlazi iz palankina!

Uplašeni knez iskoči iz palankina i povika:

— Besni jazavac! Besni jazavac! Brzo ga ubijte!

Sluga odmah izvuče iza pojasa mač i odreza jazavacu glavu.

Tako se lisičić osvetio za smrt svoje jadne majke.

URASIMA TARO

U davno vreme u provinciji Tango, u selu Midžunou, živeo je ribar Urasima Taro. Svakog dana odlazio je rano ujutro da lovi ribe, a kući se vraćao tek uveče.

Jednom je tako išao obalom i video da su se pored same obale skupila neka deca.

„Čime li se to igraju?" — pomisli Urasima.

Priđe bliže i vide da su deca uhvatila mladu kornjaču i da je teraju po pesku. Igrala se, igrala, a zatim su počela da muče jadnicu: neko je gađa kamenom, peko gura štapom. Urasima se sažali na kornjaču.

— Hej vi, — obrati se deci — pustite kornjaču. Dosta ste je izmučili.

Ali deca su se samo smejala:

— Ostavi nas! Šta te se tiče! Kornjača je naša i radićemo s njom ono što hoćemo.

— Bolje mi je dajte! — zamoli Urasima.

— Gle, šta hoće. Uhvati je sam.

— Ne tražim da mi je poklonite! Platiću nam za nju.

— Ako hoćeš da platiš, onda u redu. Daj nam. novac.

Urasima dade deci nekoliko novčića i kupi: kornjaču.

Zadovoljna deca pobegoše nekuda, a Urasima osta sam sa kornjačom. Pogladi je po oklopu i reče:

— Ej, sirotice, šta te je snašlo? Čuo sam da čaplja živi hiljadu godina, a kornjača i više. A evo, ti sad samo što nisi poginula. Dobro

sam stigao na vreme. Sigurno da ti je suđeno da dugo živiš. Hajde otplivaj, ali pazi da više ne padneš u ruke deci.

Ovim rečima Urasima pusti kornjaču u more, a zatim se uputi kući.

Sutradan, kao i uvek, Urasima se uputi na more da lovi ribe. Odjednom ču da ga neko zove:

— Urasimo, Urasimo!

Urasima se uplaši, pogleda talase i pomisli:

„Ko li bi to mogao da bude? Okolo ne vidim ni žive duše, ni čamac, ni ljude!“ Ali, tu kraj njega ispliva iz vode kornjača.

— Nisi li me ti to zvala? — začuđeno upita Urasima.

— Da, ja sam te zvala! — poklonivši se, odgovori kornjača. — Ti si me juče izvukao iz velike bede. Spasao si mi život. I evo, ja sam doplivala da ti se zahvalim. U znak duboke zahvalnosti molim te da pođeš u dvorac morskog zmaja. Da li si ga ikad video ?

— Ne! — odrično zavrte glavom Urasima. — Govore da on živi daleko odavde.

— Ali za mene i za tebe rastojanje ne znači ništa. Ako hoćeš, odmah ću te odvesti u dvorac.

— Hvala na ljubaznom pozivu. Samo ja ne mogu da te pratim.

— Ti ne možeš da plivaš sam. Onda sedi na mene i stići ćeš.

— Kako mogu da se smestim na tvoja leđa?

— Ne brini!

I odjednom, pred ribarem, kornjačin oklop poče da raste. On posta tako velik da je na njega mogao da se smesti čovek.

Urasima sede na kornjačina leđa, a kornjača zapliva po burnim talasima okeana u zmajev dvorac.

Tako su oni plivali, plivali, i najzad se u daljini pokazaše crvene dveri.

— Šta je to tamo napred? — upita Urasima kornjaču?

— To je zmajev dvorac. Napolju se vidi njegov visoki krov.

— Znači, mi smo već stigli.

— Da, ja sam ti već rekla da ćemo brzo stići. A sad siđi na obalu. Hajdemo pešice!

Kornjača dovede Urasima do dvorskih dveri, a ispred njih stoji straža.

— Hej vi, stražari! — jako viknu kornjača. — Vidite li da nam je došao gost iz Japana, velikodušni ribar Urasima Taro.

Stražari otvoriše vrata. Ususret Urasimi pođoše dvorski dostojanstvenici Tai, Hirame, Korej i druge visokopoštovane ribe. Oni počeše da se ceremonijalno klanjaju i da govore:

— Dobro došao, poštovani Urasima Taro. Veliku si nam čast ukazao došavši u ovo podvodno carstvo. Hvala ti, kornjačo, što si se potrudila da dovedeš željenog gosta.

Oni uvedoše Urasimu u unutrašnje odaje, a on tamo srete domaćicu dvorca, prelepu kćer morskog zmaja, Otohimu, sa mnogobrojnom svitom ljudi. Ona posadi Urasimu na počasno mesto i reče:

— Hvala ti, poštovani Urasimo, što si pristao da dođeš. Ti si učinio veliku uslugu našem carstvu spasivši kornjači život. Eto, pozvali smo te da ti se zahvalimo onoliko koliko možemo. Budi slobodan u ovom dvorcu kao kod svoje kuće i odmaraj se.

Urasima shvati da je on ovde željeni gost i obradova se.

— Hvala na pozivu! — reče on. — Nikada još nisam bio u tako divnom dvorcu.

Onda počeše da ga goste jelima i raznim vinima. A zatim počeše pesmom i veselim igrama da ga uveseljavaju.

Kad se stišalo opojno veselje, pođoše da razgledaju dvorac. Otohima je vodila gosta i pokazivala mu dvorske palate sagrađene od skupocenih korala, bisera i dragog kamenja. Urasima gleda i ne može da se nadivi kako je sve ovde divno, raskošno, prosto nema reči.

Ali, dvorski vrt bio je pravo čudo. Na istočnoj strani, kao u proleće, rascvetane trešnje i šljive, a iz gustog lišća, boje smaragda, čula se pesma slavuja. Na južnoj strani je carevalo leto: bujno je rasla trava, pevali su cvrčci. Na zapadnoj strani vrta tiho je šuštalo bagremovo lišće i divno su cvetale hrizanteme — tamo je bila jesen. A na severnoj strani vrta bila je zima: drveće je bilo pokriveno snegom, a prozračnim ledom bile su okovane reke i potoci.

Urasima Taro gledao je sa divljenjem sve to i zaboravio sve svoje muke. Kao čaroban san, ovde je neprimetno teklo vreme. Uskoro se Urasima trže. Seti se da je kod kuće ostavio majku i oca. Brzo se spremi za put i oprosti se sa Otohimom.

— Dosta sam proveo pod tvojim gostoprimljivim krovom. Ovde mi je bilo dobro, ali moram da idem. Oprosti mi.

— Ostavljaš nas? Ostani još malo! — poče da ga moli zmajeva kći.

Ali Urasima je bio neumoljiv.

— Kako hoćeš, neću da te zadržavam — složi se Otohima. — Samo te tako neću pustiti. Evo ti za uspomenu.

Rekavši to, ona donese Urasimi divnu kutiju.

Urasima poče da joj se zahvaljuje, ali zmajeva kći nije htela ni da čuje.

Urasima uze kutiju, a Otohima mu reče:

— Upamti, bilo šta da ti se desi, nikad je ne otvaraj. Biće nevolje.

Urasima se oprosti sa lepoticom Otohimom i držeći kutiju u rukama, opet sede na kornjačina leđa.

Kornjača ga dovede do obale mora, oprosti se i otpliva.

Urasima pogleda oko sebe. Sve je kao i pre, ali nije bilo poznatih ljudi.

— Šta to znači? — začudi se Urasima. U nejasnom strahu uputi se kući.

U kući su, međutim, sedeli neki nepoznati ljudi.

„Sigurno su se za vreme mog otsustva moji roditelji negde preselili" — pomisli on.

— Ja sam Urasima Taro i živeo sam u ovoj kući — obrati se on ljudima. — Recite mi gde su se preselili moji roditelji?

— Ti si Urasima Taro? — začuđeno upitaše oni.

— Da, ja lično.

— Ha, ha, ha, ti si izgleda neka šaljivčina. Stvarno je ovde nekada živeo neki ribar Urasima, samo to je bilo pre sedamsto godina. Odakle se sad ti pojavljuješ?

Urasima se zbuni i ne poverova im.

— Kako, sedamsto godina? Pre dva tri dana živeo sam ovde sa ocem i majkom. Zašto mi se smejete? Bolje mi recite istinu.

— Mi istinu govorimo — rekoše mu stanovnici sela. — Naše predanje govori da je ovde nekada živeo mladi ribar Urasima. Jednom je otišao na more da lovi ribu i više se nije vratio. Otac i majka su ga čekali, ali ga nisu dočekali — i umrli su. To je bilo vrlo davno. Nisi li ti slučajno priviđenje koje je došlo da poseti rodno mesto?

Urasima se bespomoćno osvrnu i, u stvari, sve je bilo drukčije nego pre.

„Možda su ljudi u pravu" — pomisli Urasima, ali se bojao da im poveruje.

Kao u snu, i sam ne znajući zašto, vrati se opet na obalu mora. Više nije imao ni kuću, ni rođake, teško i mračno bilo mu je na duši.

Tog trenutka Urasima se seti kutije koju je držao u rukama.

„Zašto mi je ovu divnu kutiju poklonila kći morskog zmaja? I zašto mi je rekla da je nikad ne otvorim? Možda je u njoj rešenje ove tajne? Otvoriću je!“

Urasima podiže poklopac, otvori kutiju, i tek što je hteo da zaviri unutra, otud se izvi ljubičast dim. On se dotače Urasimovog lica, i tog istog trenutka mladić se pretvori u starca sa izboranim licem. Za trenutak mu osede kosa, saviše se leđa, zadrhtaše noge. Za jedan trenutak prođe ceo njegov život i presta disanje u njegovim grudima.

ŽENA IZ ŽDRALOVOG GNEZDA

Nekad je u kolibi između planina živeo neki usamljeni siromah. Radio je neumorno, ali nikad nije mogao da zaradi ni za hranu. Dešavalo se — padne noć, a on sedne i misli kako dalje da živi.

Jednom, kao i uvek, siromah pođe da radi kod gazde kod koga je nadničio. Vrati se u svoju kolibu u sam mrak i leže da spava. Noću se podiže strašna bura. Siromah se probudi i ču kako neko negde viče tankim glasićem: „Pomozite! Upomoć!“

Siromah pomisli: „Gde bi to moglo da bude!“ Poče da sviće. On ustade, pođe u planinu po suvarke i tu ponovo ču onaj isti glasić: „Pomozite! Upomoć!" Siromah pođe u pravcu odakle je glas dolazio, ali ništa ne vide. Bura je slomila staro drvo na kome je bilo ždralovo gnezdo i prikliještila pticu. Ona je žalosno kričala, a izdaleka je izgledalo kao da neko zove: „Pomozite! Upomoć!" Siromah priđe bliže i vide da ptica jauče u samrtnim mukama. Sažali se na pticu i oslobodi je.

— Ah, ti jadnice! Uplašila si me svojim krikom! Sada si slobodna, a ja moram na posao. Zdravo!

Ptica se spasla od jedne nevolje, ali se nije spasla od druge. Nije mogla da poleti. Zamahnu krilima — i pade na zemlju. Zamahnu krilima — i opet nade. Siromah je uze u ruke, poče da je miluje, da je žali i ispravi ptici povređeno krilo.

— Hajde, ždral-ptico, vreme je da idem na posao, a ti se ispravi i poleti tamo gde će ti biti dobro.

Siromah pođe, a ptica, gledajući za njim, zaplaka.

Uskoro posle toga dođe kišni dan. Siromah ne ode na posao, već osta kod kuće. A kad kiša malo presta, ode u šumu po suvarke i tamo spazi da suvarke skuplja neka žena, dvadesetih godina i neobično lepa. Siromah se začudi. „Otkud ova žena?" A žena poče da se smeška i progovori:

— Davno sam htela da te sretnem.

— Ko si ti?

A ona se samo smešila.

— Odakle si?

Lepotica ne odgovori, samo je skupljala suvarke.

Tako su oboje radili u šumi do same večeri.

Kad je počelo da se smrkava, siromah reče:

— Meni je dosta suvaraka. Idem kući.

A lepotica na to odgovori:

— Idem i ja s tobom.

Ni korak nije zaostajala iza njega. Išla je pravo s njim u njegovu kolibu. Siromah se zbuni.

— Ja bedno živim. Sramota me je da primim takvu gošću.

Lepotica ni obrvom ne mače.

— Ništa, — reče — ja nemam svoj dom. Molim te, dozvoli mi da ostanem ovde.

Zatim ispod pazuha izvuče zamotuljak hartije, iz njega izvadi dva zrna pirinča i zamoli siromaha da joj da kotao. Lepotica baci dva zrna pirinča u kotao, a on se do vrha napuni očišćenim pirinčem. Pošto su se dobro najeli, legoše da spavaju.

Od tog vremena ona je tri puta dnevno vadila po dva zrna pirinča ispod pazuha i kuvala ih u kotlu, i svaki put oni su jeli koliko su hteli, čak je još i preostajalo.

U početku je siromah često govorio lepotici:

— Ja sam najsiromašniji u selu! Uskoro će ti dosaditi takav život, ali ja te ne zadržavam. Idi, ako hoćeš, tamo gde će ti biti bolje. Zašto da gubiš vreme sa mnom?

Ali žena nije odlazila. S njim je skupljala suvarke po brdima, ili je ostajala kod kuće i vredno tkala.

Siromah vide da ona ne odlazi i pomisli: „Treba više da radim dok ne nestane pirinča u njenom zamotuljku". Od jutra do mraka sekao je u šumi drva i radio bez odmora.

Lepotica posta siromahova žena. Svaki dan je ostajala kod kuće i tkala, tkala ne dižući ruke. Samo se čuo udar tkačkog valjka: „Tinkaratankara, tontonton..."

Uskoro im se rodi devojčica. Počeše da žive utroje.

Ali, jednog dana posle tri godine žena reče siromahu:

— Odnesi u grad moju tkaninu i prodaj je!

— Za koliko može da se proda ta retka, meka tkanina? — upita muž, a sam pomisli: „A da li uopšte mogu da je prodam?"

— Ja sam u svoj posao uložila svu moju dušu — reče žena. — Prodaj je, ako budeš mogao, za trista zlatnika.

Muž ne poverova. Trista zlatnika — to je velik novac. Ali uze tkaninu i ponese je u grad najbogatijem kupcu.

— Hoćeš li da kupiš od mene ovu tkaninu?

— A koliko tražiš za nju?

— Daću ti je za trista zlatnika.

— Uredu, platiću ti trista zlatnika; od sada ću ti uvek kupovati ovakvu tkaninu, lakšu od pera, mekšu od pamuka, kao skupocenu stvar.

Kupac izbroja siromahu trista zlatnika. Od tog vremena siromah poče bolje da živi sa svojom porodicom.

Međutim, nije prošlo mnogo vremena, a jednog dana žena reče mužu:

— Naša je kći porasla i već može da ti sprema hranu i da pazi na tebe. Sada ne treba više da se staram o tebi. Došlo je vreme da se rastanemo.

Muž se začudi:

— Šta se desilo? Zašto tako govoriš?

— Mnogo sam radila za tebe, mužiću! Iscrpla sam svu svoju snagu i moram da primim pređašnji lik. Znaj, ja sam ona ista ždral-ptica koju si ti nekada spasao. Htela sam da ti zablagodarim na tvojoj dobroti, ali više ne mogu da budem s tobom. Zato će ti ostati ćerka. A ja, — pogledaj kakva sam postala! Sve svoje perje sam iščupala da bih izatkala tu čudesnu tkaninu.

Ona se preruši u ždral-pticu, a muž vide da je sva očupana, da su joj krila gola, crvena, ostalo je samo nekoliko pera. Ždral-ptica zamahnu krilima, s mukom se podiže u vazduh i lagano polete u brdo.

TRI BLAGA

Neki seljak imao tri sina. Najstariji je bio tih i miran, i svi su ga u porodici smatrali glupim.

Jednom starac reče svojim sinovima:

— Ja sam već star i vreme je da odredim naslednika. Svi ste mi podjednako dragi i nikoga ne želim da uvredim. Idite da tražite sreću na drugoj strani. Svakome od vas daću novca, i ko za tri godine napuni moju ostavu najboljom robom, taj će biti moj naslednik.

Starac podeli novac sinovima i isprati ih.

Mlađi sinovi ismejavali su najstarijeg:

— Šta ćeš ti, glupi, doneti kući?

Na prvoj raskrsnici oni se raziđoše i pođoše svaki na svoju stranu. Mlađi pođoše u velike gradove, a najstariji kuda ga oči vode.

Išao je, išao i spazio duboku reku bez mosta — most je odnela poplava. Iza reke zeleneli su se lugovi i šume, koji ne služe ljudima, jer preko reke nema nikakvog prelaza.

Tada najstariji brat pomisli:

„Treba napraviti most da zemlja iza reke ne bi uzalud propadala, neka je ljudi koriste".

On poče da gradi most, i tako je radio sve tri godine. Potrošio je sav novac i ostalo mu je jedino to da se vrati kući praznih ruku.

„Eto, — pomisli on — braća će mi se potsmevati, ali šta mogu!“

I leže da spava poslednji put na obali reke. U snu mu se javi sedobradi starac.

— Dobro si učinio ljudima, — reče mu starac — ali zaboravio si na sebe. Tvoj trud neće ostati bez nagrade. Evo ti udica. Sutra stani nasred mosta i triput je baci u reku. Prvi put ćeš izvući novčanik; to nije običan novčanik, treba samo da ga protreseš i iz njega će početi da ispada zlatan novac. Drugi put ćeš izvući čudesnu testijicu; čim je nakriviš, iz nje će poteći vino i teći će neprekidno. Treći put ćeš izvući metlu; ona ima prost izgled, ali ima čudesnu moć: napravljena je od grana drveća koje raste na mesecu. Od svakog udarca te metle starci se podmlađuju. Samo upamti — dva do tri puta, ne više.

Ujutro se probudi najstariji brat i pomisli:

„Kakav sam čudan san usnio!"

Pogleda pored sebe, i stvarno — udica je tu. Tada shvati da je to bio proročki san. Stade nasred mosta i baci udicu u reku. Nešto se pomače u vodi, udica se zatrese — i on izvuče novčanik. Otvori ga, strese, a zlatan novac zazvecka na daskama mosta. Baci udicu još jednom — i izvuče testijicu. Iz nje poče da teče vino divnog ukusa — nikad nije imao prilike da pije tako ukusno vino.

Baci udicu i treći put, a metlica već sama po talasima pliva. Zaveza on tri dragocenosti u maramu, zamota udicu na štap i pođe kući.

Usput vide da braća idu, a za svakim od njih troja kola robe. Mlađa braća počeše da mu se smeju.

— Gle, naš glupi brat nosi samo udicu. Tako smo i mislili. Za tri godine ništa nije zaradio. Samo je uzalud potrošio očev novac.

Najstariji brat je ćutao i samo se smeškao. Tako. su išli do kuće.

Starac radosno iziđe u susret svojim sinovima. On je već svakom spremio sobu. Svi rođaci i meštani skupiše se da vide čime će sobe napuniti starčevi sinovi:

Otvoriše vrata prve sobe, a ona do vrha puna odabranog pirinča.

— Dobro, sine moj, — reče otac. — Pirinač je za seljaka veoma važna stvar.

Otvoriše vrata druge sobe, a ona sva napunjena zamotuljcima svile.

— Mladiću! — reče otac. — Veliko si bogatstvo zaradio.

Treću sobu on nije hteo ni da pogleda, već se okrenu da ode.

— Šta, oče! — uzviknu najstariji sin. — U moju sobu nećeš ni da zaviriš?

— A zašto da zavirim? — upita otac. — Samo da se sramotim pred gostima. Ti si došao samo sa jednom udicom.

— Ne vređaj me! Zar ti ja nisam isto tako sin kao i ostali.

Šta je otac mogao da uradi u takvom položaju. Mada nije želeo, starac ipak otvori vrata treće sobe i, odjednom, otuda kao reka poteče zlatan novac. Zlatnici su toliko jako blještali da su svi morali da zatvore oči.

Gosti stoje i od čuđenja niko ne može ni reči da izusti. Tada im reče najstariji sin:

— Uzmite koliko hoćete zlata, molim vas, ne ustežite se! Tamo će još dosta ostati. A posle — hajdemo da se proveselimo!

Gosti počeše da se vesele. Najstariji sin nali svima čudesnog vina.

— Sve je dobro, samo mi je jednog žao — tužno reče otac. — Već sam vrlo star, a kako bih rado hteo da zaigram.

— I za to ja imam leka — reče najstariji sin i udari metlom starca po leđima jedno dva puta.

— Šta to radiš, nezahvalni sine! — začudiše se gosti. Ali kada pogledaše, starac od sedog posta crnokos, bodar čovek — ne možeš da mu daš više od trideset godina.

On skoči i zaigra. Tada svi starci i babe počeše da mole da ih takođe metlicom udari. Stara baba takođe se podmladila, glasno se zahvalila, ali je u sebi gunđala:

— Požali unuk metlu! Mogao me je učiniti još mlađom, da izgledam kao da imam sedamnaest godina.

Svi počeše da igraju, samo baba nije igrala: ostala je sama, a zatim je nekud iščezla. Najzad su se setili babe i počeli da je traže. Gledaju, a od metle beše ostalo samo izlomljeno pruće. Pored izlomljene metle na podu ležala je prazna babina haljina, samo u jednom rukavu nešto se micalo — nekakva beba, koja je plakala.

Šta su mogli da rade; unuci su morali da čuvaju sopstvenu babu. Tako je metla propala. Eto zašto danas starci više ne mogu da se podmlade.

JEDNOOKI I DVOOKI

Na jednom ostrvu živeo je lenjivac po imenu Seki. Od jutra do mraka ležao je na pocepanoj asuri i nešto mrmljao.

— Šta mrmljaš, Seki, — korili su ga ljudi.— Bolje da nešto radiš.

Na takva pitanja Seki bi odgovorio:

— Svakog dana čitam molitve. Molim bogove da me izbave od siromaštva. Čim bogovi uslišе moju molitvu, odmah će me usrećiti.

Jednom prilikom Seki sazna da na susednom ostrvu žive jednooki ljudi. Lenjivac se obradova.

— Bogovi su uslišili moje molitve. Poslali su mi sreću. Sada ću poći na ostrvo jednookih, namamiću bilo koju jednooku nakazu u svoj čamac i dovešću je ovamo.

Susedi se začudiše:

— A zašto ti je potreban takav čovek?

— Staviću ga u kavez i pokazivaću ga za novac Svako će hteti da Vidi takvu nakazu.

Lenjivac sede u čamac i uputi se na susedno ostrvo. Čim Seki prispe na obalu, odmah vide ono što je tražio. U susret mu korača jednooki čovek.

„O kakva sreća! Samo bogatstvo mi ide u susret!— obradova se Seki.

Lukavi lenjivac pokloni se jednookom do pojas i reče sa pritvornim osmehom:

— Mnogo godina maštao sam da se sretnem sa tako prijatnim čovekom kao što si ti.

Jednooki pažljivo pogleda svojim jedinim okom Sekija i reče:

— Ja sam takođe maštao celog svog života da se sretnem sa tako prijatnim čovekom kao što si ti.

Tada lukavi lenjivac reče:

— Molim te da posetiš moju kuću. Hajdemo odmah u čamac i pođimo kod mene.

Jednooki odgovori:

Sa zahvalnošću primam tvoj ljubazni poziv, ali pre toga te molim da ukažeš čast mome domu: moji rođaci obradovaće se kad te vide.

— Sa radošću ću prekoračiti prag tvoje kuće — reče Seki i pomisli: „Sutra ćeš sedeti u kavezu, a meni će sa svih strana priticati novac".

Samo što Seki uđe u kuću jednookog, a sa svih strana domaćinova braća povikaše:

— Pogledajte, on ima dva oka! Kakva nakaza! Otkuda je došao?

— Odmah ću vam reći, samo ga vežite što jače! — naredi domaćin.

Seki ne uspe ni da se makne, a već je bio svezan.

Tada jednooki reče svojoj braći:

— Radujte se! Našoj bedi došao je kraj. Posadićemo ovo čudovište u kavez i pokazivaćemo ga za novac. Svako će hteti da vidi dvookog čoveka.

Nije prošao ni sat, a Seki je već sedeo u kavezu. Odasvud su žurili stanovnici ostrva jednookih da iide čoveka sa dva oka. Svaki je plaćao gazdi po jedan srebrn novčić.

Tako je završio svoje dane lenji Seki.

Eto šta se dešava onom ko drugome nevolju sprema.

PEČURKA SMEHA

U staro vreme u jednom selu živela su tri brata. Najstariji i srednji bili su pametni, a najmlađi, Koske, bio je poznat kao budala. Svi su ga u selu tako i zvali: Koske budala.

Porastao je Koske budala i došlo je vreme da pođe u svet i da potraži svoju sreću.

Zajedno sa starijom braćom napusti rodno selo i pođe s njima i sam ne znajući kuda.

Nisu dugo išli zajedno. Nekim slučajem Koske budala zaostade za svojom braćom i zaluta sam samcit daleko u brdima. Sunce zađe, a Koske morade da zanoći u šumi. Kao postelja posluži mu suvo lišće, a korenje drveća kao jastuk.

U praskozorje Koske se ponovo spusti na put. Uskoro dođe do ivice šume i odjednom vide kraj starog panja mnoštvo pečuraka.

Obradova se gladni Koske, nabra dosta pečuraka i napuni svoj zavežljaj, a zatim natače nekoliko na drvo, nekako ih ispeče na vatri i pojede.

Odmah posle toga spopade ga takva razdraganost kakva se ne može opisati. Prohte mu se da se smeje, da pljeska dlanovima i da se kikoće na sav glas...

„Čudno, od čega bi to moglo da bude?“ — pomisli Koske, uzdržavajući se da savlada smeh, ali mu to nije polazilo za rukom.

— Hahahaha... Oh, hahaha...

Smejući se, tapšući, igrajući i pevajući pesme poče da se spušta u dolinu. Ljudi koji su živeli u selu u podnožju brda gledali su ga i čudili se.

— Molim vas, pogledajte! Kakav veseljak! Prosto da mu se zavidi! Kad bi mogao da ustupi makar deseti deo svoje veselosti našem knezu, on bi ga pozlatio.

Tako su govorili seljaci prateći Koskea zavidljivim pogledima.

Gde je i kako je proveo sledeću noć, ni sam Koske nije znao. Svanuo je dan, i tek tad je video da sedi na stepenicama nekog hrama. Tada poče da govori sam sa sobom.

— Gde sam? Šta je to sa mnom? Zašto me je spopala takva razdraganost? Sigurno da je to od jučerašnjih pečuraka ?

Tada vide da u zavežljaju ima još dosta takvih pečuraka. Koske pljunu, i baci sve do jedne i pođe kuda ga oči vode.

Tako dođe do velikog grada. Odjednom spazi da se ispred velikih gradskih vrata skupila gomila ljudi i da svi gledaju nekakav napis izložen na vratima.

„Šta li je to tamo?“ — pomisli Koske i umeša se takođe u gomilu.

Na napisu je stajalo da se princeza, kneževa kći, od samog rođenja nije nasmešila. I ko uspe da je nasmeje, udaće se za njega.

„O, kako je to zabavno! — pomisli Koske. — Pokušaću da je nahranim pečurkom smeha!“

Koske požuri da se vrati do hrama gde je bacio svoje pečurke. I šta vide? Jedan miš grizao je njegovu pečurku, a još nekoliko miševa, ne znajući za sebe, već je igralo i kružilo po vrtu. I tanko, tanko pište kao da se kikoću.

Kraj njih je jurila mačka, ne obraćajući pažnju na njih, takođe se smejući, samo grubljim glasom:

— Mijau-mijau-mijau!

Koske se zaboravi i pljesnu dlanovima, ali odmah se seti da stoji pred hramom, pomoli se bogovima da mu pomognu da nasmeje princezu i da je dobije za ženu. Zatim pokupi svoje pečurke, dođe u knežev dvorac i reče:

— Ja sam najbolji kuvar na svetu. Ko proba moja jela, neće moći da se uzdrži od smeha. Dozvolite mi da princezi spremim ručak.

Slučajno se desilo da su pre njega došla u dvorac neka dva mladića i zatražila dozvolu da nasmeju princezu. Oni su pred njom

izvodili razne zabavne šale da bi se ona nasmejala. Posle njih došao je red na Koskea. I kakvo čudo! Ti nepoznati mladići bili su u stvari Koskeova braća.

Najstariji brat pravio je smešno lice, skakao, prevrtao se, ali princeza nije htela ni da se nasmeje.

Srednji brat pričao je interesantne i smešne priče, ali princeza je samo dosadno mrštila obrve i čak joj se ni uglovi usana nisu pomakli.

Najzad dođe red na Koskea. Braća su mu se smejala, jer ako njima pametnim nije pošlo za rukom da nasmeju princezu, kako njemu, budali, to može da uspe.

Koske se dobro sećao šta je s njim bilo juče i nije se bojao. On je rešio da ujedno nasmeje sve goste, i zbog toga je u svako jelo stavio malo pečurke smeha.

On najpre postavi stočić sa jelom ispred princeze i reče:

— Molim vas, probajte.

Princeza pojede parče pečurke — i samo što se ne nasmeja. Proguta drugo parče — i sva se rasplinu od smeha, a kad pojede sve do kraja — prsnu u glasan smeh.

I ostali gosti, pozvani na ručak, baciše svoja drvca i počeše da se smeju.

U dvorcu se diže nečuvena graja. Sa svih strana se čulo:

— Ha-ha-ha, he-he-he-he, hu-h-u-hu... fu-fu-fu-fu, hi-hi-hi!

A zatim svi počeše da igraju, da skaču, da se okreću. I princeza takođe poče da se okreće u igri, veselo se smejući i pevajući.

Knez, ne znajući za sebe od radosti, doviknu glupom Koskeu:

— Mladiću! uzmi moju kćer za ženu! Ihihihihi!

Po celom dvorcu razlegao se bez prekida glasan smeh i veseli poklici:

— Srećna veridba princezi! Aha-hah-aha! Želimo sreću! Ehe-he-he! S takvim se mužem nećeš dosađivati! Oh-oh-oh-oho!

ŽENA-PAUK

Neki trgovac-lutalica izgubi jednom prilikom put i uveče se nađe u podnožju neke planine.

„Upao sam u nevolju! — pomisli on. — Gde ću prenoćiti?"

Dugo je uzalud lutao i najzad, na svoju radost, nabasa na neki stari hram. Putnik uđe u njega i vide: na ognjištu paučina, a okolo ni žive duše. Prinese gorivo i upali ognjište. Napolju je bilo sasvim mračno.

Odjednom trgovac ču korake, kao da se neko spušta niz stepenice. Sa šumom se otvoriše vrata, i u sobu uđe sa sjamisenom(7); u rukama takva lepotica da trgovcu od čuđenja stade dah.

— Putniče, sviraću ti na sjamiseni.

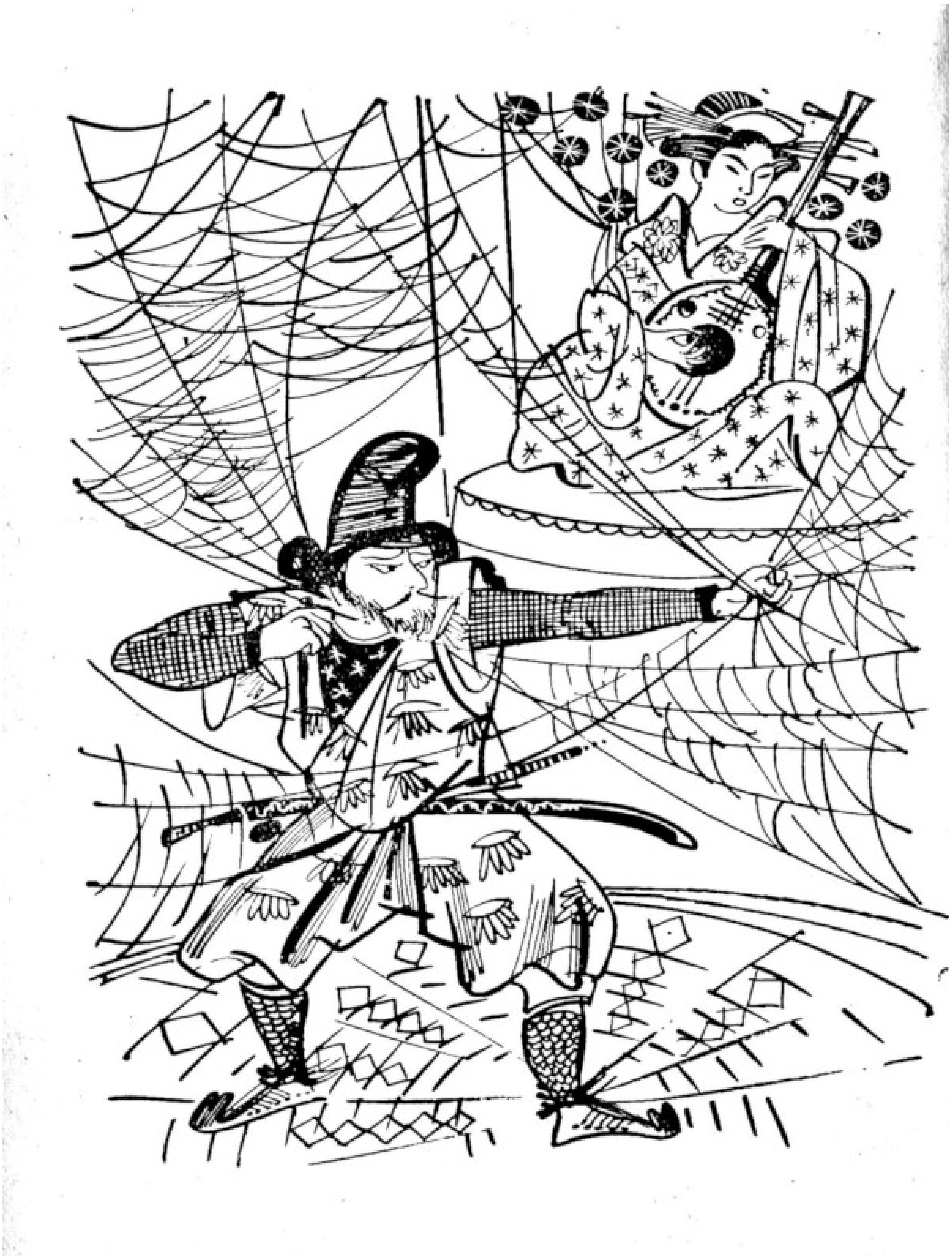
Izgovorivši ove reči, lepotica sede pred njega i poče da udara u strune.

I odjednom — o čuda — oko putnikovog vrata stvori se tanka nit i tako ga steže da nije mogao ni da uzdahne.

Trgovac u strahu izvadi iz kutije nož i preseče nit.

A lepotica mu, kao da se ništa nije desilo, reče:

— Čuj me, putniče! Ja ti sviram na sjamiseni! — i ponovo dotače strune.

Putnik vide da se ponovo u vazduhu pruža tanka nit, koja poče da mu se obavija oko vrata i da ga guši, i ponovo je preseče jednim

zamahom noža.

Dugo, dugo do ponoći je svirala lepotica, a putnik je sekao nit za niti. Najzad prikupi svu snagu i udari ženu nožem.

— Šta to radiš, putniče? — viknu ona i poče da beži uz stepenice.

U strahu putnik ne mogaše da dočeka jutro. Ali, najzad, noć je ipak prošla i svanulo je.

„Šta li je bilo sa lepoticom? — pomisli trgovac. — Da li je ostala u životu? Hajde da pogledam".

On se pope uz stepenice u sobu, kad tamo — nikoga nema!

Šta to treba da znači. Poče svuda da traži i, odjednom, opazi: u uglu stenje neko čudno stvorenje, dugonogo i okruglo, kao panj sa korenjem. Zagleda ga i vide da je to ogromni, stari pauk. Putnik ga je udario nožem i ubio.

LEPEZA TENGU

U jednom gradu živeo je neki kockar. Jednom prilikom on izgubi sve do gole kože. Međutim, on je bio veseljak i neumoran šaljivčina. Tako on pođe kući i usput vide nekakav hram. .Uđe u njega, izvuče ispod pazuha kocke i baci ih pred oltar.

— Hajde da vidim kako će me sada poslužiti sreća? Da li će se ono dopasti bogu ili ne?

To spazi Tengu(8), koji se bio sakrio u granama jednog drveta kraj hrama.

— Šta li radi ovaj čovek? Šta li to baca i čemu li se smeje? Čudno!

Tengu se spusti na najnižu granu i razrogači oči. Lukavi kockar, koji nije navikao da zeva, odmah primeti nespretnog Tengua. Ali se napravi kao da ga nije spazio. Posmatrao ga je ispod oka misleći:

„Hahaha, ljubopitljivi Tengu! Gleda me i čudi se. Sad ću ga nasamariti".

Zatim zatrese rog sa kockama i reče:

— Aha, vidim Edo. A evo Kiota kao na dlanu. A evo Osaki.

To reče kockar i napravi se kao da se nečem divi.

Tengu ne izdrža, siđe sa drveta i uđe u hram.

— Slušaj, čoveče, šta ti tu radiš?

Kockar podiže glavu i začudi se.

— Šta ja to vidim? Izgleda mi da je to Tengu? Sada sam se divio Edou, Kiotou i Osakiju.

Tengu zinu od čuda:

— Haha! Kako možeš odavde da vidiš Edo, Kioto i Osaki?

Kockar poče da ga podbada.

— Šta ti govoriš? To je sasvim jednostavno! Treba samo baciti ove kocke i videćeš, ako hoćeš, ceo svet, a ne samo Edo, Kioto i Osaki. O njima ne treba ni da pričam. Ako kocke dobro pokazuju, može se videti čak i Indija i Kina.

Tengu htede da ima ove retke stvari. Njegovo crveno lice još više se nali krvlju, a njegov dugački nos još više se izduži. I poče da moli kockara:

— Daj, i ja da pokušam.

Kockar brzo sakri kocke ispod pazuha i napravi se kao da se mnogo uplašio.

— Šta, šta ti tražiš? Zar da ti dam u ruke ovo blago! Ti ćeš ga uzeti i odletećeš u oblake, a ja ću samo da se brinem i plačem. Zar te mogu stići. Molim te, izvini!

Tengu još više požele da dobije čarobne kocke.

— Zašto ste vi, ljudi, tako nepoverljivi? Ja ne molim da mi pokloniš svoje blago. Hajde da se menjamo. Ja takođe imam dragocenu stvar — crvenu lepezu. Hoćeš li nju u zamenu za ovo? Gledaj, ako samo ovako zamahneš ovom lepezom, desiće se sve ono što zaželiš. A pored toga — možeš da letiš isto kao i ja. Sa tvojim kockama možeš samo da vidiš Kioto i Osaki, a sa mojom lepezom možeš da odletiš i u Kioto i u Osaki. Hajde da se menjamo! Nećeš se prevariti.

Kockar se obradova što je nagovorio glupog Tengua, ali skupi obrve kao da još ne može da se reši. Najzad kockar pristade.

— Neka bude tako, ali to samo tebi činim. Hajde da se trampimo.

Tengu zavrte nosem od zadovoljstva. Samo se plašio da se kockar ne predomisli. Brzo mu dade svoju lepezu i dohvati kocke.

Kockar nije hteo da čeka: zamahnu lepezom i polete u Edo. Spusti se pred nečiju bogatu kuću i vide kako je iz kuće izišla devojka da posmatra prolaznike. Kockar krišom zamahnu prema njoj lepezom i prošaputa:

— Nosu, rasti brzo, nosu, izduži se!

Odjednom nos lepotice poče da raste i da se izdužuje i posta neviđeno dug, kao kod Tengua. Devojčini roditelji uplašiše se i

počeše da zovu monahe, vrače. U kući se podiže galama, svi trče i viču:

— Hej, lekari, brže ovamo! Vrači ovamo!

Dotrčaše lekari i vrači, ali bilo šta da su radili, devojčin nos se ne mogaše ni za dlaku smanjiti.

Tada roditelji istakoše na vratima:

„Ko smanji devojčin nos, dobiće sanduk pun zlata".

Kockar je samo to čekao. Odmah uđe u kuću, zamahnu crvenom lepezom i prošaputa:

— Nosu, skrati se, nosu, skrati se!

Svi pogledaše i videše kako se nos sve više smanjuje dok ne posta isti kao i pre.

Kockar dobi sanduk zlata, ponovo zamahnu lepezom i polete u Kioto. Spusti se na zemlju ispred raskošnog dvorca nekog poznatog čoveka i neprimetno uđe u dvor. Na svilenim jastucima spazi devojku još lepšu od prve kako se češlja pred ogledalom. Kockar joj se polako prikrade i tiho je dotače lepezom. I odjednom, u devojčinom stomaku zapeva tanak glasić:

Zvonko, zvonko sa prelivom,

pesma lepeze zvuči, nikada neće ućutati.

Svi u kući se uznemiriše i povikaše:

— Doktori, ovamo! Vrači, ovamo!

A pesma nikako da prestane! Devojka poče da . plače, jer ne može da se pojavi pred ljudima.

Nisu znali šta da rade — i istakoše na vratima:

„Ko izleči devojku, dobiće je za ženu“.

Deset hiljada lekara pokušavalo je da izleči lepoticu, ali niko nije mogao ništa da učini sa ovom čudnom bolešću.

Najzad se javi kockar, zamahnu lepezom — i pesma odmah presta. Zatim se oženi devojkom i posta ugledan i bogat. Da li je bacio svoju lepezu ili ne — nije nam ni do danas poznato.

PLODOVI NARA

U jednom selu živeo muž sa ženom. Oni su imali dva sina, a uskoro je trebalo da se rodi i treće dete. Kad je došlo vreme da se porodi, žena zažele nar. Muž pođe da ga traži po brdima. Išao je, išao i zalutao u gustoj šumi. Odjednom spazi kako na nekor steni sedi jedna starica.

— Kuda ideš, oče? — upita ona.

— Idem da tražim plodove nara, ali ne znam gde oni rastu.

— Oni rastu tamo daleko na brdu — reče mu starica. — Samo, ko ide da ih traži, ne vraća se više živ. Ostavi se toga.

— Ne! — reče čovek. — Moram da ih pronađem bilo po koju cenu.

— Dobro, ako je tako, onda uredu. Skreni sa puta na stazicu i videćeš tri zelena bambusova drveta. Ako oni zašušte: „Gaša, gaša, idi“ — onda smelo pođi napred. A ako zašume: „Gaša, gaša, vrati se, gaša, gaša, vrati se!" — odmah natrag. I još nešto: kad ih prođeš, videćeš na granama visokog drveta visi divna tikva za vodu. Ako možeš da nastaviš put, ona će reći: „Kara, kara, idi, kara, kara, idi!“ Ako te nevolja čeka, ona će zagudeti: „Kara, kara, vrati se!“ Obavezno je moraš poslušati.

Čovek pođe napred. Odmah skrenu sa puta na stazu i spazi: pored staze rastu tri bambusova drveta, onako kao što je rekla starica. Vetar dunu i oni zašuštaše: „Gaša, gaša, vrati se! Gaša, gaša, vrati se!“

Ali čovek ne posluša, već pođe dalje.

Uskoro vide na grani visokog drveta lepu tikvu za vodu. Ona zagude: „Kara, kara, vrati se! Kara, kara, vrati se!“

Ali čovek je išao dalje.

Odjednom, ispred njega se pojavi blato, a nasred blata strašan vrtlog. Pored vrtloga nalazilo se drvo nara, ukrašeno zrelim plodovima. On se obradova, ali tek što htede da otkine neki nar, njegova senka pade na vodu vrtloga. Iz dubine se pojavi strašan zmaj i proguta ga u jednom zalogaju.

Međutim, sinovi su očekivali oca kod kuće: vratiće se danas, vratiće se sutra, ali on se ne vrati.

Pođe stariji sin po plodove nara.

Išao je, išao i zašao u gustu šumu. Na visokoj steni spazi staricu, a ona reče mladiću sve ono što i njegovom ocu.

I ponovo zašuštaše tri zelena bambusova drveta: „Gaša, gaša, vrati se! Gaša, gaša, vrati se!“ Stariji sin ne posluša i pođe dalje. Pored same stazice spazi na grani visokog drveta tikvu za vodu, koja uplašeno zagude: „Kara, kara, vrati se!“ Prođe kraj nje ne slušajući je, a zatim spazi veliki vrtlog, a oko njega vise na drveću zreli plodovi nara.

Stariji sin privuče sebi granu i tek što htede da otkine plod, kad njegova senka pade na vodu vrtloga. Odjednom se iz dubine pojavi strašan zmaj i proguta starijeg sina u jednom zalogaju.

Čekao je mlađi sin, ali se ni otac ni stariji brat ne vratiše kući. Dođe i na njega red da ide U brda.

Išao je, išao, a kad je zašao u najgušću šumu, spazi: na steni sedi starica. Ona mu reče isto ono što je rekla njegovom ocu i bratu i dade mu nož.

— Ako se iz vode pojavi čudovište, ubij ga ovim nožem.

Mlađi sin uze nož, pokloni se starici i pođe napred.

Samo što skrenu sa puta na tesnu stazicu, spazi tri zelena bambusova drveta. Na njih nalete vetar, a oni zašuštaše: „Gaša, gaša, idi! Gaša, gaša, idi!“

Mlađi sin pođe dalje i opazi da nad samom stazicom na jednoj grani visi tikva za vodu. Ona se ljuljala na vetru i gudila: „Kara, kara,

idi! Kara, kara, idi!“

Pođe još malo i spazi prozračnu močvaru, a na njoj igra crveni stočić sa tri divne crvene čašice: čas izrone, čas urone. Mlađi sin uze stočić sa čašama i pođe dalje. Tako dođe do dubokog blata i vide da se nasred blata nalazi strašan vrtlog, a po obalama vrtloga nalazilo se drveće nara, čije su se grane savijale do same vode.

Mladić dohvati granu drveta, privuče je sebi i poče da kida plodove. Odjednom se voda uzburka, iz nje iziđe zmaj i otvori strašne čeljusti da odjednom proguta mlađeg sina.

— A, tako si ti progutao mog oca i brata! — uzviknu gnevno mlađi sin. — Ali čekaj!

Vešto se okrenu prema zmaju i zari mu oštri nož između očiju. Zmaj se savi, skoči iz vode i izdahnu.

Tada mu mladić raspori stomak — a u njemu leži stariji brat. Još malo razreza zmajev stomak — tamo je bio i otac. Ali, obojica su bili mrtvi. Mlađi sin zaplaka od tuge, zatim zahvati velikom crvenom čašom vode i opra očevo telo. Sa vodom iz najmanje crvene čašice opra mu usta i nali nekoliko kapljica u njih. Sin opra oca i plačući reče:

— Oče, oče, mili oče!

Odjednom otac uzdahnu, otvori oči i ožive. Mlađi sin se obradova. Brzo zahvati u srednju crvenu čašicu vode, opra bratovljevo telo, a iz male čašice nasu mu u usta jedan gutljaj vode, zatim mu se nagnu na samo uvo i povika:

— Brate, brate, probudi se!

Stariji brat otvori oči i ožive.

Sva trojica staviše plodove nara na crveni stočić i srećni stigoše kući.

— Majko, majko, doneli smo ti plodove nara koje si tako želela.

Kako se obradovala majka kad je ugledala svu trojicu, žive i nepovređene! Pojela je nar i rodila.

Od tog vremena živeli su srećno i veselo, a stočić sa crvenim čašicama čuvali su kao svetinju.

ĐAVOLjA SMOLA

U davno vreme u jednom primorskom selu živeo je mlad ribar po imenu Jodžiro.

Tiho je bilo to mesto: sa jedne strane more, a sa tri strane neprohodna šuma i divlja brda. Ako želiš da ideš u grad, put je samo jedan; kroz gustu šumu.

Jednom prilikom Jodžiro ponese ribe na pijacu. Jahao je na konju brdskom stazom i odjednom ču kako ga neko zove otpozadi:

— Jodžiro, Jodžiro!

Jodžiro se okrenu, pogleda i srce mu siđe u pete od straha. Za njim je trčao ogroman trooki đavo. Jodžiro ne pokaza ničim da se uplašio od đavola i upita ga:

— Šta ti je potrebno?

— Daj mi ribe!

— E, šta želiš! Zar su za tebe ulovljene!

Posle tih reči đavolje oči blesnuše od zlobe.

— Ako ne daš, sam ću uzeti.

Đavo stiže ribara, pruži svoje ručetine i samo što ga ne uhvati.

Jodžiro je morao da baci na put malo ribe.

Đavo ih odmah proguta i opet zatraži:

— Ako nećeš da daš, — reče on — ne samo da ću ti ribe pojesti nego i konja.

Šta je Jodžiro mogao da uradi. Dade đavolu svu ribu, ali i to ne pomože. Za tren oka đavo pojede ribe i od Jodžira zatraži i konja.

„Ha, — pomisli ribar — propao sam. Đavo će pojesti konja, a zatim će i na mene doći red“.

Jodžiro pusti konja, a sam poče da beži ne osvrćući se. Dotrča do velikog drveta, pope se na vrh i tamo se sakri.

Uskoro đavo protrča kraj drveta, jer je već pojeo konja, tražio je Jodžira. Ali ribar se tako dobro sakrio da ga đavo nije mogao pronaći; zatim đavo ode u staru kolibu, koja se nalazila nedaleko od drveta.

„Tako, znači, tu on stanuje" — pomisli Jodžiro. Smirivši se malo, spusti se sa drveta, neprimetno se prišunja kolibi i pope se na njen krov. Jodžiro reši da pogleda čime se đavo zabavlja u kolibi. Zavirio je i video: đavo odlazi u ostavu, otuda donosi čitavu gomilu pirinčanih lepinja i počnje da ih peče na vatri; posle toga ponovo odlazi u ostavu, očevidno je nešto zaboravio. Za to vreme Jodžiro uze dugačak bambusov štap, nabode na njega sve lepinje što su se dole nalazile i povuče ih k sebi na krov.

Đavo se vraća iz ostave i donosi mesa. Pogleda, a lepinja nema. Progunđa nešto sebi pod nos i opet odlazi u ostavu. Dok je on odlazio, Jodžiro svojim štapom izvuče sve meso.

Kad je đavo ponovo doneo lepinja, pogledao je, ali nigde mesa. Pođe opet za meso, a Jodžiro opet povuče sebi lepinje. I tako je đavo išao čas za jedno čas za drugo, a Jodžiro sve sebi vukao na krov. Đavo se zamori od tog šetanja.

— A, dobro! — reče on. — Proći ću danas bez lepinja. Bolje da se malo odmorim.

Tako on reče i poče da nagađa gde mu je bolje da legne: na tavan ili u kotao.

Čuvši to, Jodžiro se uznemiri. Šta će da uradi ako đavo bude hteo da legne na tavan.

— Spavaću u kotlu — najzad odluči đavo i uputi se u kuhinju.

Leže u ogroman kotao i pokri se poklopcem.

Jodžiro se obradova, brzo se spusti sa tavana i stavi veliko, teško kamenje na poklopac, zatim naseče drva i poče kremenom da pali vatru.

Čuje đavo kako pucketa kresalo, a čini mu se da to ptice cvrkuću.

„Bo, bo, bo!“ razgore se plamen pod kotlom. A đavo pomisli:

„Sigurno to vetar zavija u dimnjaku".

A Jodžiro se trudio da zapali što veću vatru da bi bilo što više žara. Kotao se zagreja i poče đavola da peče. Đavo htede da pobegne napolje, ali ne može. Poklopac težak i ne dozvoljava mu.

Tada đavo zamoli:

— Jodžiro, poštedi me, a ja ću ti dati i ribe i konja.

— Iii! Šta ti hoćeš! Ne, već evo ti što si zaslužio! — odgovori Jodžiro i stavi još drva pod. kotao.

Tako se đavo ispekao.

Sutradan Jodžiro podiže poklopac da vidi, a kotao do samog vrha pun drvene smole. Nju je odneo grad i prodao za velike pare.

MEDUZA I MAJMUN

U davno vreme na dnu mora u prekrasnom dvorcu živeo je Zmaj sa svojom ženom. On je upravljao svim ribama; u moru nije bilo nikoga ko nije priznavao njegovu vlast.

Ali se Zmajeva žena odjednom razbole i leže u postelju. Ma kako da su se lekari starali i ma kakve lekove da su joj davali, ništa nije pomoglo.

Zmajeva žena je iz dana u dan naočigled svih slabila i niko nije znao da li će do sutra živeti.

Zmaj se uznemiri. Pozva svoje podanike i poče da se savetuje šta da radi. Ali svi su se samo u nedoumici zgledali. Tada istupi osmonogi isposnik, pokloni se morskom caru i reče:

— Bio sam svuda; znam mnogo o ljudima i o zverima koje na zemlji žive. Tako sam, eto, čuo da za takvu bolest najviše pomaže džigerica živog majmuna.

— Gde se ona može dobiti? — upita Zmaj.

— Južnb odavde nalazi se ostrvo majmuna. Na tom ostrvu živi mnoštvo majmuna. Tamo treba poslati nekog da uhvati majmuna.

Tako su svi počeli da misle i da nagađaju koga da pošalju po majmuna. Tada Morski grgeč reče:

— To najbolje može da uradi Meduza, mada je nakazna, ona ima četiri šape.

Treba reći da je u davno vreme meduza izgledala sasvim drugačije nego danas. Imala je kosti i jake šape i mogla je ne samo da pliva nego i po zemlji da puže kao kornjača.

Odmah pozvaše Meduzu i rekoše joj da se spremi da pođe na ostrvo majmuna.

Meduza se među morskim stanovnicima nije mnogo isticala svojim umom. Zmaj joj je naredio da dovede majmuna, a kako će to da izvede — nije imala pojma.

Meduza poče da zaustavlja svakog bez razlike i da ga pita:

— Recite mi: kako izgleda taj majmun?

Ribe joj rekoše:

— To je zver sa crvenom njuškom i crvenom zadnjicom. Dobro se puže po drveću i mnogo voli kestenje i urmu.

— A kako se može uhvatiti taj majmun?

— Treba ga obmanuti.

— A kako se može obmanuti?

— Govore da se majmunu pre svega treba dopasti; a ti mu kaži .da u Zmajevom dvorcu ima puno svakojakih ukusnih plodova. Reci majmunu nešto tako da bi on zaželeo da pođe s tobom.

— A kako da ga dovedem do podvodnog dvorca?

— Dovećeš ga na sebi.

— Nažalost, teško će to ići.

— Ništa ne možeš da uradiš. Moraćeš da se strpiš. Takvo je Zmajevo naređenje.

— Dobro, potrudiću se — reče Meduza i zapliva prema ostrvu majmuna.

Uskoro se u daljini pokaza neko ostrvo.

„Sigurno je to ostrvo majmuna" — pomisli Meduza. Ona dopliva do njega, iziđe na obalu, pogleda naokolo i vide: nedaleko, tamo na jednom drvetu, ljulja se nekakvo čudovište sa crvenom njuškom i crvenom zadnjicom.

„Dakle, to je taj majmun" — pomisli Meduza. Kao da se ništa nije desilo, dopuže do drveta i reče:

— Zdravo, Majmune! Danas je divno vreme.

— Divno! — odgovori Majmun. — Samo ja te nisam ranije primetio na našem ostrvu. Odakle si došla?

— Zovem se Meduza, a podanik sam njegovog veličanstva Morskog zmaja. Danas je vrlo prijatan dan; došla sam da se ovde prošetam. Istinu govoreći, ostrvo majmuna je divan kutak.

— Da, ovde nije loše. I mesto je lepo i kestenja i urme ima koliko god hoćeš. Toliko nema nigde — reče Majmun i gordo pogleda s visine na Meduzu.

Meduza saslуša Majmuna i namerno se gromko nasmeja, kao da zaista ima čemu da se smeje.

— Stvarno, zašto o tome govoriti, ostrvo majmuna je lepo mesto! Ali koliko je Zmajev dvorac lepši! Ti nisi bio tamo, a hvališ se svojim ostrvom. Eh, htela bih da ti pokažem naše podvodno ostrvo. Dvorac je sav od zlata, srebra i skupocenih korala, a u bašti cele godine ima puno, puno kestenja, urmi i ostalih raznih plodova — koliko hoćeš.

Majmun sluša ovo i sve se više približava Meduzi. Najzad siđe sa drveta i reče:

— Nikada nisam bio na takvom mestu.

„Posao mi ide od ruke“ — pomisli Meduza.

— Ako hoćeš, mogu te povesti sa sobom — reče ona Majmunu.

— Ali ja ne umem da plivam.

— Ništa zato, povešću te. Hajde, sedni mi na leđa.

— Ah, tako, hvala.

Majmun se pope Meduzi na leđa, i zaplivaše morem. Plivali su malo, a Majmun upita:

— Meduzo, reci mi da li ima još dosta do Zmajevog dvorca?

— Da, prilično...

— Vrlo je teško ovako plivati.

— Sedi mirno, drži se čvrsto inače ćeš se u more preturiti.

— O, molim te, budi pažljiva i ne plivaj tako brzo.

Tako pričajući, oni su plivali i plivali. A Meduza i pored toga što nije bila mnogo pametna, bila je i brbljiva. Nije mogla da ćuti, pa upita Majmuna:

— Čuj, Majmune, da li ti imaš živu džigericu? „Kakvo čudno pitanje!" — pomisli Majmun.

— Svakako da imam. A šta će ti ona?

— Kako! U džigerici je sve...

— Kako sve?

— Ta ja prosto tako govorim...

Ali uplašeni Majmun nije prestajao sa pitanjima. Meduzi se to učini zabavno i poče da priča sa Majmunom. A preplašeni Majmun pita li pita:

— Čuj, Meduzo, reci mi u čemu je stvar.

— Šta s tobom da radim? Da ti kažem ili da ti ne kažem?

— Ne muči me, reci mi brzo!

— Pa neka bude, reći ću ti. Vidiš, nedavno se teško razbolela Zmajeva žena. Priča se da je može spasti samo džigerica od živog majmuna, te sam stoga i doplivala na ostrvo da te ugrabim. Sada ti je jasno zašto sam rekla da je sve u džigerici.

Kad to Majmun ču, zatrese se od straha i pomisli:

„Dok sam na moru, bez sumnje ništa ne mogu da uradim!" I reče:

— A, to li je! Ali ako od moje žive džigerice Zmajeva žena može da ozdravi, uzmi koliko hoćeš. Samo zašto mi o tome nisi ranije pričala. Ja ništa nisam znao i svoju džigericu sam ostavio na ostrvu.

— Šta, ostavio si džigericu?

— Da, ona visi na granama onog drveta na kome sam sedeo. Vidiš, džigerica je takav deo tela koji treba s vremena na vreme izvaditi iz sebe i dobro prosušiti.

Majmun to reče, a Meduza poče da očajava:

— I to je trebalo da se desi. Kako ću te odvesti u Zmajev dvorac? Kome si tamo potreban bez džigerice?

— Da, i meni samom je to takođe veoma neprijatno: idem u dvorac bez darova. Izvini, moraćeš da se potrudiš. Odnesi me natrag na ostrvo, ja ću uzeti svoju džigericu, a tada ćemo zaplivati u Zmajev dvorac.

Gunđala je, gunđala Meduza, ali nije imala šta da radi i zaplivala je natrag prema ostrvu. Samo što su doplivali do obale, Majmun skoči sa Meduzinih leđa, brzo se pope na drvo i tamo osta.

— Čuj, Majmune! Zašto tamo sediš! Brzo uzmi svoju džigericu i hajde! — povika Meduza.

A Majmun je sedeo na drvetu i prezrivo se smejao.

— I ne mislim. Vrati se. Dosta mi je morske šetnje.

Meduza da pukne od muke:

— A tvoje obećanje?

— Glupa si ti, Meduzo! Ko će ti dati svoju džigericu? Ako ti dam džigericu, treba da se rastanem sa životom. Izvini, ne! Uostalom, ako hoćeš da dobiješ moju džigericu, popni se ovamo. Šta, ne možeš da se popneš? Eh, ti glupačo!

Posle ovih reči okrenu Majmun leđa i potapša se po crvenoj zadnjici.

Meduza shvati da je ispala budala, da nema više šta da traži i morala se vratiti u Zmajev dvorac bez ičega.

Stiže do dvorca, a tamo je svi jedva čekaju. Kad je videše, okružiše je i počeše da je pitaju:

— Šta je? Gde je majmun? Da li si donela živu džigericu?

Pošto nije znala šta da im kaže, ispriča im sve po redu kao što se i desilo.

Morski Zmaj se razbesne:

— Ah, ti glupo stvorenje! Izlomite joj sve kosti da joj to bude za nauk. Treba tući ovo stvorenje sve dok ne ostane bez kostiju.

Skupiše se svi morski stanovnici i počeše da tuku Meduzu čime je ko stigao:

— Evo ti, brbljivice! Evo ti, tikvo!

Tukli su je, tukli, prelomili joj sve kosti, i otada je meduza postala takva kakvu je mi danas znamo..

KAKO SU ĐAVOLI IZLEČILI STARCA

Davno, davno u nekom selu živeo jedan starac. Na desnom obrazu imao je ogroman mladež. On je mlatarao sa strane i smetao mu.

Jednom prilikom pođe starac u šumu za drva. Odjednom se podiže strašna oluja, bljesnuše munje, zagrme i kiša poče da pada kao iz kabla.

Starac htede da se vrati kući, ali kako će po takvom vremenu. Poče da misli šta da radi. Gleda, a kraj njega stoji drvo sa velikom šupljinom. Sakri se starac u šupljinu i počeka da prestane kiša. Zato vreme spusti se i noć. U gustoj šumi beše tako tamno da se nije video ni prst pred okom. Starac se uplaši. Poče da drhti u duplji i od straha ne može ni oči da sklopi.

U ponoć kiša presta i vetar se smiri. I, odjednom, starac ču glasove u šumi, kao da se gomila ljudi spušta sa visoke planine. Pošto je bio sam u mraku, starac je već bio preplašen, ali čim ču glasove, odmah mu malo laknu.

„Eto, — pomisli on — dobio sam saputnike".

Izviri iz duplje, ali odmah se skameni od užasa. Umesto ljudi, jedno za drugim, išla su nekakva čudovišta — po svoj prilici đavoli. Bili su različitog izgleda i bili su odeveni u šarena odela. Išli su, galamili i osvetljavali put fenjerima. Izgledalo je kao da u mraku svetle desetine mačjih očiju.

Starcu od straha srce siđe u pete. Zabi se u duplju i, ni živ ni mrtav, poče da drhti i cvokoće.

A đavoli su prilazili sve bliže i bliže. Dođoše do drveta u kome se nalazio starac, promrmljaše nešto na svoj način i zaustaviše se.

„Propao sam“ — pomisli starac.

I prepade se još više.

Za to vreme jedan od đavola, po svoj prilici starešina, sede kraj drveta gde je bio starac, a desno i levo se rasporediše ostali đavoli. Kakvih sve strašila tu nije bilo! I jednookih, i sa ustima do ušiju, i sa pljosnatim njuškama bez nosa; bili su tako strašni i gadni da se ne može ni ispričati. Đavoli iznesoše ćupove sa vinom, i nastade veselje po planini. Napiše se i pobesneše, a starešina najviše: sedi, bulji i klokoće. Tada skoči neki mlad đavo, uze ćup sa nekakvim jelom i s poštovanjem ga prinese glavnom đavolu. Posle toga poče nešto da mu govori, ali šta — to niko nije mogao da razume. Starešina je sedeo i držao u levoj ruci ćup: slušao je ovog mladog đavola i smejao se. Sve su radili kao i ljudi, a zatim započeše pesmu raznim glasovima. Mladi đavo iskoči napred i poče da igra. I tako nastade još veće veselje. Jedan za drugim počeše da izlaze u krug da bi pokazali šta ko zna. Bilo je tu i veštih, koje su svi hvalili. Bilo je i loših, njih su pratili gromkim smehom. Starešina se veoma raspoložio i razveselio.

— Tako veseo pir kao danas još nismo imali. Hajde, ko hoće još da igra? Neka iziđe! — viknu on.

Za sve to vreme starac je sedeo skupivši se u duplji i mislio je sa strahom: „pao sam u nevolju“ — a zatim je ljubopitstvo počelo svoje. Poče da izviruje iz duplje i sam ne primetivši da je zaboravio na strah. Pogledao je đavolje igranje, počeo i sam da cupka nogama i sve više se veselio. A kad ču ono što je starešina rekao, i sam zažele da uđe u krug i da malo poigra, ali se trže i pomisli:

„Ako iziđem iz duplje, uhvatiće me đavoli i poješće me. Ne, bolje ću se strpiti i posedeti ovde još malo".

A đavoli su se još više razveselili, udarali su dlanovima po taktu i pevali. Starac ne izdrža:

— E, neka bude šta bude, ja idem. Jednom se umire.

Stavi sekiru za pojas, nabi dublje kapu i skoči na poljanu pravo ispred nosa njihovog starešine.

— Sad ću vam pokazati kako se igra!

Od takve neočekivanosti đavoli se uplašiše više od starca. Poskakaše sa svojih mesta i zagalamiše:

— Šta je to? Ko je to? Starac nam je došao?!

Ali starcu je bilo svejedno. On je savijao kolena, trčao u krug kao veverica i vikao kao pijan:

— Eeh! Eeh!

To je bilo tako zanimljivo da su se đavoli skoro povratili od straha. Počeše da lupaju po taktu i da bodre starca.

— Pa to je mladić! Hajde, hajde! Pokaži kako se igra! — gromko su vikali zaboravivši sve na svetu.

Kada se starac umorio i zaustavio, starešina sa ushićenjem reče:

— Ti si igrač! Nikad nisam video takvog igrača! Sutra uveče opet dođi da nam još jednom igraš.

— He-he! Doći ću i bez vašeg naređenja — samozadovoljno odgovori starac. — Danas sam bez pripreme igrao, a za sutra uveče spremiću se i igraću još bolje.

Tada se podiže jedan đavo i reče:

— E, to nije dobro. Ako nas starac prevari i ne dođe, šta da radimo. Najbolje je da uzmemo nešto od njega u zalog da bi održao svoju reč.

— Da, ti si u pravu! — složi se starešina.

Tada đavoli zagalamiše, počeše da se svađaju šta je najbolje da se uzme od starca. Jedan viče kapu, drugi sekiru; tu svađu prekide njihov starešina:

— Ne, — reče — najbolje je da od starca uzmemo mladež sa obraza. Mladež mu sigurno donosi sreću, i sigurno je da ga čuva više od svega na svetu.

Kad to ču, starac se u sebi obradova: „Eto, — pomisli — uspelo mi je“. Ali to ničim ne pokaza, kao da se stvarno uplašio — poče da moli đavole:

— Šta vam je? Šta vam je? Odrežite mi nos, izvadite mi i oči — samo mi ne dirajte mladež. Godinama ga čuvam kao blago, a ako ga uzmete, propao sam.

Čuvši to, starešina se obradova:

— Ha, šta sam vam rekao! Starac se toga najviše plaši. Da mu ga uzmemo u zalog. Hej, ko je tamo?

Tada skočiše đavoli, priđoše starcu, i on se još nije ni osvestio, a mladež mu je već bio skinut. Nije ni osetio kako su to uradili.

Tada poče da sviće; na drveću su vrane već graktale.

Đavoli se uplašiše i poskakaše.

— Starče, sutra uveče obavezno da dođeš! Tada ćeš dobiti i svoj mladež.

Rekavši to, đavoli se rastrčaše na sve strane i sakriše se.

Starac pređe rukom po obrazu i oseti da više nema mladeža. Ogromnog mladeža kao da nikad nije ni bilo.

— Hvala vam za ovo. Na svetu se dešavaju čuda.

I nemajući snage da zadrži radost, starac potrča kući da ovo što pre ispriča svojoj starici.

Kad starica vide da se vratio starac bez mladeža, uplaši se i upita ga:

— Gde ti je mladež?

Starac joj ispriča kako su mu đavoli mladež uzeli u zalog.

Starica sluša, uzdiše i od čuđenja prevrće očima. Mada je starac molio da o ovom čudnom događaju nikome ništa ne priča, starica je istog dana ispričala ovu novost po celom selu.

U istom selu živeo je još neki starac sa isto takvim mladežom — samo na levom obrazu.

Saznavši da se njegov komšija oslobodio mladeža, poče da mu zavidi. Dođe starcu i upita ga:

— Kaži mi, molim te, kako si se oslobodio mladeža? Ko je taj tako iskusni lekar koji ti ga je tako vešto odrezao? Kako bih mogao da dođem do n>ega? Ja bih takođe hteo da se izlečim i oslobodim ovog mladeža kao i ti.

— Ne, ne, — odgovori mu starac — kod lekara nisam bio. Mladež su mi noćas u šumi đavoli skinuli.

— Kako? Kako su to uspeli? — začudi se komšija.

Tada mu starac ispriča sve podrobno: kako je igrao, kako su mu đavoli uzeli mladež u zalog. Komšija sasluša starčevu priču i reče:

— Kakva priča! I ja ću ići da igram s đavolima. Samo mi reci, molim te, kako da ih nađem?

— Sa zadovoljstvom — odgovori starac.

I on ispriča komšiji kako je došao do poljane na kojoj se nalazilo visoko drveće.

Ovaj se obradova i brzo požuri u šumu. Nađe tamo duplju, sakri se u nju i sa strahom poče da čeka dolazak đavola. I doista, u ponoć se pojaviše đavoli. Obučeni u šareno ruho, sa fenjerima u rukama iziđoše iz šume pričajući o nečem. Kad stigoše do duplje, brzo posedaše, kao i prošle noći, i počeše da piruju.

— Šta je to, nema nam starca!—primeti starešina.

— Zašto li ga nema — zašumeše drugi. — Ej, starče! Izlazi brže.

Starac ču krike i pomisli: „Sad je vreme“.

Izvuče se bojažljivo iz duplje i zaustavi. Đavoli ga odmah opaziše.

— Evo ga, evo ga! — u jedan glas povikaše đavoli. Obradova se i starešina.

— Najzad si došao — reče on. — Hajde, odigraj nam nešto i zabavljaj nas.

Starac se uplašeno osvrnu okolo, nespretno zamahnu rukama i poče da skače.

Starešina se namršti:

— Šta ti je danas? Ti tako loše sada igraš da ne možemo ni da te gledamo. Hajde, prsstani! Idi odakle si i došao! Ej, dajte starcu jučerašnji mladež!

Tada dotrča mladi đavo koji je čuvao mladež od prošle večeri.

— Evo ti! — viknu on i stavi starcu drugi mladež na desni obraz.

— To nije moj, nije moj! — zavapi starac, ali je već bilo kasno.

Tako je ovaj drugi starac dotrčao iz šume sa po jednim mladežom na oba obraza.

GRBAVI VRABAC

U davno vreme u jednom selu življaše neka dobra starica. Jednog svetlog, sunčanog prolećnjeg dana pođe ona u baštu da čisti cveće i lišće od štetnih gusenica. Odjednom odnekud sletoše vrapci. Počeše da skakuću i da cvrkuću tražeći hranu. U to vreme iza ograde se igrao dečak iz susedstva. Baci se kamenom na jednog vrapca — i pogodi ga: kamen prebi vrapcu kičmu. Vrabac poče žalosno da cvrkuće, htede da poleti, ali ne mogaše, već je samo mlatarao krilima i kružio po zemlji. Tada ga primeti velika vrana. Slete sa drveta, doskakuta blizu i umalo da kljucne vrapca.

To vide dobra starica i sažali se na vrapca. — Ej, ti jadniče!... Ali ne brini, neću te ostaviti.

Rekavši to, ona otera vranu, uze sa zemlje vrapca i stavi ga na dlan. A vrabac, sasvim iznemogao, jedva je disao na dlanu: bio je preplašen. Starica poče da duva u njega, zagreja ga svojim disanjem i ponese kući. Zatim ga nahrani pirinčem, a noću, da bi ga zaštitila od mačke i pacova, napravi mu gnezdo u korpi.

Čim je starica ujutru ustala, narezala je zelene trave i dala vrapcu zajedno sa zrnevljem. Tako ona poče da pazi pticu kao bolesno dete, a sinovi i unuci zbog toga su je grdili i ismejavali..

— Šta ti je, bako, da li si sasvim izgubila pamet? Hraniš vrapca — a zašto?

Ali starica je podnosila sve ove potsmehe i starala se oko vrapca. On poče da se popravlja i mada nije sasvim ozdravio, već je mogao po sobi da skakuće.

Vrabac je bio srećan i presrećan što je ostao živ. Zato je i zavoleo staricu, a i ona njega: bilo je teško da se od njega rastavi, a kada je

to morala, — onda je ukućanima naređivala:

— Pogledajte vrapca i ne zaboravite da ga nahranite!

Tako je ovim opomenama dosadila svima u kući, i svi su gunđali. Ali starica, kao odgovor na to, samo se smešila i govorila:

— Zar vam nije žao sirote ptičice? Kome ona smeta?

Najzad, blagodareći staričinoj brizi, vrabac sasvim ozdravi i poče da leti. Jednom, kao obično, starica ga stavi na dlan i iziđe na verandu.

— Hoćeš li da poletiš? — upita ona vrapca.

A vrabac ispravi krila, poskoči s njene ruke i polete visoko prema nebu. Starica je rasejano gledala za njim.

— Znači, odletećeš. Teško će mi biti bez tebe. O kome sad da se staram? Ali čuj, opet dođi!

Starica je ovo govorila, a svi su joj se smejali:

— Samo čujte šta govori! Sasvim je izlapela.

Ali i posle toga nije bilo ni trenutka a da se starica nije sećala svog vrapca. Tako je prošlo dvadeset dana.

Jednog jutra glasno je zacvrkutao vrabac ispred prozora.

„Da to nije doleteo moj vrabac?" — pomisli starica i iziđe da pogleda. I zaista — to je bio on.

— Hvala ti što me nisi zaboravio! — pozdravi starica svog poznanika.

A vrabac, kao da je želeo nešto da kaže, zagleda joj se u lice, baci na terasu zrno semena koje je doneo u kljunu i ponovo odlete.

— O, šta li mi je to ostavio — primeti starica. Priđe i pogleda: na podu je ležalo belo seme od tikve.

„Sigurno da to nije obično seme!" — pomisli starica.

Pažljivo uze seme i sakri ga u kesu.

A u kući su joj se opet svi smejali:

— Čudna nam je baka. Nosi nekakvo seme kao dragocenost.

— To zrno nije prosto. Doneo ga je vrabac — odgovarala je starica. — Sigurno će dobre tikve nići.

I ona posadi seme u bašti.

Dođe jesen — i stvarno — iz semena izrastoše divne tikve: bezbrojno mnoštvo ogromnih plodova žutilo se među lišćem.

Starica se obradova, nahrani tikvama sve svoje sinove i unuke, počasti komšije i još je ostalo toliko da nije znala gde da ih stavi. Tada starica podeli tikve svima u selu, a sedam do osam najkrupnijih i najboljih obesi na verandi da se suše.

Prođe mesec dana.

„Daj, — pomisli starica — da vidim svoje tikve. Sigurno su se već osušile".

Ona ih spusti na pod i začudi se: umesto da budu lakše, tikve su bile teže.

„Kakvo je ovo čudo?" — začudi se starica. Iseče jednu tikvu — a iz nje odjednom poteče beo prebrani pirinač.

Obradova se ona i podmetnu prazno korito. Korito se odmah napuni, a pirinač još izlazi. Stavi veliko korito, a nije se još ni okrenula, a ono već puno. A u tikvi još uvek dosta pirinča. Starica otvori i ostale tikve — kad i one do vrha pune pirinča. Presipala je pirinač, ali tikve su uvek bile pune.

U staričinoj kući počeše da žive veselo, a u selu nije bilo bogatijeg domaćinstva.

U tom istom selu živela je još jedna starica, koja je bila škrta i pohlepna. Videvši srećne komšije, ona nije mogla da živi od zavisti. I jednom, pošto više nije mogla da izdrži, pođe ona svojoj srećnoj komšinici i upita je:

— Govore da vam je vrabac doneo sreću u kuću. Da li je to istina?

— Istina je — odgovori susetka. — Vrabac je doneo seme od tikve, i tako smo od toga počeli srećno da živimo...

Ali škrta starica nije mirovala i htela je sve da sazna.

„A zašto da krijem?" — pomisli susetka. I ispriča kako je spasla vrapca i sve šta je zatim bilo.

Ali sve je to bilo malo škrtoj starici.

— Hoćeš li da mi daš jedno srećno zrno? — upita ona.

— Vrabac je doneo samo jedno zrno — odgovori dobra starica. — Ja sam ga posadila i više nemam. Evo, mogu da ti dam pirinča.

— Pa dobro, daj makar malo pirinča — nezadovoljno progunđa škrta starica, ali je džak napunila do vrha i uputila se kući.

Posle toga ona poče da misli i da nagađa kako da nađe grbavog vrapca. Svaki dan ustajala je rano ujutru i odlazila u baštu koja je bila iza kuće. Gledala je, gledala, ali grbavog vrapca nije videla. Naljuti se starica, dohvati kamen i baci ga na vrapce koji su nedaleko skakutali.

Kamen pade tamo gde je jato bilo najgušće i pogodi jednog vrapca. Starica ga uze, polomi mu sve kosti tako da jadni vrabac nije mogao ni da sedi, a zatim ga odnese kući i dade mu hrane.

— Eto, najzad mi je sreća u rukama! — radovala se opaka starica.

Ali, onome ko je škrt sve je malo.

„Susetka je imala jednog vrapca i kakvo je bogatstvo stekla. Znači, od tri četiri ptice sreća će biti tri četiri puta veća" — razmišljala je ona.

Starica opet pođe u baštu, posu pirinča i počeka. Kao i uvek, na zrna su ubrzo počeli da sleću vrapci. A starica skupi kamenja i poče da baca na njih. Bacala je, bacala — i još dva je pogodila. Sad je imala tri vrapca. Ona se obradova:

— Sada ću se obogatiti.

Stavi nesrećne ptice u korito i poče da ih hrani i pazi.

Prođe mesec dana, i vrapci se oporaviše. Ona ih pusti, a oni se podigoše i odleteše. Pogleda starica za njima i pomisli:

„A sada sam mirna! Za takvu dobrotu obavezno će me nagraditi".

A vrapci lete i kunu je:

— Ta nas je starica povredila i još držala ceo mesec u mračnom koritu. Nikada nam se takva nevolja nije desila.

Otada je starica počela da čeka kada će doleteti vrapci i doneti seme. Svakog dana izlazila je u dvorište i gledala u nebo lete li vrapci. I, desetog dana uveče najzad doleteše tri vrapca; svaki je držao u kljunu po jedno seme od tikve. Baciše ih starici i odletoše.

U kući poče gužva: „Eto, i nama je bog sreću poslao!" Starica pokupi seme i brzo ga posadi u bašti.

Prošlo je pola godine, a u bašti su izrasle ogromne vreže od tikava sa bujnim lišćem, ali plodova je bilo malo. Svega sedam-osam, a i oni su bili nekako sitni. Starica se i tome obradova i sva srećna odlazila svuda i hvalila se:

— Eto, sad ćemo početi da živimo bolje od suseda!

Ali, kakva nesreća: tikava je bilo malo, a škrta starica da bi dobila što više pirinča ni sama ih nije jela niti ih drugome davala. Tada joj sinovi rekoše:

— Ako budeš škrta, nećeš biti srećna. Eto, naša susetka je i druge hranila i sama jela — i zato ima svega dosta.

„Istina je! — pomisli starica. — Moram da budem izdašnija".

Pozva sve svoje rođake i pred njima otvori tikvu.

Gosti videše da se starica sprema da ih počasti samo jednom tikvom, te se naljutiše i odoše kući. Ostade samo malo njih — ostaše oni najpohlepniji. Oni počeše da jedu tikvu, ali je ona bila tako gorka da se nije mogla jesti. To je bilo samo pola nesreće. A zatim kod svih počeše strašni bolovi u stomaku, kao da ih neko nožem probada. Gosti se uplašiše:

— Zašto ste nas takvim tikvama nahranili?

Počeše da grde staricu, a ni starici ni njenim ukućanima nije bilo lakše: vukli su se oko stola previjajući se od muke i bolova. Malo je trebalo pa da dođe do tuče. Gosti se pokupiše i odoše svojim kućama. Posle toga bolovali su još tri dana.

Ali pohlepnoj starici to nije bila nikakva pouka. Posle nekoliko dana zaboravila je kako se mučila od gorkih tikava.

— Iz tikve treba da se dobije pirinač. A mi smo tikve pojeli — govorila je starica. — Dobili smo što smo zaslužili. Više nikome neću da dam.

Starica priveza ostale tikve i okači ih za ekser.

Prošlo je još oko mesec dana. Čeka starica i ne može da sačeka da iz tikava pirinač poteče. Nije više mogla da izdrži: „Vreme je — pomisli ona — da ih skinem". Spusti tikve na pod i poređa sva prazna korita koja je imala u kući, jer je trebalo da bude dosta pirinča.

Uze jednu tikvu, probuši je i okrenu prema koritu. Čekala je da otuda u belom mlazu poteče pirinač. Ali umesto pirinča počeše iz tikve da izlaze bumbari, ose i razne otrovne muve. Naleteše na staricu, pecaju je i ujedaju gde stignu. Bilo je strašno. Ali starica od pohlepe kao da je bila slepa. Činilo joj se da to pirinač tako kulja i poče da se brani od ujeda buba i muva, rezala je tikvu i govorila:

— Vrapci, vrapci, ne prosipajte pirinač! Sipajte polako!

A kad je isekla i poslednju tikvu, iz nje ispuzaše otrovne zmije i smrtno izujedaše požudnu staricu.

VRABAC SA ODREZANIM JEZIKOM

Davno, davno u nekom selu živeli su starac i starica. Nisu imali dece, i zato je starac čuvao jednog vrapca u kavezu, koga je voleo kao rođeno dete.

Jednom prilikom ode starac u šumu po drva, a starica osta kod kuće da pere. Odlazeći iz kuhinje, ona zaboravi štirak. Dok je starica na izvoru prala, vrabac je izleteo iz kaveza i pojeo sav štirak. Starica se doseti da je štirak pojeo vrabac i naljuti se. Uhvati jadnu pticu, otvori joj kljun i reče:

— Tvoj jezik mi je naneo ovu štetu.

Zatim uze makaze i otseče vrapcu jezik. Izbaci ga na ulicu i poče da se smeje:

— Sad idi kuda hoćeš!

— Oh, oh, oh... — žalosno zapišta vrabac i odlete iz dvorišta.

Starac se uveče vrati sa zavežljajem na leđima.

— Oh, kako sam danas umoran! Vrabac sigurno nije nahranjen. Daću mu zrnca da jede.

On priđe kavezu — a tamo nema vrapca. Starac se začudi i upita staricu:

— Čuj, stara, da li znaš gde mi se izgubio vrabac?

— A, vrabac? Tvoj mi je vrabac pojeo sav štirak— zlobno odgovori starica. — Otsekla sam mu jezik i najurila ga.

— Eh, jadniče, kako su strogo s tobom postupili!— u očajanju uzviknu starac.

Starac zbog toga nije zaspao celu noć, stalno je mislio gde je mogao da odleti vrabac bez jezika. Sutradan, pre nego što je svanulo, pođe on da traži svog ljubimca. Išao je putem, a nije znao kuda, udarao je štapom i vikao:

— Gde si, vrapčiću sa odrezanim jezikom? Odazovi se! Gde ti je kuća?

Prođe polje, prevali šumu, zatim opet pođe kroz šumu. Najzad se nađe na mestu gde je izrastao bambus i, odjednom, otuda ču neki glas:

— Vrabac sa odrezanim jezikom živi ovde.

Starac se obradova, pođe prema mestu odakle je glas dolazio i ugleda u senci gustog bambusovog šipražja crvenu kućicu, iz koje mu iziđe u susret vrabac sa odrezanim jezikom.

— Dobro došao, starče!

— Kako si sa zdravljem, vrapče! Mnogo sam se rastužio zbog tebe i, evo, došao sam da te posetim.

— Mnogo se radujem tome! Hvala ti, starče! Molim te uđi u kuću!

I vrabac povede starca u svoju kuću. Tada vrabac pade ničice ispred starca i reče:

— Pred tobom se osećam kriv, jer sam u tvojoj kući pojeo bez pitanja skupoceni štirak. Molim te da mi oprostiš i da se za to ne ljutiš.

— Šta ti je? Šta ti je? Ja sam kriv. To se desilo u mom otsustvu. Ali ja sam srećan što te sada ponovo vidim.

Vrabac skupi sve svoje bliske rođake i drugove, i oni svi počeše da goste starca najboljim jelima, a zatim uz veselu pesmu otpočeše vrapčije igre. Starac je bio tako zadovoljan da je zaboravio na svoj dom. A vreme je već bilo da se vrati. Napolju se već smrkavalo. Starac poče da se žuri.

— Hvala ti, vrapčiću, veselo sam proveo dan. A sada moram da idem. Dok sunce nije potpuno zašlo, moram da krenem.

— Siromašna je moja koliba, ali, molim te, ostani da prenoćiš — zamoli ga vrabac, a zajedno sa njim i ostali vrapci.

— Sa zadovoljstvom bih ostao, ali me starica čeka kod kuće. , Izvini, danas ne mogu, ali doći ću još koji put kod tebe u goste.

— Mnogo mi je žao, ali pričekaj malo — spremio sam ti poklon.

Vrabac uđe i uskoro se vrati sa dve korpe.

— Evo, starče, dve korpe. Jedna je teška, druga je laka — biraj koju hoćeš.

— O, ti si me ugostio i hoćeš još i poklon da mi daš... Dobro, uzeću. Samo, ja sam već star, a put je dug i zato ću uzeti ovu lakšu.

Starac uze lakšu korpu, stavi je na rame i oprosti se sa vrapcima.

— Doviđenja! Još koji put ću doći kod vas.

— Obavezno, čekaćemo te. Čuvaj se!

Tako vrapci ispratiše starca do samih vrata.

Za to vreme starica je sedela kod kuće i ljutila se. Sunce je već bilo zašlo, a starca još nema.

— Kuda li se on to deo? — gunđala je starica. Ali, najzad se pojavi starac sa korpom na leđima.

— Gde si bio do sada?

— Ne ljuti se, stara. Danas sam bio u gostima kod vrabaca. Ah, kako su me tamo ugostili i kakve su mi igre pokazivali. A pored svega toga dali su mi još jedan poklon.

Starac skide korpu sa leđa, a starica se ljubazno nasmeši.

— Oh, to je dobro. Šta ima u toj korpi?

Ona podiže poklopac — i začudi se. Korpa je bila puna dragocenosti: zlata, srebra, korala, bisera — sve se to tako sijalo da je teško bilo i da se gleda. Starac se obradova.

— Znaš, — reče on starici — vrabac mi je nudio dve korpe: jednu tešku, a drugu lakšu. Mogao

sam da biram. A kako sam mogao da uzmem tešku! Star sam, a put je dug, te sam tako uzeo lakšu. Moram da priznam da nisam ni sanjao da u njoj ima toliko skupocenih predmeta.

Starica se namrgodi:

— Eh, ti stara budalo! Zar nisi mogao da uzmeš težu korpu. U njoj je sigurno bilo više od ovoga ovde.

— Ne budi tako pohlepna, stara. Za nas je i ovo dosta.

— Kako dosta? Ali zašto s tobom da govorim. Idem — i sama ću doneti težu korpu.

Starac poče da odvraća staricu, a ona neće ni da čuje. Ni jutro nije sačekala, a već je pošla od kuće. Još je bilo mračno, a starica je išla putem i vikala:

— Gde si, vrapčiću sa odrezanim jezikom? Odazovi se!

Prođe polje, prevali šumu, opet prođe polje i šumu i, najzad, dođe do bambusovog šipražja. Tada odjednom ču:

— Vrabac sa odrezanim jezikom živi ovde.

„Najzad" — pomisli starica; pođe prema mestu odakle je glas dolazio i ugleda vrapca sa odrezanim jezikom kako otvara vrata.

— O, to si ti, bako! Dobro došla! — ljubazno reče on i uvede staricu u kuću. Htede da je uvede u sobu, ali starica samo pogleda unaokolo i odbi.

— Ne, vidim da si zdrav i nemam šta da radim ovde. Daj mi brzo poklon pa da idem kući.

„Oh, kako je pohlepna" — pomisli vrabac.

A starica, žurno, opet reče:

— Brzo, brzo, požuri.

— Odmah, odmah ću ti doneti. Pričekaj malo — reče vrabac i ubrzo donese dve korpe.

— Evo, dve korpe: teža i lakša. Uzmi koju hoćeš.

— Daj tu koja je teža.

Starica stavi korpu na leđa, oprosti se na brzinu i uputi se kući. Korpa je bila tako teška, a kad je starica ponese, ona postade još teža. Staričine kosti počeše da pucaju i samo što joj se kičma ne slomi. I ma kako da je bila uporna, morala je da se zaustavi.

— Uh! Ah! Kad je ona tako teška, koliko li u njoj ima blaga? Kakva sreća! — radosno je vikala starica. — Hajde da vidim šta ima u njoj. Ujedno ću se i malo odmoriti.

Ona sede na kamen na ivici puta, spusti korpu na zemlju i brzo podiže poklopac. Ali, umesto zaslepljujućeg blaga, odjednom se iz korpe pomoliše razna čudovišta i gmizavci.

— A, to je stara, pohlepna veštica! — povikaše oni i baciše se na staricu.

Jedni su je posmatrali strašnim očima, drugi joj lizali lice lepljivim jezicima, tako da je starica obamrla od straha.

— Pomozite, pomozite! Spasite me! — povika ona divljim glasom i poče da beži.

Tek ujutru, jedva živa, dođe nekako do kuće.

— Šta ti je, stara? — uplaši se starac.

Ona ispriča sve što joj se desilo, a starac joj posle toga reče:

— Eto, vidiš, u kakvu si nevolju upala! Drugi put nećeš biti tako nemilosrdna i pohlepna.

KAPA ZVANA „OSETLjIVE UŠI“

U jednom selu živeo neki starac. Pođe on jednom u šumu i nađe staru, crvenu kapu. Starac se obradova: mada je kapa bila stara, ali on nije imao ni takvu.

„Da li mi je taman“ — pomisli starac i stavi kapu na glavu. Ali šta je ovo? On je do tada čuo samo cvrkutanje i krike ptica, a sada se odjednom cela šuma ispuni svađama i razgovorima. Negde majka decu zove, negde se muž sa ženom svađa, a negde se čuju nežne ljubavne reči.

Starac skoči u stranu od straha. Jedna grana skide mu kapu sa glave — i odjednom reči prestadoše, a ponovo odjeknu ptičje čavrljanje. Starac podiže kapu sa zemlje, stavi je na glavu — i opet ču razgovore gore na granama i dole u žbunju. Skide kapu — opet nerazumno ptičje čavrljanje i šuštanje lišća. Stavi kapu — kad opet razumne reči.

— A, u tome je stvar! — doseti se starac. — Nisam našao prostu kapu, već kapu „osetljive uši“. Ko je stavi, taj počinje da shvata jezik svih živih bića na zemlji: ptica, zveri i biljaka. Ranije sam čuo za ovu kapu, ali nisam verovao da postoji.

Starac pođe dalje u šumu, sede ispod jednog velikog drveta da se odmori i tu zaspa. Probudi se od vraninog graktanja.

— Šta, izgleda da sam spavao — trgnu se odjednom starac. Zatim podiže glavu i ugleda vranu koja

je doletela na granu istog drveta pod kojim je on spavao. Uskoro, sa druge strane, dolete još jedna vrana i sede na granu pored prve. Starac brzo stavi svoju crvenu kapu i poče da sluša. Vrane počeše međusobni razgovor čudnim promuklim glasovima:

— Davno se s tobom nisam srela, sestro! — reče jedna vrana. — Odakle ideš?

— Bila sam na obali mora, ali je tamo nestalo ribe pa nisam imala čime da se hranim; stoga sam doletela ovamo — odgovori prva vrana. — A odakle si ti doletela, sestro?

— Doletela sam iz Arame; istina, ni tamo nije lakše. Svuda jedno te isto. Bolje mi reci, šta ima na svetu novog, neobičnog?

— Naročitih novosti nema. Ipak ću ti ispričati šta se desilo u mojoj zemlji na morskoj obali. U jednom selu pre šest godina neki bogataš je zidao ostavu. Kad su počeli da grade krov, desi se da se tu nađe zmija koju zakucaše ekserom. Zmija je ležala, mučila se polumrtva, a za to vreme joj je neka verna drugarica donosila hranu. U to vreme se razbole gazdina devojčica od neke neizlečive bolesti(9) . Da ne bi umrla, trebalo je da neko podigne dasku i oslobodi zmiju,. Ja sam mnogo puta letela nad krovom i graktala na sav glas, ali me nisu razumeli. Niko nije verovao mojim rečima.

Druga vrana joj tada reče:

— Istina je, ljudi slabo shvataju. Bilo kako glasno da grakćeš, oni te ne razumeju.

Vrane su tako pričale, a zatim su otišle s svoju stranu. Jedna na zapad, a druga na istok.

Kada je to starac saslušao, pomisli:„Dobro je što sam imao čarobnu kapu. Treba brzo odem do bogataša i da spasem i devojku i zmiju,Ali, ako se pojavim kao običan čovek, izgledaću čudno".

Starac pronađe na kraju sela bačenu staru košnicu, oblepi je hartijom i stavi na glavu. Tako obučen dođe do bogataševe kuće i poče da viče ispred vrata:

— Vračar je došao, vračar!

Bogataš je sedeo i mislio na koji način da izleči bolesnu devojku. On pozva starca:

— Hej vračaru! Ne stoj ispod vrata, već uđi unutra i počni da vračaš.

Starac uđe u kuću i upita:

— Šta je potrebno da uradim?

— Moja kći je već mnogo godina bolesna i samo što nije umrla. Pogodi kakva je to bolest i kako da je izlečimo.

— Odvedite me do bolesnice! — reče starac.

On sede pored bolesne devojke i poče da baje nešto nerazumljivo:

„Stabljike puzećeg divljeg pasulja
puze po planinama
i protežu se na dvadeset rija.

On tako probaja, a zatim ispriča sve što je čuo od vrana.

— Istinu govori vračar! — uzviknu bogataš. — Pre šest godina zidao sam ostavu. Tada se po svoj prilici to desilo. Onda bi trebalo što pre osloboditi tu zmiju.

Bogataš odmah pozva zidara, koji je živeo u susedstvu, i naredi mu da skine dasku. I stvarno, pod njom se nalazila zmija, sva osušena, prozračno bela, i jedva živa.

— Eto, ona je uzrok bolesti — reče starac.

Bogataš pažljivo položi zmiju u korpu, snese je sa krova, korpu stavi na obalu potoka i poče da poji i hrani zmiju. Čim se zmija oporavila, pustiše je na slobodu.

Devojka poče da se oporavlja i uskoro sasvim ozdravi.

Sav srećan, bogataš pokloni starcu trista zlatnika.

Starac se vrati kući, napravi novo odelo i sav radostan pođe na put.

Jednom prilikom sede on pod granato drvo pored puta i vide kako doleću dve vrane — jedna sa zapada, a druga sa istoka. Spustiše se na drvo i započeše razgovor.

— Teško je živeti u jednom istom gradu. Malo čuješ novoga — požali se prva vrana. — Htela ne htela, moraš da odletiš u drugi kraj.

— To je istina — odgovori druga vrana. — Ali, eto, u gradu u kome sam živela desilo se nešto neobično. Neki bogataš teško se razboleo i, danas ili sutra, po svoj prilici će umreti. I to zbog čega! Pre šest godina zidao je svečane prostorije i, da bi napravio za njih

mesto, naredio je da iseku staro drvo. Panj tog drveta ostao je pod strehom i na njega teče kišnica sa krova. Njegovo korenje još je živo i dogod živi, imaće izdanke. Samo te izdanke stalno seku. Drvo i živi i ne živi, umire i ne umire. Pati se i misli na najgore, i, eto, od toga se bogataš teško razboleo. Iz šuma svaku noć dolazi mnoštvo drveća da poseti svog nesrećnog druga. Njima se drvo žali, ali oni mu ne mogu pomoći. Kad bi mu omogućili da živi na slobodi ili ga sasvim iskopali da odmah usahne i da se ne muči više — bogataš bi odmah ozdravio.

Starac ču vraninu priču i odmah se uputi bolesnom bogatašu. Kad stiže do njegovih vrata, on povika:

— Vračar! Došao je vračar!

Ljudi istrčaše iz bogataševih odaja:

— Vračaru! Hajde uđi! Zove te gazda.

Uvedoše starca u tako bogate odaje kakve još u životu ne beše video. On se osvrnu i upita:

— O čemu hoćete da bajem?

— Dugo je već bolestan domaćin ove kuće — odgovoriše mu. — Zvali smo i dolazili su mnogi doktori i vračari, ali nikakve koristi.

— Ne brinite — reče im starac odvažnim glasom. — Ja znam uzrok bolesti i izlečiću vašeg gazdu.

I starac poče da baje:

„Stabljike puzećeg divljeg pasulja

puze po planinama

i protežu se na dvadeset rija“.

A zatim poče da govori:

— Pre šest godina zidali ste svečane odaje pored kuće...

— Ah, proroče, otkud znaš da smo zidali takve odaje pre šest godina? — upitaše ga domaćini.

— To mi je otkrilo moje bajanje. Dozvolite mi da tri dana i tri noći boravim u tim odajama i otkriću uzrok bolesti vašeg gazde.

Odvedoše starca u one iste odaje gde se drvo mučilo. On najpre naredi:

— Ne dolazite ovamo dok vas ne pozovem!

Pade noć, a starac ne leže da spava, već stavi svoju kapu i poče da sluša šta će dalje biti.

U ponoć nešto zašume, spolja zašušta i ču se odnekuda neki glas:

— Hej, drvo, odazovi se! Kako si sa zdravljem!

Na to odgovori tihi glas koji kao da je dolazio iz zemlje:

— Ko to govori? Da li je to drvo sa planine Rokausi? Ti mi dolaziš svake noći izdaleka. Kako da ti se zahvalim što toliko brineš o meni. Ja sada mislim samo na jednu stvar: na koji način da umrem, ali smrt nikako da dođe, pa tako nema kraja mojim mukama.

Drvo poče da teši svog druga:

— Šta ti je? Šta ti je? Ne smeš nikako da kloneš duhom. Nadaj se!

Tako su oni pričali i najzad se rastali. Ali ne prođe ni sat, kad se ponovo ču šuštanje, i neki glas upita:

— Hej, drvo, kako ti je danas?

Na to drvo jedva čujno odgovori:

— Nema mi spasa. Ne znam kako da vam se zahvalim, drugovi, jer me svaku noć posećujete. Ko to govori sa mnom? Da nije bor sa planine Hajatine?

— Da, on lično.

— Ti si došao izdaleka.

— Prosto sam hteo da se malo prošetam i, evo, došao sam ti u posetu. Doći će proleće i ti ćeš se svakako oporaviti. Treba živeti u nadi!

I ponovo se ču neko šuštanje. To je odlazio bor.

Starac je u svojoj kapi „osetljive uši“ čuo ove razgovore i mislio je: „Samo da svane što pre!“ I tek što svanu, on zamoli da ga odvedu bolesniku. Sede kraj njegovog uzglavlja i poče da baje ponovo. A zatim mu je ispričao o mukama drveta. Cela šuma pati zbog toga što se ono nalazi pod njegovim krovom i što broji svoje poslednje dane. Jer ne strada samo ono, već cela šuma.

— Treba što pre iskopati panj tog drveta, i tada će ti proći bolest — reče starac.

Odmah iskopaše panj drveta, posadiše ga u bašti, zatim ga ukrasiše kao da je neko božanstvo, a gazda polako poče da se oporavlja. Uskoro je bio sasvim zdrav.

Ukućani nisu znali kako da se zahvale starcu. Opet dobi trista zlatnika, a zatim se vrati kući. Pošto je imao dovoljno novca, reši da više ne gata.

Starac odgaji divnu baštu kakvu. niko u selu nije imao. Iz zahvalnosti se u njegovu baštu doseli najlepše drveće iz celog kraja, koje je cvetalo svakog proleća divnim cvetovima. I sve zveri i ptice sprijateljile su se sa starcem, jer ih je on razumeo i žalio.

FRULA

U staro vreme u gradu Sendaj življaše mladić po imenu Kanoske. Roditelji ga lišiše nasledstva zbog rasipništva i oteraše ga iz kuće.

On se uputi u Edo i tamo poče da luta ulicama svirajući na frulu. Tako je dobijao novac za hranu i živeo vrlo oskudno, samo što nije umro od gladi.

Jednom prilikom svirao je pred kućom bogatog trgovca tkaninama. Trgovčeva kći, po imenu Ogin, čula ga je kako svira.

„Kako tužno zvuči frula! — pomisli ona. — Ko tako čudesno svira?"

Ogin istrča iz unutrašnjosti kuće i poče da gleda na ulicu iza sive zavese koja je visila ispred ulaza u radnju. Kanoske je takođe kradom posmatrao njeno divno lice ispod svog velikog slamnog šešira.

Kad im se pogledi susretoše, oboje pomisliše:

„Zar ima na svetu tako lepog mladića!"

„Ah, ima li na svetu takve lepotice!"

Od toga dana Kanoske je samo mislio na divnu devojku. Više nije prinosio ustima svoju voljenu frulu i po ceo dan je neprekidno prolazio pored lepotičine kuće u nadi da će je videti makar jedan trenutak. Ali, ona se nije pokazivala.

Tada Kanoske ode jednoj starici, koja je živela prekoputa nje, i reče joj:

— Roditelji su me lišili nasledstva zbog moje samovolje. Morao sam da napustim očev dom i da dođem u vaš kraj. Ali ovde ne mogu

da zaradim ni za hleb. Pomozi mi, molim te, nađi mi bilo kakvu službu.

— Ah ti, lutalice! — sažali se na njega starica. — Tako mlad, a tako ti je teška sudbina. Čuj, moj muž je radio kod trgovca tkaninama koji živi prekoputa nas; kod njega je radio samo najprljaviji posao. Međutim, mog starca je satrla iznenadna bolest, i sada trgovac traži bilo koga na njegovo mesto. Mogla bih da odem do njega i da ga zamolim da te primi u službu. Samo ne znam da li hoćeš da radiš posao koji je radio moj muž.

— Bako, bako! Ja ću raditi sve što je radio tvoj muž. Molim te zaposli me kod tog trgovca.

Starica prista na to:

— Dobro, ako je tako, idem odmah da porazgovaram sa trgovcem, a ti me sačekaj ovde.

A trgovcu je radnik za taj posao bio preko potreban.

— Ako imaš koga u vidu, dovedi mi ga odmah — reče trgovac.

Starica vrlo zadovoljna požuri kod Kanoskea i reče mu da je uspela da izdejstvuje zapošljenje kod trgovca.

Od tog dana Kanoske iz Sendaja poče da radi kod trgovca tkaninama u Edou. Radio je najprljaviji posao u kuhinji i u dvorištu i nije imao pristupa u unutrašnje odaje. Nije uspeo ni jednim pogledom oka da pogleda gazdinu kćer. Tako je proživeo pune dve godine pateći od ljubavi i maštajući da bilo kad ugleda lepu devojku u koju je bio zaljubljen.

Po ceo dan je Kanoske skupljao đubre po kući i dvorištu, a kad bi pala noć, on se kupao, istina posle svih ostalih, a zatim se češljao, uređivao svoju sobu i posle toga učio.

Jednom iziđe Ogin noću u dvorište i slučajno primeti da u sluginom sobičku gori neka svetlost.

„Šta li je tamo? Da nije požar" — pomisli ona i zaviri unutra kroz jednu malu pukotinu.

I šta vidi! U sobici sedi mladić neobične lepote i uči da čita i piše. Učini joj se da ga je negde ranije srela. Pogleda bolje — i seti se da je to onaj isti sviračlutalica koga je samo jednom videla, ali koga od tada nije mogla nikako da zaboravi.

Devojka se vrati u svoje odaje — sneveseli se i od žalosti se razbole.

Dođe proleće, a Ogini kao da je bilo malo lakše. Jednom prilikom ona reče da će sutra poći da se divi prvim cvetovima trešnje i zamoli da joj spreme toplo kupatilo.

Kanoske usta pre nego što je svanulo, nali u kadu vode, a zatim uze jedno drvo, kojim je trebalo da upali vatru, i na njemu napisa: „Jednom svirajući na fruli, video sam tvoje lice divno kao cvet i zavoleo sam te. Dugo služim ovde samo da bih te video makar i izdaleka — ja, poslednji sluga u tvojoj kući“.

Drvo sa natpisom spusti Kanoske u kadu i udalji se.

Kad je Ogin došla da se kupa, odmah primeti drvo, neprimetno ga sakri u rukav, i čim se vratila u svoje odaje, sa nestrpljenjem pročita ono što je bilo na njemu napisano.

— Neću da idem da se divim procvetalim trešnjama! — reče ona i pade na postelju gorko plačući.

Roditelji i svi ukućani uplašiše se za nju i za njen život. Pozvaše odmah doktora, ali Ogin niko nije mogao da izleči od tuge. Pozvaše vračaru. Ona reče bajući joj:

— To je ljubavni jad. Njen vinovnik živi u vašoj kući. Da li sumnjate na nekog?

Tada roditelji objaviše da žele da svi iz kuće idu na praznik cvetanja trešnje. Svim slugama, počevši od najstarijeg nadzornika pa do poslednjeg dečaka-trčkarala, narediše da se okupaju u kadi, pričeste, očešljaju i prođu kroz Ogininu odaju. Ali devojka nije ni glavu pomakla.

Nije došao samo sluga koji je radio najprljaviji posao.

— Ej! — viknuše ga. — Hodi i ti!

— Zašto da idem? — odgovori on. — Od moga izgleda gospođici će biti možda još gore.

— Svejedno, hajde! — narediše domaćini.

Tada se Kanoske umi, očešlja i prođe pored devojke. I prvi put, posle dugog vremena, Ogin se nasmeši. Roditelji se obradovaše i bez razmišljanja dadoše svoju kćer Kanoskeu za ženu.

Ogin i Kanoske počeše da žive u radosti i ljubavi, a posle izvesnog vremena rodi im se i sin.

Jednom prilikom, držeći svog sina za ručicu, Kanoske se šetao s njim po bašti. Pogleda u daljinu, na kraj neba, seti se svoje zemlje, oca i majke i rastuži se.

„Treba da ih vidim i da im ispričam sve što se sa mnom desilo i koliko sam sada srećan" — pomisli Kanoske. Oprosti se od mlade žene i pođe na put. Ali se u kući svojih roditelja iznenada razbole i umre. A u Edu su Kanoskea očekivali sa nestrpljenjem. Dođi će danas, doći će sutra, prekosutra, a njega nema — pa nema.

Ne mogavši više da izdrži bez njega, Ogin se uputi u Sendaj da potraži svog muža.

Njeno putovanje već je bilo pri kraju, a ona je mislila da će sigurno do mraka stići u grad. Ali sunce zađe kada je sama bila nasred pustog polja. Malo se uplaši.

„Ah, šta ću da radim sad?" — pomisli ona.

Odjednom opazi u daljini crvenu vatru.

Pođe prema njoj i pred sobom ugleda mali seoski hram. Na njen zov iz hrama iziđe mlada sveštenica, dvadesetih godina.

— Ko si ti? — upita ona. — Otkuda ideš?

— Zovu me Ogin. Rodom sam iz Eda. Tražim svog muža, ali me je noć zatekla na putu.

— Ako je tako, uđi u hram i odmori se! — pozva je sveštenica.

Ogin uđe u hram i sede. Uskoro joj priđe starešina hrama. On je upita:

— Odakle si i kuda ideš?

— Došla sam izdaleka, iz samog Eda. Tražim svog muža Kanoskea — reče mu Ogin.

Starešina hrama se obradova:

— Znači, ti si Kanoskeova žena. On svako veče dolazi ovamo da razgovara sa mnom. Sigurno će i sada doći. Nešto se zadržao.

Ogin se obradova ovim rečima; mislila je da će uskoro videti svog muža koga je nestrpljivo očekivala. Odjednom, u daljini se začuše

zvuci frule. Zvuci su se približavali. Najzad, na vratima se razleže tako poznat Kanoskeov glas.

— To sam ja, oče!

Kanoske uđe u hram i uzviknu:

— Zar si to ti, moja voljena Ogin! Zar si došla čak izdaleka, moja mila Ogin!

Dugo su oni pričali.

Najzad, umorna od putovanja, Ogin položi glavu na kolena svog muža kao na jastuk i zaspa. Probudi se u podne. — Pogleda gde se nalazi. Oko nje groblje, a pod glavom joj posmrtna ploča.

„Kakvo je ovo čudo?“ — pomisli Ogin i odjednom opazi da prema njoj ide sveštenica.

— Pogledajte, pogledajte, na Kanoskeovom grobu sedi neka žena!

Tada se iz gomile izdvojiše starac i starica obučeni veoma bogato i upitaše:

— Otkuda ti, ženo? Ko si ti?

— Ja sam Ogin, rodom iz Eda. Došla sam izdaleka da tražim svog muža Kanoskea. Ovde sam provela ovu noć i, evo, kakvo se čudo sa mnom desilo.

I Ogin ispriča redom sve kako je bilo.

— Tako, znači, ti si naša snaha — rekoše stari. — Nesrećnice! Čim se Kanoske vratio kući, odmah se razboleo i umro. Danas je sedmi dan kako je umro, a mi smo došli da posetimo njegov grob. Da li je to san ili java da smo mi na ovom mestu sreli našu snahu iz Eda! Kako ste vi jako voleli jedno drugo, ni smrt vas ne može razdvojiti.

I svi troje gorko zaplakaše.

Ogin nikud nije otišla od groba svog voljenog Kanoskea. Tu je ostala sve do svoje smrti.

DVA SUSEDA

Pre mnogo godina u Kiotu su živela dva čoveka — dva suseda. Jedan od njih bio je siromašni obućar, drugi — bogati trgovac ribom. Od jutra do kasno uveče trgovac ribom komadao je i pržio ribu. On ju je stavljao na ražanj i pekao na roštilju. Naročito ukusno spremao je jegulje. Močio ih je u mirisavom sosu i pržio na ulju.

Jednom reči, taj čovek je znao svoj posao. Samo jedna stvar bila je nezgodna kod trgovca ribom — bio je velika tvrdica i nikom nije davao svoju robu na veresiju.

Njegov sused — siromašni obućar — mnogo je voleo sušene jegulje, ali, nažalost, nikada nije imao suviše novaca da se počasti. Od davnina je poznato da su siromašni pronicljivi, te se i naš obućar takođe dosetio kako da utoli svoju želju za sušenim jeguljama.

U podne, kada je bilo vreme ručku, on bi svraćao kod ribara, vadio ispod pazuha pirinčanu lepinju i sedao blizu ognjišta nad kojim su se sušile jegulje. Sedajući kraj ognjišta, siromašni obućar započinjao bi sa trgovcem ribom bilo kakav razgovor, a čitavo vreme žudno bi uvlačio u sebe miris sušene ribe.

Kako je bio divan taj miris! Obućar je jeo miris sa pirinčanom lepinjom, a činilo mu se da drži u prstima uhranjenu i nežnu jegulju.

I tako je on radio svaki dan. Ali škrti trgovac primeti tu obućarevu lukavost i reši da na bilo koji način od njega dobije novac.

Jednog jutra dok je obućar pravio nečije sandale, ušao je trgovac ribom u njegovu kućicu i, ćuteći, pružio mu list hartije. Na toj hartiji bilo je zapisano koliko je puta obućar dolazio u radnju i mirisao jegulje.

— Zašto mi poštovani gospodin daje tu hartiju? — upita obućar.

— Kako zašto? — uzviknu trgovac ribom. — Zar ti misliš da svaki čovek može da dođe kod mene da miriše koliko god hoće divan miris sušenih jegulja? Za takvo zadovoljstvo mora se platiti.

Ništa ne govoreći, obućar izvadi iz džepa dva bakarna novčića, položi ih u čašu, pokri je dlanom i poče da je trese tako da novac jako zazvecka. Posle nekoliko trenutaka stavi čašu na stočić, dotače lepezom parče hartije koje je doneo trgovac ribom i reče:

— Eto, sad smo izmireni...

— Kako izmireni? Šta govoriš? Ti nećeš da platiš?

— Ja sam ti već platio!

— Kako platio? Kada?

— Za miris jegulja ja sam platio zveketom svoga novca. Šta vi još hoćete? U protivnom, ako smatrate da je moj nos dobio više od vaših ušiju, ja mogu da protresem čašu još nekoliko puta.

Rekavši to, on htede ponovo da uzme čašu, ali škrti trgovac već je razumeo da ga je obućar napravio budalom. I ne sačekavši nov zveket, požuri u svoju radnju.

ТЕМПО — ПРОДАВАЦ РИБА

У једном селу живели су муж и жена. Жена је била паметна, а муж мало приглуп. Жена је од јутра до вечери радила, а муж је цео дан без посла лутао. Једном приликом жена рече мужу:

— Слушај, Темпо, било би добро да се латиш било каквог посла.

— Сигурно, било би добро, — сложи се Темпо— само не знам шта да радим: на земљи има тако много разних послова.

— Узми да продајеш рибу — рече жена. — Ја ћу наловити рибе у нашој реци, а ти ћеш их продавати.

— Али коме ћемо продати рибу? — зачуди се Темпо. — Коме је потребна риба тај ће поћи сам да је пеца. У нашој реци има тако много рибе, за цело село.

— Иди тамо где нема реке и језера — рече жена.— Тамо ће ти сву рибу брзо покуповати.

Све би учињено онако као што је рекла жена. Он улови две корпе рибе, закачи корпе на обрамицу и рече:

— Пођи и упамти: не иди тамо где има језера и река. Тамо их и без ових риба има довољно.

Темпо пребаци обрамицу преко десног рамена и крену.

У подне стиже у неко село, погледа и виде да у близини тече нека река. Окрену се и пође на другу страну.

Ускоро виде велики град и упита пролазника:

— Кажите ми, поштовани и цењени пријатељу, да ли у вашем граду има река или језеро?

— Наш се град налази на дивном језеру — гордо одговори пролазник. — То је најлепше језеро у целом Јапану.

„Каква несрећа!" — онерасположи се Темпо. Поклонивши се учтиво, запита:

— Да ли можете, драги пријатељу, да ми покажете такво место где нема ни језера ни реке?

— Са задовољством ћу одговорити на ваше питање, пријатељу, — исто тако учтиво одговори пролазник. — Овим путем ићи ћете неколико километара и тек тада ћете доћи до места где нема никакве воде.

Захваливши се пролазнику, обрадовани Темпо се упути путем који му је овај показао. Пошто је прошао неколико километара, он се нађе у брдима. Овде заиста није било ни реке ни језера. Задовољни Темпо ишао је планинским стазама и гласно викао:

— Рибе, свеже рибе!

Али викање није помогло глупом трговцу. Нико му не купи рибу, јер у брдима нико и никада није живео.

Темпо се врати кући тек увече. Кад је жена дознала где је он продавао рибе, рече му:

— Рибе треба носити тамо где људи живе. Што више људи — тим више купаца.

Следећег јутра Темпо се поново натовари корпама и упути у суседни град. Пролазио је улицу за улицом и нигде се није заустављао: све му се чинило да у улицама нема довољно света. Одједном иза једног угла виде велику гужву. Тамо је горела кућа, а људи су покушавали да угасе пожар.

— Рибе, свеже рибе! — повика обрадовани Темпо и зађе за угао. Закачињући све својим корпама, Темпо се прогурао тамо где је било најгушће и где су људи поливали водом из судова.

— Шта тражи овај човек овде? — разљутише се људи. — Смета нам при гашењу пожара.

Неко ухвати Темпа за појас и тако га удари да јадни продавац излете из уличице. Дошавши кући, Темпо поче да грди жену.

продајем

— Несрећнице! Ти си ме научила да рибу тамо где је гужва!

Жена на то рече:

Боље да

— Ко продаје рибу тамо где је пожар. си помогао људима да гасе ватру.

упути да

Прошла је ноћ, а ујутро се Темпо опет продаје рибу. Пут је пролазио крај сеоске ковачнице. Чувши ударце чекића о наковањ, Темпо протури главу у ковачницу и виде ватру. Глупак се одмах сети шта му је рекла жена. Ухвати ведро напуњено водом и поли ватру. Ковач се тако наљути да баци чекић на земљу, а самог Темпа премаза чађем.

Темпо се врати кући црн и прљав, без рибе и са поцепаним кимоном.

— Опет ти се нешто десило? — запита онерасположена жена.

Темпо поче да објашњава: — Чуо сам да у ковачници неко по нечем нечим јако удара; ушао сам у ковачницу, видео ватру и сипао на њу ведро воде. А незахвални ковач — ево шта је урадио од мене.

— Није било потребно да поливаш огњиште — објасни му жена. —Боље би било да си помогао ковачу да удара, а он би ти се за то захвалио.

огорчено урадити. пребацио

— Али, нисам се сетио — одговори

Темпо. — Следећи пут ћу сигурно тако

После неколико дана Темпо је поново преко рамена обрамицу са корпама и пошао да прода рибу.

У подне се нашао у непознатом граду. Пролазећи поред једне велике зграде, чу галаму и’ вику. У тој згради налазило се позориште и приказивала се нека претстава. Темпо уђе у зграду и виде да некакви људи туку један другог. Он се одмах сети савета своје жене:

„Да си помогао ковачу да удара, он би ти се захвалио".

Темпо скочи на сцену и, размахујући обрамицом, поче да туче глумце.

— Тај лудак ће премлатити наше глумце! — повикаше сви који су били у позоришту.

Темпу отеше обрамицу и тако га измлатише да се једва довукао до куће.

Кад се Темпо опоравио од батина, жена му рече:

— Ако следећи пут видиш да се двоје туку, стани између њих, помири их и они ће ти рећи хвала.

— Добро, тако ћу и урадити — обећа Темпо и, узевши корпу с рибама, упути се у оближње село. Кад је дошао у село, он виде како се на некој ливади туку два бика. Сетивши се жениних речи, он се баци између бикова и повика:

— Помирите се, поштовани! Ускоро ћете се помирити и рећи ми хвала.

Разјарени бикови оборише несрећника и почеше га газити. Бикови тако јако изгазише Темпа да се он једва довуче до куће. Јаукао је на сав глас и кроз цело село, и сви суседи дотрчаше да чују шта се десило са лењим Темпом.

Када Темпо исприча да је мирио бикове, суседи нису могли више да зауставе смех, а најстарији међу њима рече:

— Паметан ће и у пустињи наћи воду, будала ће и крај реке умрети од жеђи.

Од тог времена Темпо више никада није напуштао своје село.

ОБМАНУТИ ЛОПОВ

У граду Осаки живео је неки лопов. Он је умео да лечи разне болести. Једном он дозна да је нека жена ослепела, оде код ње и рече:

— Госпођо, дајте ми сто јена и за седам дана видећете исто тако добро као и пре.

Жена одговори лопову:

— Платићу вам не сто већ двеста јена, али тек онда кад моје очи буду виделе тако добро као што су виделе пре болести.

— Добро — рече лопов. — Слажем се.

Пошто се тако договорише, лопов купи за десет јена разних лекова и поче сваког јутра долазити да лечи болесницу.

Једном приликом он примети да се на малом столу у углу, поред огледала, налази некаква кутија. Он завири у кутију и виде у њој један јен. А он је био такав човек да никад није могао да прође поред туђег новца. Не размишљајући много, он стави јен у џеп и оде.

Шест дана лечио је слепу жену. Седми дан жена отвори очи и виде све у соби. Срећна жена потрча огледалу. Видећи свој лик, беше сигурна да је оздравила и од радости реши да поклони јен првом сиромаху на кога наиђе. Отвори кутију и зачуди се: јен, који је недавно ставила у кутију, више није био ту.

Тог тренутка у собу уђе лопов и рече:

— Госпођо, ја сам вас излечио као што сам рекао и дошло је време да испуните своје обећање. Исплатите ми двеста јена.

Жена одговори:

— Ти ниси могао да ме излечиш и ништа ти нећу платити.

Разљућен, лопов повика:

— Зар ви не видите тако добро као што сте видели пре?

— Сигурно — одговори жена. — Ништа не видим. У овој кутији лежи један јен, а ја не видим никакав новац у њој.

— Значи да га је украо неки лопов.

— То је немогуће! — рече жена. — У моју собу осим вас нико није улазио. Према томе ви ме нисте излечили. То је све! Извините!

Лопов је морао да изиђе носећи у свом џепу место двеста јена свега један једини јен. Кад се још сети да је дао за лекове сопствених десет јена, извуче из џепа украдени јен и баци га у блато.

Тако из похлепе за туђим јеном несрећни човек изгуби десет својих.

HVALISAVI GEMBEJ

U davno vreme živeo je seljak po imenu Gembej. Susedi nisu voleli Gembeja jer je voleo mnogo da se hvali. Ako bi se bilo kome desilo nešto neprijatno, Gembej bi se smejao i govorio:

— Meni se tako nešto nikada neće desiti! Mene niko ne može da prevari.

Jednom se Gembej spremi da pođe u grad. Reši da na pijaci kupi neko tele. Njegova žena izabra najjače uže i, pružajući ga mužu, reče:

— Dovedi tele kući na uzici. Ali pazi da ti lopovi usput ne ukradu tele.

— Kakve gluposti govoriš! — naljuti se Gembej. — Od mene da neko ukrade tele. Mene niko ne može lako da prevari.

Istog dana Gembej se uputi u grad. Dugo je lutao po pijaci i najzad ugleda krupno i dobro uhranjeno, veliko tele.

„Evo, najzad, ono što sam tražio! — obradova se Gembej. — Niko u našem selu nema takvo tele“.

Od zadovoljstva mljacnu jezikom.

Pogodi se sa prodavcem i potera tele kući. Na kraju grada Gembej se seti da u blizini živi njegov stari poznanik-obućar.

Gembej stiže kod svog starog prijatelja i odmah poče da se hvali:

— Pogledaj, kakvo sam tele kupio! Takvo tele nikada u životu nisi imao.

I od zadovoljstva opet mljacnu jezikom.

Obućar je imao pomoćnika, dečaka po imenu Itiro. Itiro pogleda tele, mljacnu i on jezikom i reče:

— To je tačno, tele je dobro. Samo pazite, gospodaru Gembej, da vam ga usput ne ukradu.

Čuvši ove reči, Gembej poče da se smeje:

— Tebi bi sigurno ukrali, ali mene ne može niko na zemlji da prevari. Nisam ja takav čovek.

Rekavši to, on se oprosti i uputi kući u selo.

Čim je izišao, Itiro reče:

— Dozvolite mi, gospodaru, da odučim tog čoveka od hvalisavosti.

— Od te ga bolesti niko ne može izlečiti! — odgovori majstor.

— Svejedno, molim vas za odobrenje: dozvolite mi da pokušam.

— Kako ćeš to uspeti?

— Ukrašću mu tele.

— Pokušaj ako hoćeš, samo ti kažem da ništa od toga neće biti, jer on vodi tele za uzicu.

— Videćemo, videćemo! — uzviknu šegrt i, skinuvši sa zida novi par sandala, istrča na ulicu.

Itiro je znao put kojim je Gembej išao. Poprečnim stazicama on preteče hvalisavca i, bacivši jednu sandalu na put, sakri se u travu.

Zadovoljni Gembej vukao je za sobom tele i pevušio neku veselu pesmicu. Odjednom na putu ugleda sandalu.

— Uh-uh-uh! — oneraspoloži se hvalisavac. — Šteta što nema i druge! Za jednu neću ni da se sagnem...

Povukavši uže, povede tele dalje. Tako je srećno prošao možda jedan kilometar, a možda i malo manje, ali tek što je ušao u hrastovu šumu, ponovo naiđe na istu takvu sandalu.

— Kakva šteta što nisam poneo onu malopre! — oneraspoloži se Gembej. — Uostalom, ona se sigurno nalazi na istom mestu.

Gembej na brzinu priveza tele za drvo i iz sve snage potrča na mesto gde je ugledao prvu sandalu. Sandala je ležala na starom mestu.

Uzevši je, Gembej požuri u šumu, ali kada stiže do drveta za koje je privezao tele, teleta više nije bilo.

Gembej prokrstari svu šumu, ali tele kao da je u zemlju propalo.

„Kako je uspelo da se odveže? — ljutio se Gembej. — Samo da niko ne sazna šta mi se desilo".

Ne našavši tele, ponovo se uputi u grad: nije mogao da se vrati kući bez teleta, jer bi onda morao sve da prizna.

A Itiro je za to vreme već doterao ukradeno tele kući i sakrio ga u dvorištu. Itiro ispriča majstoru kako je nadmudrio hvalisavog Gembeja, i oni su se dugo smejali.

— Šta ćemo raditi sa tim teletom? — upita šegrt.

Gazda nije ni uspeo da odgovori, jer se istog trenutka vrata otvoriše i u kuću uđe Gembej.

— A gde je tvoje tele, gospodaru Gembej? — upita majstor kao da se ništa nije desilo.

— Tele? A tele? Znaš ono mi se više nije dopadalo i prodao sam ga jednom prolazniku. Hoću sad da kupim neko drugo i zato sam se i vratio.

Domaćin ponudi Gembeja duvanom i reče:

— Imam sreću: odavno sam se spremao da prodam svoje tele. Ako ne budeš mnogo škrt, prodaću ti ga.

I on naredi šegrtu da dovede tele.

— Koliko tražiš za njega? — upita Gembej pošto je Itiro doveo tele.

— Isto toliko za koliko si ti prodao svoje.

— Ma hajde! — podiže ruke Gembej. — Zar se može uporediti moje tele sa tvojim! Moje je bilo i krupnije i deblje. A i vrat je na tvom isuviše kratak!

— Kako hoćeš! Jevtinije ti ga ne dam.

Tako je Gembej morao za svoje rođeno tele ponovo da plati.

Kada ga izvede iz dvorišta, majstor reče:

— Nadam se, Gembeju, da ti na putu niko neće ukrasti tele.

A Gembej opet hvalisavo reče:

— Ma hajde! Mene niko ne može da prevari! Ja nisam takav čovek.

Tek što Gembej ode, Itiro opet zamoli:

— Dozvolite mi, majstore, da još jednom ukradem ovo tele.

— Ali sada, po drugi put, nećeš uspeti. Sada ga tako lako ne možeš prevariti.

— Svejedno! Dozvolite mi makar samo da pokušam. Stalo mi je do toga da ga odučim od tog preteranog hvalisanja.

— Dobro, pokušaj.

Itiro ode opet u šumu da bi prestigao hvalisavca. Sakrivši se kraj puta u žbunju, poče da ga čeka. Samo što se Gembej pojavi, šegrt jako zamumla:

— Muuuu, muuuu ...

— To sigurno mumla moje izgubljeno tele! — obradova se Gembej. — Sada ću ga uhvatiti i imaću dva teleta.

I privezavši tri puta uzicom tele za drvo, potrča u žbunje odakle se čulo mukanje.

Tada Itiro produži da muče i otrča s jednog mesta na drugo. Namamivši hvalisavca u najgušći deo šume, šegrt požuri do drveta, odveza tele i potera ga kući.

Tek pri zalasku sunca Gembej uspe da pronađe stazu. Tu odmah vide da se i njegovo drugo tele izgubilo.

Ponovo pođe u grad.

Ušavši u kuću svog prijatelja obućara, on se ćutke zaustavi kraj vrata.

— Šta te je opet dovelo u grad? Gde je tvoje lepo tele? — upita lukavi Itiro.

— Eto, vidiš, — poče da laže hvalisavac — usput uđoh u hram i poklonih tele bogovima da bi mi bili naklonjeniji. Ujutro ću ići na pijacu i kupiću sebi drugo.

Domaćin se nasmeja i reče:

— Nemaš potrebe da čekaš do jutra. Imam za prodaju još jedno divno tele.

S mukom zadržavajući smeh, Itiro dovede tele. Da se ne bi nasmejao, domaćin za sve vreme sakrivaše usta lepezom.

Kad vide tele, Gembej nezadovoljno progunđa.

— To je tele sto puta ružnije od moga.

Tada majstor i šegrt nisu više mogli da se uzdrže od smeha i počeše da se smeju tako glasno da dotrčaše i susedi. Svi upitaše šta se desilo.

Tada domaćin ispriča kako je hvalisavi Gembej dvaput kupio jedno te isto tele i za njega došao i treći put.

Susedi počeše gromko da se smeju.

Kada se smeh malo stišao, majstor reče:

— Gembeju, obećaj da se više nikada nećeš hvaliti, i daću ti i tele i novac.

Gembej je morao da pristane jer nije smeo da se vrati kući bez novca i bez teleta. Uze tele i deblje uže i povede ga kući. Uskoro ta priča stiže i do Gembejevog sela.

Otada, čim bi Gembej počeo da se hvali, neko bi uzviknuo:

— Gembeju, ispričaj kako si tri puta kupovao jedno isto tele.

Tada bi hvalisavac zbunjeno zamahnuo lepezom i ućutao.

ZEMLjA BUDALA

Ovo se desilo onda kada je zemljom vladao glupi i zavidljivi knez Masajuki. Od njega su bili gluplji samo njegovi savetnici.

Knez Masajuki nije trpeo pametne i dosetljive ljude. Bilo je potrebno samo da se neko u njegovom kneževstvu malo istakne kao pametan čovek, i tog nesrećnika bi zauvek proterali iz zemlje.

Jednom knez izgubi voljenog psa. Odmah na sve strane kneževstva poslaše sluge. Svima im je bilo najstrože naređeno da se bez psa ne vraćaju u dvorac.

Tražeći psa, jedan sluga prođe kraj malog pirinčanog polja. Kao i uvek, tako i tada — u polju je radio ded-Riske. To je bio poslednji pametan čovek u kneževstvu. Ostale pametne ljude samuraji su odavno već izgnali iz zemlje.

Videvši ded-Riskea, sluga za svaki slučaj upita:

— Reci mi odmah, da li je ovuda prošao pas našeg kneza?

Ded-Riske se ispravi i odgovori:

— Pas našeg kneza? Sićušno psetance? Sa dugim ušima koje se vuku po zemlji? Hrama na prednju šapu?

— Da, da, baš to! Reci odmah, gde je ono pobeglo i gde ga mogu pronaći?

— Kuda je pobeglo? Ali kako mogu to da ti kažem kad nikad u životu nisam video kneževo psetance?

— Kako nisi video? Odakle znaš njegove oznake?

— Oznake? Oh, pa to je prosto! Na putu sam primetio slabe tragove psa. U našem selu ne držimo tako slabe pse. Tragovi od tri

šape utisnuli su se duboko u pesak, a četvrta šapa jedva, jedva da se vidi. Tako sam shvatio da pas hramlje na jednu nogu.

— A kako si saznao da mu se uši vuku po zemlji?

— Kako sam saznao? Primetio sam uporedo sa tragovima šapa neprekidan trag sa obe strane i dosetio se da pas ima uši koje se vuku po pesku.

— Znači tako: ti nisi video psa. Ako je tako, onda mi pokaži njegove tragove.

Ded-Riske izvede slugu na put, a ovaj požuri po tragu psa. Uskoro sluga spazi kneževog psa kako sedi sa svih strana okružen gladnim seoskim psima i kako drhti od straha.

Sluga uhvati psa i otrča u dvorac.

— Kako si uspeo da nađeš mog voljenog psa? — upita obradovani knez.

Sluga ispriča svom gospodaru kako mu je ded-Riske pomogao da pronađe tragove. Knez sasluša priču i natmuri se:

— Taj siromašni, seoski starac, nažalost, zna ono što ne znam ja.

Drugom prilikom knez izgubi konja. Ponovo se sluge raziđoše na sve strane i počeše da traže konja, a jedan od njih zaluta i kod ded-Riskea.

— Čuj, poštovani čoveče! — reče sluga. — Nije li ovuda protrčao knežev konj?

— Knežev konj? S belom grivom, visok metar i osamdeset?

— Da, da, reci mi odmah na koju je stranu pobegao?

— Na koju stranu je pobegao? Kako mogu to da ti kažem kad nikad u životu nisam video tog konja.

— Nisi ga video? Kako onda znaš te njegove osobine?

— Osobine? Odmah ću ti reći. Na putu sam video tragove konjskih kopita. S obe strane puta lišće na drveću bilo je obršćeno u visini metar i osamdeset, a malo niže vetar je raznosio za drvo zakačene bele dlake konjske grive.

— Tako znači, ti nisi video konja? Onda mi pokaži put na kome si primetio ove tragove.

Ded-Riske, poslednji pametan čovek u kneževstvu, izvede slugu na put i pokaza mu tragove. Uskoro sluga vide ono što je tražio. Belogrivi konj pasao je sočnu travu i lenjo mahao repom braneći se od dosadnih muha.

Kad sluga dojaha na kneževom konju u dvorac, knez se obradova i upita:

— Kako si uspeo da nađeš mog voljenog konja?

Sluga ispriča sve kako je bilo.

Knez opet skupi obrve:

— Taj bezobrazni starac potpuno ne ume da se ponaša. Ako još jednom čujem da on zna ono što ja ne znam, prognaću ga iz moje slavne kneževine.

To je čuo ded-Riske i dobro zapamtio.

Prošlo je nedelju dana, a iz kneževe tamnice pobeže neki zatvorenik. Knez je bio van sebe od besa, jer je trebalo izjutra zatvoreniku da odrube glavu. A kako i da ne? Taj seljak je na praznik, popivši neku čašu sakea više, na sav glas vikao:

— Naš knez je prva budala u zemlji?

I eto, sada je taj prestupnik pobegao. Ma koliko da su tražili, nikako nisu mogli da ga pronađu. Straža je videla da se begunac uputio prema ded-Riskeovoj kući, ali nije mogla da ga pronađe.

A ded-Riske je sedeo u dvorištu svoje kućice i potsmevao se.

On se davno dosetio da se begunac popeo na vrh gustog hrasta. Pametni ded-Riske video je da oko hrasta kruže vrane, a da ne smeju da se spuste na njega.

Straža uhvati ded-Riskea i dovuče ga u dvor.

— Govori gde se krije prestupnik? — viknu knez.

— Ne znam! — odgovori stari seljak. — Odakle da znam ono što ne zna ni sam knez.

— Straža kaže da je on u podne prošao kraj prozora tvoje kolibe. Ti si sigurno u to vreme spavao, neradniče!

Ded-Riske odgovori:

— Sigurno da knezu nije . poznato da seljaci ustaju pre sunčevog izlaska, a idu na spavanje kad se zvezde pojave.

— Znači, ti znaš ono što ja ne znam. Hej, straža! Proterajte ga iz moje zemlje.

Čuvši kneževo naređenje, dvorski glupaci uhvatiše poslednjeg pametnog čoveka u zemlji i prognaše ga.

Posle toga u kneževstvu nije ostao nijedan pametan čovek.

Od tog vremena ovu zemlju svi ljudi nazivaju zemljom budala.

RASEJANI

U jednom selu živeo je neki čovek koji je bio vrlo rasejan. Svi susedi su već davno zaboravili kakvo mu je ime dato pri rođenju, a zvali su ga u oči i iza leđa: Rasejani.

Jednom Rasejani reče svojoj ženi:

— Sutra je u gradu veliki praznik. Spremi mi praznično odelo jer ujutro idem u grad.

— Spremiću ti — obeća žena. — Samo ne zaboravi da mi doneseš poklon.

Ujutro, čim se razdanilo, Rasejani probudi ženu i upita je:

— Gde je moj slamni šešir?

— Na čiviluku — odgovori žena kroz san.

Rasejani priđe čiviluku, a tamo na jednoj kuki visi slamni šešir, a na drugoj slamna korpa. Rasejani stavi na glavu korpu i poče da se obuva: jednu nanulu na jednu nogu, a na drugu sandalu. Na desnu nogu obu slamenu sandalu, a na levu drvenu nanulu.

„Uskoro treba da krenem — pomisli Rasejani. — Još samo da se opašem.“

— Hej ženo, probudi se! — povika on. — Gde je moj svileni pojas?

— U susednoj sobi — opet odgovori žena kroz san.

U susednoj sobi je na jednom ekseru visio pojas Rasejanoga, a na drugom ženin. Rasejani priveza ženin pojas i poče da se osvrće nije li što zaboravio.

„Za svaki slučaj, treba da ponesem sa sobom nož. Usput se nailazi na razne ljude".

— Hej ženo! — viknu Rasejani. — Da li si mi spremila nož za put?

— Spremila sam . ti — odgovori žena. — Visi u kuhinji.

Rasejani uđe u kuhinju, a tamo na jednom zidu visi nož, a na drugom suncobran. Rasejani zadene za pojas suncobran i uputi se u grad da proslavi praznik.

Tako dođe do susednog sela. Kad ga narod vide, poče da se smeje:

— Pogledajte, pogledajte! Kakav čudak: korpu stavio na glavu umesto kape.

„Interesantno, koji to čovek nosi na glavi korpu umesto kape?" — pomisli Rasejani. Pogleda nadesno — nikog ne vide. Pogleda nalevo, takođe nikog nema. Pogleda pozadi, a tamo stoji gomila: svi se smeju i na njega pokazuju:

— Kakav šešir! Kakav šešir!

Rasejani se uhvati za glavu, a na glavi umesto kape — korpa od slame. Sav besan baci korpu na zemlju i uputi se dalje gologlav.

Rasejani stiže u sledeće selo i opet ču iza leđa smeh.

— Pogledajte, pogledajte! Kakav čudak! Na jednoj nozi sandala od slame, a na drugoj drvena nanula!

Rasejani baci sandalu i nanulu i pođe dalje bez kape i bez obuće. Ne prođe ni kilometar, a srete nekog prolaznika.

— Zašto, poštovani, imate samo jednu čarapu na nozi? — upita prolaznik.

Rasejani pogleda i stvarno: imao je čarapu samo na jednoj nozi. Skide čarapu sa noge i uputi se dalje.

Morao je da rođe pokraj pirinčanog polja na kome su seljaci brali pirinač. Čim ga seljaci spaziše, upitaše ga:

— Zašto po takvoj pripeci ideš bez kape? Zaštiti se suncobranom!

Rasejani se začudi:

— Kad bih imao suncobran, setio bih se i bez vas da se zaštitim.

— A šta ti je to zadenuto za ženski pojas? — upitaše seljaci.

— A gde vidite ženski pojas? — razbesne se Rasejani.

— Privezan ti je ženski pojas, a iz njega štrči suncobran!

Rasejani skide pojas, o koleno slomi suncobran i pođe natrag svojoj kući. Nezgodno je bilo da se pojavi u gradu na praznik bez kape, pojasa i bosonog.

Rasejani požuri kući, ljut, pre-ljut.

— Za sve je to kriva moja žena. Nije mi spremila sve što mi treba. Pokazaću joj kad stignem kući.

Rasejani stiže u svoje selo, uđe u kuću i viknu:

— Nesrećna lenjivice! Zbog tebe nisam otišao u grad. Ti si od mene napravila budalu.

— Osvesti se susede! Šta sam ti ja uradila?

Tek tada Rasejani shvati da to nije njegova žena, već susetka. Vide da se našao u tuđoj kući.

Rasejani istrča na ulicu, a u susret mu ide prodavac čaja. On kupi od njega kutiju čaja.

„Treba, pomisli on, da poklonim čaj susetki jer sam je bez potrebe uvredio".

Plati on prodavcu, uđe u kuću i reče:

— Izvini što sam vikao na tebe. . . Evo ti poklon! — i on pruži ženi kutiju čaja.

— A kada si ti to na mene vikao? — upita žena. — I zašto si se tako brzo vratio iz grada?

Rasejani pogleda, a pred njim stoji njegova žena. Ovoga puta on je umesto u susetkin dospeo u svoj dom.

U početku se zbuni, a zatim reče:

— Nema ništa zanimljivo u gradu. Kupio sam ti za poklon kutiju čaja i vratio se. Skuvaj sada svež čaj.

DVA LENjIVCA

Bio je vreo letnji dan. Lenjivac iz istočnog sela išao je od ranog jutra u zapadno selo. Za pojas su mu privezali torbu sa hranom da putem ne gladuje.

Lenjivac iz zapadnog sela išao je od ranog jutra u istočno selo. Na glavi su mu stavili kapu od slame, a da ona ne bi pala, vezali su je vrpcom ispod brade.

Kad oba lenjivca nekako dođoše do sredine puta između istočnog i zapadnog sela, sunce je već bilo visoko na nebu i nemilosrdno peklo.

Tada lenjivac iz istočnog sela odjednom oseti takvu glad da mu mrak pade na oči. Ali da bi nešto pojeo, trebalo je da razveže torbu, da izvuče lepinju i još da je stavi u usta! Morao je da se zamisli. Mučan je taj posao, tako mučan da je bolje ostati gladan!

Odjednom vide da mu u susret ide čovek sa slamnim šeširom. Jedva vuče nogu ispred noge, a usta mu široko otvorena.

„Aha, i on je sigurno ogladneo — pomisli lenjivac iz istočnog sela. — Kako je samo zinuo i sline mu teku!“

Pomislivši to, on reče:

— Hej, prijatelju, ako si gladan, daću ti pola lepinje. Samo, budi dobar, pa se potrudi da odvežeš torbu koja mi je za pojasom, izvuci otuda lepinju, izlomi je na pola i stavi mi polovinu u usta.

A lenjivac iz zapadnog sela mu odgovori:

— Hm! Bolje ti uradi ovo: zategni mi, molim te, vrpcu ispod brade. Za čitavo vreme hteo je šešir da mi padne, a ja sam morao da idem sa otvorenim ustima.

NEOBIČNA ZMIJA

Neki čovek voleo je da sve preuveličava. Jednom prilikom vide u šumi veliku zmiju, dođe kući i ispriča ženi:

— Znaš, danas sam sreo zmiju. Kakva je to bila zmija! Nikada još nisam video toliku zmiju! I sad me obuzima strah kad se toga setim!

„Opet preteruješ!" — pomisli žena. Ali ništa ne pokaza, već ga upita:

— Kolika je bila?

Muž poče da je opisuje:

— Kako da ti kažem — dugačka je oko trideset metara!

A žena mu tada reče:

— Koješta! Da li zmija može da bude toliko dugačka.

— Ne trideset, ali dvadeset i jedan metar — to je tačno.

— Šta ti je, šta ti je? Tako dugačka zmija! — opet se ne složi žena.

— Devet metara — nerado se popravi muž.

Sigurno je bila kraća! Pogledaj, mi imamo na slici zmaja, a on je kraći.

Lažov pogleda sliku, sasvim se zbuni i ljutito reče:

— Dobro, bila je samo tri metra duga. To je sigurno.

— Ah, tako — nasmeja se žena. — To sigurno nije bila zmija, već flaša.

ZVEZDE

Starešina nekog manastira imao je sina koji je bio budala. Očevidno, sin je bio sličan ocu. Sam starešina nije bio manje glup od svog sina, a katkad ga je i prevazilazio.

Jednom je bilo veoma prijatno veče. Sin se pope na krov, pogleda nebo posuto svetlim zvezdama i poče da zamahuje štapom za sušenje rublja. Za to vreme otac se odmarao u hladnjaku u bašti.

— Šta ti tamo radiš? — upita on sina.

— Eto, vidiš! Na nebu ima mnogo zvezda. A sve su tako divne, — reče on — hoću da ih stresem.

Starešina se gromko nasmeja i reče:

— Ala si ti budala! Kako možeš tako kratkim štapom zvezde da oboriš. Uzmi duži!

VRBINA GRANČICA

Neki monah nađe negde vrbinu grančicu i posadi je u svojoj bašti.

— Pazi dobro da deca ne uđu i da je ne slome! — naredi on manastirskom slugi.

Manastirski sluga stavi svoj stočić na terasu, i od tog dana poče da vežba lepo pisanje. Piše i šzi na drvo.

Tako prođe sedam dana.

Jednom prilikom monah opet dođe u baštu, vide da je grančica na mestu i pohvali slugu.

— Mladiću, ti dobro znaš da čuvaš.

Sluga se zadovoljno nasmeši, a monah nastavi:

— Samo, eto, bojim se da noću neko ne uđe u baštu. Znaš da je preko noći dosta mračno.

— Ah, na to sam ja već mislio — samozadovoljno odgovori sluga. — Kakve koristi od toga što treba vrbu i noću da čuvam. Svejedno, ništa se i onako noću ne vidi. Zato ja svako veče, čim počne da se smrkava, čupam vašu grančicu i zatvaram je u sanduk.

IZDRŽLjIVI SAMURAJ

Jednom neki samuraj prenoći u prostoj seoskoj kolibi. Seljak mu namesti postelju, a onda ga upita:

— Da li gospodar želi da ga nečim pokrijem?

Samuraj mu na to gordo odgovori:

— To ste vi seljaci navikli da se utopljavate, a ja sam vojnik. Dešavalo mi se da noćim u polju po bilo kakvom vremenu. Zar da se bojim noćne svežine!

Ujutro nastupi mraz. Samuraj se probudi i poče da cvokoće zubima. Trpeo je, trpeo, a pošto ne mogaše više da izdrži, on upita svog domaćina:

— Gazdo, hej, gazdo! Da li vi seljaci perete noću šape miševima i pacovima?

— Ne, gospodaru! Kod nas to još niko nije radio.

— Ah, tako! Onda me brzo pokri nečim da mi miševi i pacovi ne uprljaju svilenu odeždu.

BUNIKA

Neki putujući trgovac svile svrati u jednu gostionicu da prenoći. Gostioničareva žena bila je pohlepna i zavidljiva. Na trgovčevim leđima spazi tešku balu i odmah pomisli:

„Dobro bi bilo da zaboravi svoj teret kod nas. Obogatili bismo se!“

Posle toga posavetova se sa mužem. On je bio isto toliko pohlepan kao i žena, i pored toga još i lukav. Kad mu je žena ovo saopštila, on reče:

— Najbolje je da ga nahranimo bunikom. Od nje ljudi odmah oglupe i postaju zaboravni.

Rečeno — učinjeno. Gazdarica otrča u polje, nabra tamo toliko bunike da ih jedva donese. Zatim ih pomeša sa jelom i nahrani gosta. Od svega toga trgovac sasvim oglupi i svu noć ne mogaše da zaspi. A ujutro, čim je svanulo, brzo usta i ode iz gostionice.

Gazdarica odmah potrča u sobu.

„Ha, sigurno nam je sve ostavio" — pomisli ona i, radujući se, poče nestrpljivo da posmatra sobu u kojoj je trgovac spavao. Ali, sem postelje, u sobi nije bilo ničega.

— Koliko sam mu bunike skuvala, a nikakve koristi — žalila se gostioničarka.

— Ne, to ne može biti — reče njen muž.

On je takođe ušao u sobu, pregledao je, ali ništa nije mogao da nađe. Zatim je malo postajao, razmišljajući o nečemu, i gunđao nešto za sebe:

„Ne može da se desi da posle bunike ništa ne zaboravi!"

Posle toga on se odjednom udari po kolenu i povika:

— Pa da, sigurno, zaboravio je, zaboravio je!

— Zaboravio? Šta je zaboravio?

— Zaboravio je da plati prenoćište..

SNAHA I SVEKRVA

U jednoj kući živele snaha i svekrva i večito se svađale kao majmun i pas.

Jednom prilikom svekrva se razbole.

„Sad ću se od tebe osloboditi!" — obradova se snaha. Pođe kod lekara, koji je živeo u blizini, i zamoli ga da joj da otrova.

— Zašto će ti? — upita je lekar.

A snaha mu prizna istinu:

— Tako, eto, hoću da otrujem svoju svekrvu.

— To je dobro delo — reče lekar. — Daću ti jak otrov, samo on ne deluje odmah, već tek posle izvesnog vremena. Tebi je i takav potreban. Jer ako odjednom umre svekrva, ljudi će se dosetiti, a ja i ti ćemo odgovarati. Samo ti budi obazrivija s tim. Da ne bi bilo sumnjivo, ti malo pripazi na bolesnicu i daj joj otrova svaki dan pomalo sa jelom.

Snaha, zadovoljna, vrati se kući.

— Mama! Mama! — obrati se ona svekrvi. — Danas sam bila kod doktora, Dao mi je za tebe odličan lek. Evo ti, popij!

Svekrva se začudi tako neobičnoj snahinoj dobroti i sa suzama zahvalnosti prinese otrov.

„Svejedno, ako ne sutra, prekosutra ćeš crknuti!" — mislila je snaha i pazila je svekrvu što je bolje mogla.

A svekrva je sve to smatrala za istinu. Zamolila je snahu da joj oprosti sve ono što je ranije među njima bilo:

— Oprosti mi, kćeri! Nisam znala da imaš tako dobro srce.

Uzdržavala se snaha, uzdržavala i nije mogla da izdrži, sažali se na svekrvu, a zatim otrča kod lekara i reče mu:

— Neću da ubijem svekrvu! Posavetuj me šta da joj dam protiv otrova.

A lekar joj odgovori:

— Ništa nije potrebno. Ona i tako neće umreti. Ja sam ti dao otrov, ali ne takav od koga čovek umire, već takav od koga je umrla mržnja u tvom srcu.

Nevesta zahvali doktoru i pođe kući. Poče još više da pazi bolesnicu. Svekrva se oporavi, a njih dve počeše da žive tako složno i tako veselo da sada mogu poslužiti kao primer.

POGOVOR

ostrva. Ovu vulkansku državu tek su u novije vreme upoznali Evropljani, koji su njenu kulturu, egzotičnu i visoku, postepeno otkrivali. Samim tim se i japanska književnost, jedna od najbogatijih u svetu, pisana jezikom teško shvatljivim za stanovnike našeg kontinenta, postepeno otkrivala i pokazivala svoja velika ostvarenja iz raznih epoha; u ogromnoj riznici tih književnih dela, obogaćenoj svakojakim književnim vrstama i rodovima, čak i takvim za koje evropske literature nisu ni znale, naučnici su se polako snalazili, ulazeći u jedan čudesan svet i ambijent sličan onome iz bajki.

U izučavanju japanske kulture, posebno književnosti, naročito su se istakla dva engleska filologa — Čemberlen i Dikins, kojima se kasnije pridružio i nemački orijentalista Rudolf Lange. Ali put u ovu književnost, koja je pobudila evropsku radoznalost, naročito su otvorile dve istorije japanske literature, od kojih se jedna pojavila na engleskom jeziku, tek 1899 a druga na nemačkom, 1906 godine. Od posebnog je značaja „Antologija japanske književnosti" od početka do dvadesetog veka, koju je u Francuskoj izdao Mišel Revon. Za Japan i njegovu kulturu su počeli da se iNteresuju i Rusi i Amerikanci i preuzeli su na sebe istraživački i prevodilački rad; oni se nisu interesovali samo za književnost, već i za ljude i njihove običaje, pa je jedno vreme nastala čitava poplava putopisa i putnih beležaka, koji su čitaocima pružali sliku ove neobične zemlje. Danas gotovo ne postoji ništa u japanskoj književnosti što nije prevedeno na jedan od većih evropskih jezika; kod nas takođe postoji nekoliko zbornika japanske poezije, među kojima je od posebnog interesovanja knjiga „Pesme starog Japana", koju je još 1928 godine izdao Miloš

Crnjanski; u domenu prozne književnosti, danas na našem jeziku postoji

čitav niz značajnijih dela savremenih pisaca na osnovu kojih naš čitalac može da se upozna sa značajnim dometima.

U istoriji Japana naročito dominiraju dva veoma značajna događaja, koja su u velikoj meri preobrazila misli i osećanja japanskog naroda i koja označavaju dva bitna momenta u književnom razvoju: prodor kineske kulture i prihvatanje budizma u VI veku, a zatim prodor zapadne kulture koja se nametnula mašti japanskog stvaraoca, i to tek negde sredinom prošloga veka, kada je i interesovanje za Japan uzelo najvećeg maha. Saobrazno sa ovim velikim promenama, kao i ostalim društvenim gibanjima koji su imali udela u formiranju narodne kulture i narodnog života, i japanska književnost je prebrodila nekoliko značajnih perioda koji se odlikuju specifičnim kulturnim dostignućima. Najstariji period je Jamato, nazvan po gradu koji je osnovao car Džimu; tada se formirao japanski jezik i udarali temelji državnom životu, a počelo je i širenje pismenosti pod uticajem kineske kulture, koja je bila dostupna samo državnoj eliti i višem društvenom sloju. Iz ovog doba su nam ostale samo primitivne i obredne pesme, u kojima se izražava vitalnost japanskog naroda. Drugi period je Mara (710—784), iz kojeg potiču dve najstarije hronike: „Kodžiki“ („Hronika o starim stvarima“) i „Nihongi“ (,,Hronika o Japanu“); prva je napisana govornim japanskim jezikom ali kineskim pismom, a drugu je uredio princ Toneri Sino po ugledu na kineske hronike iz tog doba. Treći period j e Hejanjo nazvan po istoimenom gradu, što u prevodu znači „Grad sunca“ i on traje od 794 do 1185 godine. U to doba se Japan razvija materijalno i kulturno i ovo se vreme s pravom smatra klasičnim zlatnim vekom; tada se pojavljuju i veoma značajna književna dela. Posle toga nastaje period Kamamura, u kojem se naročito razvija vojna sekta, a zatim period Edo ili Tokugava, kada japanska književnost ulazi u svoju plodnu fazu i počinje da dobija značajnu ulogu u obrazovanju masa i širenju kulture uopšte. Otada ona ima odlučujuću reč; javljaju se mnogi pisci i pesnici koji slave svoju domovinu, borbe, ljubav, ali naročito prirodu, koja je za Japance uvek imala posebnu čar. Danas je japanska književnost veoma razvijena i nju pretstavljaju mnogi značajni pisci koji nimalo ne

zaostaju za evropskim ili američkim; možda su oni katkada pod uticajem nekog pisca s ove strane sveta, ali samim tim što obrađuju japanske motive, običaje i ljude — ti uticaji ne mogu biti presudni i dominantni.

U svim ovim periodima, veoma karakterističnim za razvoj japanske književnosti, narod je stvorio bogatu kulturu. Njegovo stvaralaštvo je raznovrsno. U riznici japanskog folklora čuva se mnoštvo pesama, bajki, poslovica, izreka, u kojima se otkriva mentalitet čitavog naroda. U tom bogatstvu

narodnih tvorevina posebno mesto zauzimaju bajke koje se odlikuju tananom maštom, dobrom obradom sadržaja i bogatstvom jezika; u poetskoj formi, one na jasan način ispisuju težak život japanskog naroda i njegovu nadu u bolju i srećniju budućnost.

Japanski folklor je bogat raznim književnim vrstama; u njemu se nalaze priče o herojima, legende, fantastične bajke pune čudesa, kao i šaljive crtice u kojima se ispoljavaju snalažljivost i duhovitost Japanaca, a pored toga ima i dosta priča o životinjama i basana. Glavna tema mnogih priča je borba heroja protiv zlih sila u društvu i prirodi i njegova konačna pobeda nad njima. Nije teško zaključiti da su bajke uglavnom nastale u feudalnom Japanu, jer se heroji bore u prvom redu protiv kneževa i feudalnih gospodara koji ugnjetavaju narod. Vladajuća klasa je žestoko izrabljivala seljaka, koji su živeli mukotrpnim životom. U slučaju da se seljaci požale na te teškoće, kneževi i feudalci su ih mučili i zlostavljali i postupali s njima onako kako su želeli. Razumljivo je onda što ih je narod mrzeo i što je gledao da im se na svaki način osveti, pa čak i u bajkama, u kojima se opisuju gospodari kao glupaci, nedostojni i nesrećnici.

U bajkama se neguje pravičnost i s toga je sreća nagrada za dobar postupak, a krivac se uvek kažnjava; u tome se i sastoji njihov vaspitni značaj. Poroci se ismevaju, zlodela mrze, teror osuđuje, a pravda slavi. U bajkama se u poetskom obliku prikazuju razorne sile i čovekova borba protiv njih. Japanski narod živi u tesnim dolinama, na padinama planina i na obalama uzburkanih mora, a velikih ravnica gotovo i nema. U davna vremena sve su planine bile pokrivene gustim i neprohodnim šumama, što se i iz ovih starih priča može videti, a i danas je japanska priroda retke lepote, njene boje su

čarobne. Međutim, ona je prema čoveku vrlo surova: zemljotresi i vulkanske erupcije na japanskim ostrvima su veoma česti gosti, a sa moga nailaze strašni tajfuni i iznenadne bure koje kidaju ribarske mreže, a katkada brišu i čitava naselja.

Ovako tegoban i nesiguran život, pun raznih opasnosti, ostavljao je svoj surov pečat i na bajke. U njima dejstvuju strašna čudovišta koja zlostavljaju ljude, đavoli, zmajevi, šumski duhovi i veštice; sva ova čudovišta kao da su sklopila savez protiv naroda i svim silama nastoje da ga unište. Stoga je borba protiv njih žilava i stalna. Prema starom predanju svaka planina je imala svoga gospodara, strašnog duha, koji ju je štitio, a u dubokim močvarama živele su zmije, spremne da prožderu svakoga koji nije bio dovoljno obazriv. Strah putnika je rastao s noćnom tamom, izgledalo je da iza svakog zavijutka vrebaju đavoli. Prema verovanju, i zveri su imale

 moć da se preruše u ljude i s toga su predstavljale još veću opasnost; ali čovek je sve njih svojom mudrošću pobeđivao, u savezu sa dobrim silama i duhovima, koji su mu uvek na vreme pristizali u pomoć i štitili ga od svake opasnosti.

Heroj japanske bajke je obdaren najboljim crtama svoga naroda: vrednoćom, hrabrošću, vernošću i pravičnošću. On rado prilazi u pomoć slabima, sažaljiv je prema nejakim životinjama, ali naročito prema biljkama. Zveri ga verno slušaju iz blagodarnosti. Heroju pomažu i čarobni predmeti, koji ga često obogaćuju čudesnim svojstvima („Kapa zvana osetljive uši") ili mu donose bogatstvo. Narod je maštao o boljem životu, ali da bi izmenio svoju sudbinu, bilo je potrebno čudo, i bajka priča o takvim čudima: omalju boga sreće (,,Isimbosi“); jedno zrno pirinča može da nahrani gladne („Žena iz ždralovog gnezda“); iz čarobne tikve neprestano se prosipa zrnevlje pirinča („Grbavi vrabac“) itd.

Šaljive bajke su jedan od najomiljenijih žanrova japanske narodne književnosti. Neke od njih se uzdižu do nivoa prave i oštre satire upućene kneževima, samurajima i sveštenstvu. Jedna japanska poslovica glasi: „Bogatstvo je isto što i leteći pepeo — što ga više skupljaš, prljaviji postaješ". Sočnim humorom se ismevaju lenjivci, varalice, tvrdice. Neki motivi nam možda izgledaju poznati, jer potsećaju na bajke evropskih naroda, ali japanska bajka te motive

zaodeva u specifičan poetski jezik i oko njega ispreda drukčije običaje i navike ljudi. Ipak, ne treba gubiti iz vida jednu činjenicu: bajke Japana dosta duguju bajkama drugih naroda, povezanih sa njegovom kulturom i ekonomskim životom. Mnogi motivi su crpljeni iz Indije, Kine i Koreje. Ove veze sa umetnošću drugih naroda obogatile su japansku narodnu književnost i proširile su njene horizonte. Ponekad je poreklo nekih sižea veoma teško odrediti, jer su toliko zaodenuti u japanskoruho da su potpuno japanski i po duhu i po karakteru.

Bajke su ponikle u raznim istoriskim epohama, o kojima je već bilo reči; neke potiču iz najdrevnijih vremena, na primer legenda o Urasimu, čija poetska obrada takođe postoji; ova bajka se sreće u pesničkom zborniku iz osmog veka, a već se u to vreme smatrala starom. Bajke su se brižljivo prsnosile s kolena na koleno tokom mnogih stoleća i neprekidno se obnavljale i osvežavale osobinama kasnijih istoriskih epoha. Sva pismena kultura bila je u rukama vladajuće klase, koja se s potcenjivanjem odnosila prema narodnom stvaralaštvu; ali uprkos tome, narodne bajke su obogatile i pisanu književnost tako da sižea iz njih već nalazimo u romanima iz desetog veka: Taketorimonogatori i Otikubomonogatori. U jedanaestom veku mnoge narodne bajke su bile zapisane i ušle u zbornik

Kandžjakimonogatorn. U šesnaestom i sedamnaestom veku bila su vsoma popularna slikovita izdanja narodnih bajki, a naročito onih najpoznatijih.

U prošlom veku nastao je čitav talas izučavanja narodnih umotvorina u Japanu i javlja se niz naučnika koji počinju, kao i u evropskim književnostima, da otkrivaju ovo narodno blago i da bajkama određuju ono mesto koje im u razvoju književnosti pripada. Ali mnoge bajke su se pritom i falsifikovale, a satirične bajke, u kojima su ismejavani kneževi i sveštenstvo, bile su otstranjepe, jer je trebalo stvoriti pretstavu da je japanski narod ropski privržen svojim gospodarima. Krajem prošloga vska novu redakciju svih bajki dao je pisac Ivaja Sadžanami, koji je uspeo da im sačuva stilske osobine, ropske vernosti feudalnim gospodarima i prožeo ih religioznošću.

U našem veku ovaj posao prikupljanja bajki obavljaju naročito dva naučnika — Janagita Kunio i Seki Kejgo.

Lj. M.

(1) Mera za dužinu- 3,9 km - Prim.prev.

(2) Srednjevekovni japanski ratnik- Prim.prev.

(3) Muzički intrument-- Prim.prev.

(4) Takođe muzički intrument-- Prim.prev.

(5) Japansko nacionalno piće- Prim.prev.

(6) Vrsta nosiljke- Prim.prev.

(7) Muzički instrument sa tri žice- Prim.prev.

(8) Po japanskom narodnom verovanju krilato čudovište sa dugačkim nosem. Od zamaha čarobne lepeze Tenga,čoveku može da poraste nos-- Prim.prev.

(9) Po japanskom narodnom verovanju ,bolest i nevolje mogu da nastanu ako neko nanese bol drugom,čak iako nije svestan toga.Ovo se prenosi i na prirodu-- Prim.prev.